

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020

Miechów 2013

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020

Opracowanie:

FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

**FRDL Małopolski Instytut Samorządu
Terytorialnego i Administracji**

Zespół Zarządzania Strategicznego, w składzie:

Wojciech Odzimek – Koordynator Zespołu

Dawid Hoinkis, Krzysztof Malczyk – konsultanci z zakresu zarządzania i planowania strategicznego

Spis treści

Spis treści.....	2
Wprowadzenie	4
Przesłanki budowy Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020.....	5
Metodologia i harmonogram prac	6
Organizacja procesu tworzenia Strategii.....	7
Harmonogram prac	9
Diagnoza społeczno-gospodarcza	12
Ogólna charakterystyka Gminy Miechów	12
Metodologia analizy	13
Ludność, struktura ludności i procesy demograficzne	14
Rynek pracy, przedsiębiorczość i rolnictwo	24
Infrastruktura techniczna	33
Infrastruktura społeczna	37
Finanse samorządu terytorialnego.....	43
Analiza SWOT	48
Wizja rozwoju	52
Wyzwania rozwojowe	53
Plan operacyjny	57
OBSZAR I	59
EDUKACJA I GOSPODARKA	59
Cel operacyjny 1.1 Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców ...	62
Cel operacyjny 1.2 Efektywny system edukacji, wspierający rozwój kapitału intelektualnego i zatrudnienia	63
Cel operacyjny 1.3 Budowa infrastruktury gospodarczej	64
Cel operacyjny 1.4 Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy i minimalizowanie negatywnych skutków bezrobocia	65
Cel operacyjny 1.5 Wysoka wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna	65
OBSZAR II	67
DZIEDZICTWO, TURYSTYKA I REKREACJA	67

Cel operacyjny 2.1 Ochrona przestrzeni kulturowej i tożsamości lokalnej.....	70
Cel operacyjny 2.2 Wsparcie dla rozwoju turystyki i skuteczny system promocji turystycznej	71
OBSZAR III	73
USŁUGI PUBLICZNE.....	73
Cel operacyjny 3.1 Rozwijanie systemów infrastruktury technicznej.....	76
Cel operacyjny 3.2 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej, skierowanej do różnych grup odbiorców	76
Cel operacyjny 3.3 Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy w wymiarze publicznym, zdrowotnym i społecznym	77
Cel operacyjny 3.4 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju gminy	78
OBSZAR IV.....	80
ZARZĄDZANIE ROZWOJEM GMINY	80
Cel operacyjny 4.1 Sprawny system zarządzania i administracji oraz skuteczna promocja	83
Cel operacyjny 4.2. Kształtowanie i rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmacnianie kapitału społecznego.....	84
Cel operacyjny 4.3. Rozwój współpracy terytorialnej oraz rozwój współpracy w ramach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego	84
System monitoringu i ewaluacji Strategii.....	86

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020 jest podstawowym i najważniejszym dokumentem samorządu lokalnego, określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni gminy.

Respektując nowatorskie zasady rozwoju regionalnego w Polsce (tzw. nowy paradygmat rozwoju regionalnego), Strategia uwzględnia potrzeby i oczekiwania całej wspólnoty gminnej, promując współpracę pomiędzy samorządem oraz sektorem gospodarczym, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami, mającymi wpływ na realizację celów strategicznych Gminy i Miasta Miechów. Dlatego w systemie zarządzania polityką rozwoju, Strategia pełni kluczową rolę – jako generalny plan postępowania władz samorządu gminnego, ale również jako narzędzie współpracy z innymi partnerami samorządowymi, prywatnymi i pozarządowymi. Tworzenie partnerstw na etapie realizacji poszczególnych kierunków interwencji niniejszej Strategii będzie miało kluczowe znaczenie dla pozyskiwania zewnętrznych zasobów finansowych.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020 jest narzędziem wspierania pozytywnych zmian w całej przestrzeni gminnej oraz niwelowania barier pojawiających się w otoczeniu. W tym kontekście szczególnie ważna jest współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, w tym szczególnie w ramach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020 została przygotowana w wyniku prac, prowadzonych przez kierownictwo gminy oraz ekspertów FRDL Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji. Dokument uwzględnia wnioski i rekomendacje sformułowane w ramach szerokiej debaty publicznej, której elementem były w szczególności sesje z udziałem Konwentu Strategicznego i spotkania konsultacyjne.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020 jest spójna z priorytetami i celami dokumentów szczebla krajowego i regionalnego, tj. Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie; Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju do 2030 r.; Konceptji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 r.;

Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju do 2020 r.; krajowych strategii sektorowych oraz Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

Przesłanki budowy Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020

Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020 jest odpowiedzią na dynamikę zmian społeczno-gospodarczych, zachodzących w obrębie gminy, jak i w jej otoczeniu (rzeczywiste procesy i zjawiska - natury gospodarczej, społecznej, kulturowej, zarządczej, itp.), a także wynika z nurtu przesłanek formalno-prawnych, uzasadniających potrzebę weryfikacji dokumentów strategicznych wszystkich JST w kraju (konieczność przeglądu i weryfikacji Strategii w kontekście dostosowania założeń do wytycznych i rekomendacji, które płyną z dokumentów o charakterze nadrzędnym).

Wśród kluczowych czynników, determinujących potrzebę przygotowania Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020, należy zatem wymienić:

- 1. Dostosowanie Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów do nowych dokumentów strategicznych szczebla regionalnego i krajowego, w tym uspoźnienie horyzontu czasowego Strategii z horyzontem czasowym nowego okresu programowania Unii Europejskiej oraz dokumentów nadrzędnych.**

Ostatnie lata to okres powstawania nowych i aktualizacji poprzednich wersji dokumentów planistycznych o charakterze strategicznym szczebla krajowego i regionalnego. Modyfikacjom uległa ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, uchwalona została Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR), wprowadzająca nowy paradygmat polityki regionalnej w Polsce, zaktualizowano dokumenty europejskie (Strategia Europa 2020), krajowe (Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030 r., Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r., koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 r.) i regionalne, w tym Strategię Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Uwzględnienie wytycznych i rekomendacji, płynących z dokumentów nadrzędnych, pozwoliło na skorelowanie Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów z priorytetami rozwojowymi województwa, a w dalszej perspektywie na korzystanie z nowych narzędzi polityki regionalnej.

Horyzont czasowy Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów sięga 2020 roku, czego bezpośrednim uzasadnieniem jest przyjęcie okresu obejmującego w całości kolejną

perspektywę finansową Unii Europejskiej (tj. 2014-2020), a także zbieżnego z horyzontem Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego. Ponadto, opracowanie Strategii na lata 2014-2020 zapewnia spójność z perspektywą przyjętą dla nowej Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.

2. Dostosowywanie polityki rozwoju do zmieniających się uwarunkowań społecznych oraz gospodarczych w gminie i jej otoczeniu.

Gmina to nie tylko wydzielony granicami administracyjnymi obszar, ale przede wszystkim społeczność lokalna, w której na bieżąco ulega zmianie sytuacja społeczna, demograficzna i gospodarcza. Szereg poważnych przeobrażeń, jak np.: ogólnoswiatowe spowolnienie gospodarcze (i związane z tym mniejsze dochody budżetowe oraz pogarszający się stan finansów publicznych), rosnące dysproporcje w dynamice rozwoju JST czy zmiana obserwowanych trendów demograficznych, wpływa w dużym stopniu także na sytuację gminy. Nowa Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Miechów winna się zatem opierać na konkretnych założeniach oraz definiować cele oraz kierunki interwencji, służące podnoszeniu konkurencyjności gminy oraz przełamywaniu strukturalnych problemów gospodarczych i społecznych. Realizacja tych wyzwań nierzadko wiąże się z podejmowaniem współpracy z samorządami innych szczebli, instytucjami państwowymi, partnerami społecznymi i prywatnymi. Stąd też Strategia nie obejmuje wyłącznie zadań będących w kompetencjach samorządu gminnego, ale wskazuje na rozwiązania niezbędne dla stałego i efektywnego rozwoju całej wspólnoty Gminy i Miasta Miechów. Takie podejście jest zgodne z nowym paradygmatem polityki regionalnej państwa i wieloszczeblowym zarządzaniem polityką rozwoju JST.

Metodologia i harmonogram prac

Strategię opracował Konwent Strategiczny, powołany przez Burmistrza Gminy i Miasta w Miechowie. W jego skład weszli m.in. przedstawiciele władz samorządowych, urzędnicy samorządowi, przedstawiciele oświaty, instytucji kultury, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, reprezentanci sfery biznesu, lokalnych organizacji pozarządowych i przedstawiciele instytucji użyteczności publicznej. Prace Konwentu prowadzili konsultanci FRDL Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji. Zespół realizacyjny tworzyli: Wojciech Odzimek – Koordynator Programu Zarządzania Strategicznego

FRDL MISTiA oraz Krzysztof Malczyk i Dawid Hoinkis – konsultanci w projektach z zakresu planowania i zarządzania strategicznego.

Warsztaty z Konwentem Strategicznym prowadzono metodami interaktywnymi z użyciem narzędzi i technik treningowych, pozwalających uczestnikom indywidualnie i grupowo identyfikować, a następnie analizować i proponować możliwe rozwiązania. Rola konsultantów sprowadzała się do prowadzenia procesu tworzenia Strategii oraz proponowania narzędzi i podawania przykładów rozwiązań sprawdzonych w innych jednostkach samorządu terytorialnego. Każde spotkanie warsztatowe prowadzone było urozmaiconymi technikami, m.in. prace z formularzem, techniki pracy zespołowej oraz moderowana dyskusja.

Dzięki zaangażowaniu w proces budowy dokumentu przedstawicieli samorządu, organizacji publicznych, przedsiębiorców i lokalnych liderów życia społecznego, Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020 stanowi nie tylko element prowadzenia polityki rozwoju lokalnego i regionalnego, ale również syntezę świadomych wyborów i rekomendacji przedstawicieli różnych społeczności tworzących wspólnotę samorządową. Nie ogranicza się w swych zapisach wyłącznie do obowiązków realizowanych bezpośrednio przez władze samorządowe, ale jest wyzwaniem dla całej społeczności lokalnej (zgodnie z zasadą partnerstwa i współpracy, stanowiącą jeden z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej).

Organizacja procesu tworzenia Strategii

Zarządzanie strategiczne to kierowanie rozwojem w długim okresie czasu, dzięki wykorzystaniu rzetelnej wiedzy do analizy i oceny bieżącej oraz przyszłej sytuacji JST, a także dzięki przewidywaniu zmian w otoczeniu.

Zgodnie z tymi założeniami, proces budowy Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020 przebiegał wieloetapowo, począwszy od planowania wstępnego (plan for planning, organizacja procesu), poprzez analizy statystyczne i strategiczne (diagnoza sytuacji), określenie wizji i misji oraz wybór obszarów priorytetowych i celów strategicznych, po budowę planu operacyjnego i wdrażanie Strategii wraz z systemem jej monitoringu.

1. Obraz środowiska lokalnego – diagnoza społeczno-gospodarcza.

Planowanie strategiczne opiera się na możliwie obiektywnej ocenie sytuacji społeczno-gospodarczej oraz potencjału JST, uwzględniającej jej powiązanie z otoczeniem. Celem pozyskania takiej oceny, przeprowadzona została diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy i Miasta Miechów w układzie dynamicznym (kilkuletnim) i porównawczym (benchmarkingowym). Efektem prac było powstanie raportu diagnostycznego, opisującego podstawowe uwarunkowania rozwojowe Gminy i Miasta Miechów – materiał analityczny, charakteryzujący stan istniejący oraz tendencje społeczno-gospodarcze zachodzące w gminie w latach 2006-2011/12. Dokument opracowany został przede wszystkim w oparciu o materiały i dane Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) oraz dane Urzędu Gminy i Miasta Miechów. Wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej stały się materiałem wyjściowym do analizy zasobów własnych i otoczenia (analiza SWOT) podczas warsztatów z Konwentem Strategicznym.

2. Analiza strategiczna uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych metodą SWOT.

Raport diagnostyczny, charakteryzujący podstawowe uwarunkowania rozwojowe gminy, posłużył jako impuls do dyskusji dotyczącej zasobów wewnętrznych gminy oraz wpływu otoczenia zewnętrznego. W trakcie prac warsztatowych z Konwentem Strategicznym dokonano oceny i analizy potencjału gminy oraz szans i zagrożeń dla jej dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. W tym celu przeprowadzono analizę SWOT. Zamieszczona w niniejszej Strategii analiza SWOT, stała się podstawą do sformułowania podstawowych wyzwań i zagadnień strategicznych.

3. Identyfikacja głównych kierunków rozwoju gminy i sformułowanie planu operacyjnego.

Przedmiotem kolejnych prac warsztatowych stał się wybór obszarów priorytetowych i celów strategicznych oraz budowa planu operacyjnego Strategii. W oparciu o wyniki diagnozy społeczno-gospodarczej oraz analizy SWOT, uczestnicy Konwentu Strategicznego, wspierani przez ekspertów FRDL MISTiA, dokonali identyfikacji obszarów priorytetowych (kierunków rozwoju) dla rozwoju Gminy i Miasta Miechów, czyli takich, które odzwierciedlają zasadnicze pola działań w zakresie intensyfikowania rozwoju. W efekcie prac zdefiniowano 4 obszary strategiczne:

EDUKACJA
I GOSPODARKADZIEDZICTWO,
TURYSTYKA
I REKREACJA

USŁUGI PUBLICZNE

ZARZĄDZANIE
ROZWOJEM GMINY

Kolejnym etapem prac warsztatowych z udziałem Konwentu Strategicznego było opracowanie planu operacyjnego Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów. Plan uwzględnia wytyczne i założenia zawarte w dokumentach wyższego rzędu (konsultanci MISTiA dokonali analizy zgodności celów strategicznych i kierunków interwencji z priorytetami dokumentów szczebla krajowego i regionalnego) oraz realizuje wnioski płynące z opracowanej uprzednio analizy SWOT i postulatów zgłaszanych przez członków Konwentu Strategicznego. Dla ukazania hierarchii powiązań łączących poszczególne elementy planu operacyjnego, zaprojektowano go w następującym układzie:

- strategiczne obszary rozwoju – główne kierunki rozwoju;
- cele strategiczne – długookresowe;
- cele operacyjne – średniookresowe;
- kierunki interwencji (kluczowe zadania).

Plan operacyjny został poddany szczegółowej dyskusji i niezbędnym uzupełnieniom, czym zwięźcono pracę merytoryczną nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020. Ostateczna wersja Strategii jest dokumentem perspektywicznym i długofalowym, a jednocześnie wskazującym priorytety i narzędzia realizacji, które na najbliższe lata wydają się stwarzać najwięcej możliwości dla rozwoju społeczno-gospodarczego całej wspólnoty samorządowej. Z biegiem czasu, na etapie wdrażania, Strategia ulegać będzie modyfikacjom i aktualizacjom w taki sposób, aby jej realizacja dostosowana była do bieżących potrzeb i aspiracji społeczności lokalnej.

Harmonogram prac

Prace nad opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020 przebiegały zgodnie z prezentowanym harmonogramem:

Etap I: Prace przygotowawcze

1. Spotkanie konsultantów FRDL MISTiA z przedstawicielstwem Urzędu Gminy i Miasta Miechów o charakterze wprowadzającym;
2. Prezentacja zakresu prac warsztatowych planowanych w gminie oraz zakresu odpowiedzialności poszczególnych podmiotów zaangażowanych w proces tworzenia Strategii Rozwoju;
3. Ustalenie składu osobowego Konwentu Strategicznego wraz z określeniem terminów prac i spotkań;
4. Zebranie danych statystycznych i informacji niezbędnych do opracowania raportu diagnostycznego.

Etap II: Opracowanie raportu diagnostycznego, opisującego podstawowe uwarunkowania rozwojowe Gminy i Miasta Miechów

1. Diagnoza stanu zasobów Gminy i Miasta Miechów oraz tendencji rozwojowych zachodzących w latach 2006-2011/12 w sferze przestrzenno-przyrodniczej, społeczno-kulturowej i gospodarczo-finansowej.

Etap III – Analiza strategiczna Gminy i Miasta Miechów oraz budowa planu operacyjnego Strategii na lata 2014-2020

1. I warsztat strategiczny z udziałem Konwentu Strategicznego – 4.06.2013 r.

Cele warsztatu:

- Omówienie metodyki procesu budowania strategii rozwoju metodą partnerską oraz znaczenia partycypacji społecznej w planowaniu strategicznym;
- Prezentacja wniosków płynących z diagnozy społeczno-gospodarczej stanu zasobów Gminy i Miasta Miechów oraz tendencji rozwojowych zachodzących w latach 2006-2011/12;
- Przeprowadzenie analizy silnych i słabych stron Gminy i Miasta Miechów oraz identyfikacja szans i zagrożeń płynących z otoczenia zewnętrznego – analiza SWOT;

2. II warsztat strategiczny z udziałem Konwentu Strategicznego – 19.06.2013 r.

Cele warsztatu:

- Weryfikacja wyników analizy SWOT Gminy i Miasta Miechów;
- Weryfikacja obszarów priorytetowych dla Gminy i Miasta Miechów oraz zagadnień strategicznych w poszczególnych obszarach;
- Formułowanie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz kierunków interwencji (kluczowych zadań).

Etap IV: Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020 – opracowanie dokumentu końcowego

1. Zapewnienie zgodności Strategii z dokumentami strategicznymi wyższego – praca ekspercka;
2. Konsultacje wersji roboczej Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020 ze środowiskami lokalnymi;
3. Opracowanie dokumentu końcowego Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020.

Autorzy opracowania pragną podziękować wszystkim pracownikom Urzędu i uczestnikom prac warsztatowych za poświęcony czas, odpowiedzialność w podejściu do spraw publicznych oraz merytoryczne zaangażowanie w proces opracowywania niniejszej Strategii.

Diagnoza społeczno-gospodarcza

Ogólna charakterystyka Gminy Miechów

Gmina miejsko-wiejska Miechów położona jest w północnej części województwa małopolskiego, w sąsiedztwie gmin Charsznica, Gołcza, Książ Wielki, Raclawice, Radziemice, Staboszów i Słomniki. Składa się z 34 sołectw, a jej siedzibą jest miasto Miechów, liczące ponad 11 tysięcy mieszkańców i stanowiące główny, lokalny ośrodek usługowy. Przez gminę przebiega trasa nr 7, prowadząca do położonego o 40 km od Miechowa Krakowa oraz linia kolejowa nr 8.

Pod względem fizycznogeograficznym, gmina usytuowana jest na Wyżynie Miechowskiej, a samo miasto znajduje się między dwoma wzgórzami, w Niece Nidziańskiej. Główną rzeką gminy jest Szreniawa. Ponadto, przez gminę przepływają Miechówka (biorącą swój początek w Miechowie), Gołczanka, Cicha oraz Potok Piotrówka. W parku miejskim w Miechowie zlokalizowany jest zbiornik rekreacyjny.

Wysokiej klasy gleby decydują o rolniczo-przetwórczym charakterze gminy. Grunty orne zajmują ponad $\frac{3}{4}$ powierzchni gminy. Ponadto, gminę charakteryzuje bogactwo walorów przyrodniczych i historyczno-kulturowych, co decyduje o jej potencjale rekreacyjno-turystycznym. Samo miasto znane było jako pierwsza i najznakomitsza siedziba zakonu bożogrobców w Polsce. Wśród najważniejszych zabytków należy wymienić Zespół Poklasztorny Bożogrobców z Bazyliką Grobu Bożego w Miechowie oraz Dworek Zacisze. Pamiątki po 700-letnim przebywaniu zakonników w mieście można podziwiać w Zespole Poklasztornym Bożogrobców, którego częścią jest unikatowy obiekt sakralny – Kaplica

Grobu Bożego z Grobem Chrystusa. Natomiast Dworek Zacisze to drewniana budowla pochodząca z XVII wieku, będąca przykładem mieszczańskiej rezydencji. Innymi obiektami historyczno-kulturowymi w Gminie Miechów są: cmentarz żydowski, miejsca pamięci narodowej (pomniki i pamiątkowe tablice), zabytkowe kościoły (Kościół pw. Św. Wita, Modesta i Krescencji w Nasiechowicach z XIV wieku wraz z drewnianą dzwonnica z wieku XVIII, Kaplica Dworska pw. Najświętszego Serca Jezusowego w Pojałowicach pochodząca z XVIII wieku, Kościół NMP Królowej Polski w Przesławicach z XVII wieku) czy wieża ciśnień. Obiekty turystyczne gminy łączą szlaki turystyczne, w tym m.in.: Małopolski Szlak Bożogrobowców, Szlak Architektury Drewnianej czy szlak Młyny Doliny Szreniawy. Dworek jest częścią Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej. Ponadto, na jej terenie znajdują się trzy szlaki rowerowe, stadniny koni, a także wyciąg narciarski Sławicki Raj, który umożliwia aktywność rekreacyjno-sportową także w okresie zimowym.

Metodologia analizy

Diagnoza społeczno-gospodarcza zawiera zestawienia danych statystycznych, charakteryzujących Gminę Miechów wraz z ich syntetycznym opisem. Podzielona została ona na cztery części. W pierwszej znajdują się dane opisujące ludność gminy oraz tendencje zaobserwowane w sferze demografii. Druga część dotyczy zagadnień rynku pracy, podmiotów gospodarczych oraz rolnictwa. Trzecia część diagnozy opisuje stan infrastruktury społecznej i technicznej. Ostatnia część przedstawia stan finansów publicznych Gminy Miechów. Obszar ten jest szczególnie istotny z uwagi na rozpoczynający się nowy okres planowania w Unii Europejskiej oraz ogólny stan finansów publicznych w Polsce.

Dane z wymienionych obszarów przedstawione zostały w dwóch płaszczyznach. Z jednej strony zaprezentowane są w układzie dynamicznym, pokazującym zmiany wartości w czasie, pozwalającym zaobserwować trendy rozwojowe. Dodatkowo dane są ukazane w układzie porównawczym - w zestawieniu z wartościami średnimi dla województwa małopolskiego i powiatu miechowskiego, a także w porównaniu z czterema innymi gminami miejsko-wiejskimi województwa, dobranymi tak, by ich główne charakterystyki korespondowały z cechami Gminy Miechów. Wybrano następujące jednostki porównawcze: Gminę Kęty, Gminę Krzeszowice, Gminę Nowy Wiśnicz i Gminę Proszowice. Najważniejsze dane, które zdecydowały o doborze tych jednostek do zestawienia z Gminą Miechów to: liczba

mieszkańców, powierzchnia, dochody budżetu, a także kombinacje liniowe tych zmiennych: gęstość zaludnienia i dochody na mieszkańca. Wymienione dane zostały przedstawione poniżej.

Tabela 1 Zestawienie podstawowych charakterystyk Gminy Miechów oraz porównywanych gmin

Nazwa gminy	Liczba mieszkańców	Powierzchnia ² [km]	Dochody budżetu	Gęstość zaludnienia ² [os./km]	Dochody na mieszkańca	Typ gminy
Kęty	34203	76	77 096 tys. zł	450,04	2 254,07 zł	miejsko-wiejska
Krzeszowice	32417	139	81 160 tys. zł	233,22	2 503,62 zł	miejsko-wiejska
Nowy Wiśnicz	13372	82	37 212 tys. zł.	163,07	2 782,83 zł	miejsko-wiejska
Miechów	20001	148	51 544 tys. zł	135,14	2 577,07 zł	miejsko-wiejska
Proszowice	16500	100	40 785 tys. zł	165,00	2 471,82 zł	miejsko-wiejska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Można domniemywać, że procesy rozwojowe w przedstawionych gminach mają zbliżony przebieg. Dodatkowo można się spodziewać, że gminy te borykają się z podobnymi problemami, stoją przed nimi zbliżone wyzwania oraz dysponują analogicznymi środkami do realizacji celów i pobudzania rozwoju. Różnice w przebiegu procesów rozwojowych w wybranych gminach wynikać mogą z innego położenia w regionie (bliżej lub dalej dużych miast regionu, głównych szlaków komunikacyjnych itp.), charakteru otoczenia zewnętrznego czy specyfiki samych gmin (charakter środowiska naturalnego, rodzaje gruntów, zagospodarowanie terenu itp.).

W diagnozie posłużono się możliwie najaktualniejszymi danymi – do roku 2012 lub - jeśli dane nie były dostępne – do roku 2011. W podejściu dynamicznym sięgnięto po informacje z roku 2006 - do statystyk z lat późniejszych odwołano się tylko z powodu braku ogólnodostępnych danych.

Ludność, struktura ludności i procesy demograficzne

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31.12.2012 roku w Gminie Miechów zamieszkiwało 19940 osób: 9563 mężczyzn (48% ogółu mieszkańców) i 10377 kobiet (52%). 60% ogółu populacji Gminy Miechów (11845 osób) zamieszkiwało miasto Miechów, natomiast 40% ogółu (8095 osób) zamieszkiwało obszar wiejski Gminy.

Tabela 2 Liczba mieszkańców Gminy Miechów i porównywanych jednostek w latach 2006-2012

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Woj. małopolskie	3271206	3279036	3287136	3298270	3336699	3346796	3354077
Powiat miechowski	50763	50577	50324	50114	50585	50327	50109
Kęty	33545	33649	33738	33685	34100	34203	34260
Krzyszowice	31476	31627	31809	31894	32268	32417	32474
Nowy Wiśnicz	12884	13025	13099	13167	13272	13372	13459
Miechów	19775	19716	19675	19611	20049	20001	19940
Miechów – miasto	11709	11678	11618	11562	11946	11887	11845
Miechów - obszar wiejski	8066	8038	8057	8049	8103	8114	8095
Proszowice	16199	16175	16186	16203	16516	16500	16464

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Statystyki dotyczące liczby ludności, pochodzące z Głównego Urzędu Statystycznego posłużą do prowadzenia obiektywnych analiz porównawczych, opartych o jednolite źródło danych.

Urząd Gminy i Miasta Miechów dostarcza informacji na temat ilości osób, zamieszkujących stale i czasowo na terenie gminy według prowadzonych przez niego rejestrów. Ukazany podział na miejscowości pozwala na określenie największych skupisk ludności w gminie.

Tabela 3 Mieszkańcy gminy Miechów w podziale na miejscowości (stan na 31.12.2012)

Miejscowość	Mieszkańcy:		
	stali	czasowi	aktualni
Biskupice	338	2	340
Brzuchania	296	4	300
Bukowska Wola	443	6	449
Celiny Przesławickie	139	1	140
Dziewięcioły	229	0	229
Faliniów	312	4	316
Faliniów-Wysiołek	75	1	76
Glinica	165	1	166
Jaksice	544	7	551
Kalina Mała	365	5	370
Kalina-Lisieniec	202	4	206
Kalina-Rędziny	183	1	184
Kamieńczyce	67	0	67
Komorów	206	2	208
Miechów	11 599	307	11 906
Nasiechowice	350	5	355
Parkoszowice	169	2	171
Podleśna Wola	394	10	404

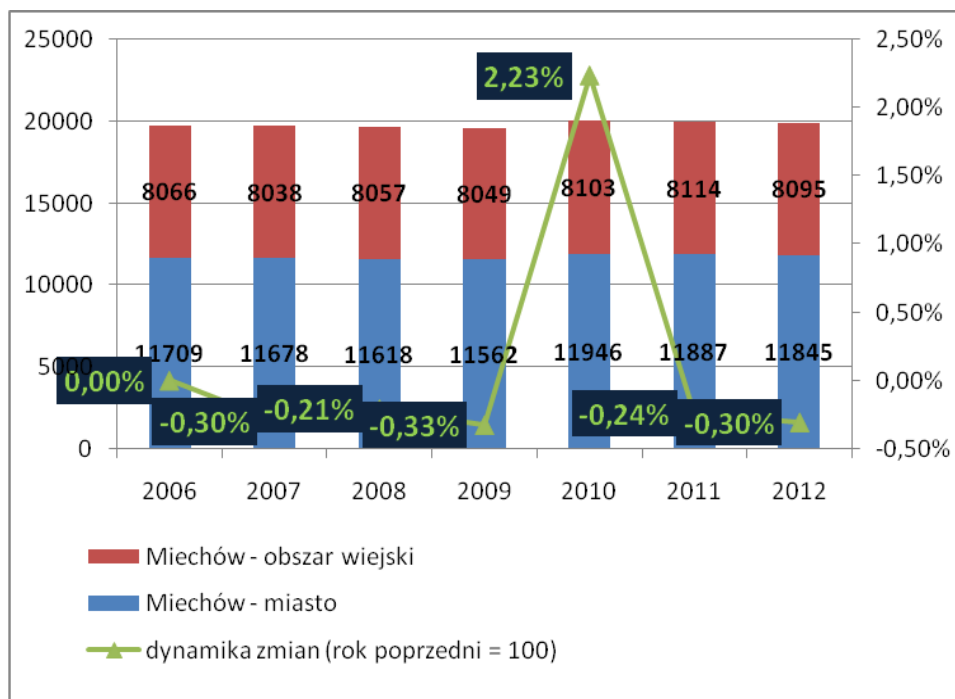

Podmiejska Wola	105	1	106
Pojałowice	317	1	318
Poradów	177	0	177
Przesławice	309	2	311
Pstroszyce Drugie	166	0	166
Pstroszyce Pierwsze	252	1	253
Siedliska	132	4	136
Sławice Szlacheckie	212	0	212
Strzeżów Drugi	230	2	232
Strzeżów Pierwszy	266	3	269
Szczepanowice	380	1	381
Widnica	142	1	143
Wielki Dół	116	2	118
Wymysłów	157	0	157
Zagorzyce	214	32	246
Zapustka	67	0	67
Zarogów	350	1	351

Źródło: dane Urzędu Gminy i Miasta Miechów

Oczywistym jest, że największym ośrodkiem zamieszkania w gminie jest siedziba jej władz – miasto Miechów. Do największych sołectw z kolei należą: Jaksice (ponad 500 mieszkańców), Bukowska Wola (ponad 400 mieszkańców) oraz Podleśna Wola (ponad 400 mieszkańców). Większe jednostki usytuowane są głównie przy ważniejszych traktach komunikacyjnych gminy. Gminę można uznać za relatywnie rozdrobnioną administracyjnie – część miejscowości nie liczy nawet 100 mieszkańców (Faliniów-Wysiołek, Kamieńczyce, Zapustka), pozostałe są raczej niewielkie. Taka struktura jednak umożliwia władzom gminy na efektywniejsze rozwiązywanie problemów mieszkańców przez działalność organów jednostek pomocniczych – rad sołeckich i sołtysów.

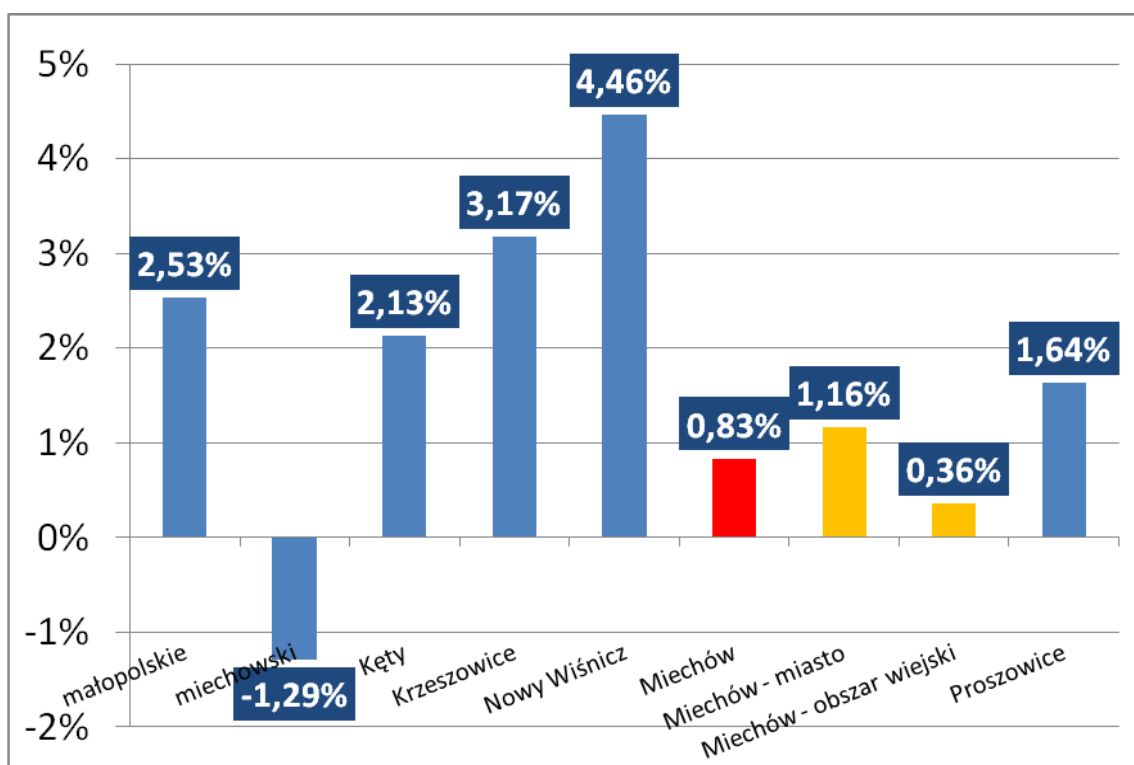
Wykres 1 Zmiany liczby mieszkańców Gminy Miechów w latach 2006 – 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 1. ukazuje zmiany liczby ludności Gminy Miechów w latach 2006-2012. Możemy zauważyć niewielki, ale ciągły spadek tej wartości w latach 2006-2009. W roku 2010 nastąpiło zachwianie tendencji, gdy - w porównaniu do roku 2009 - Gminie Miechów przybyło 438 nowych mieszkańców (2-procentowy wzrost) i liczba ludności nieznacznie przekroczyła 20 tys. osób. Od roku 2011 obserwowana jest tendencja spadkowa.

Wykres 2 Zmiany liczby ludności w grupie porównawczej w stosunku do roku 2006

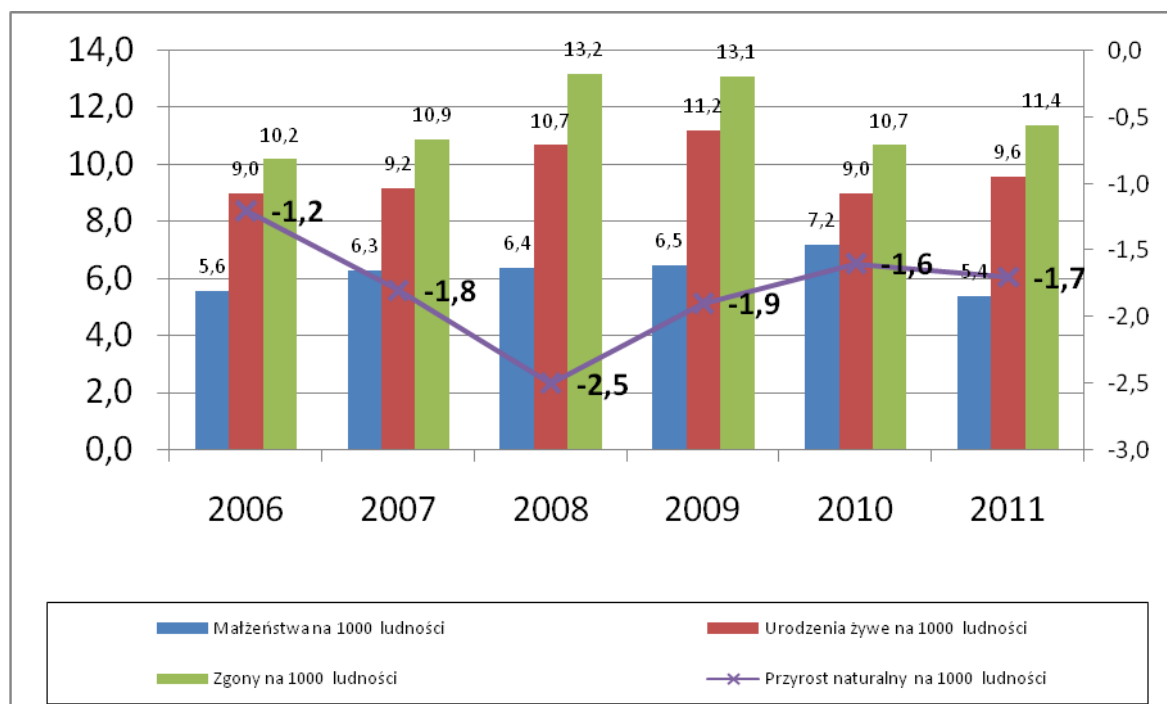

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując aktualną liczbę ludności całego powiatu miechowskiego - w stosunku do roku bazowego, tj. 2006, zauważalny jest 1,29-procentowy spadek, co nie miało bezpośredniego przełożenia na liczbę mieszkańców Gminy Miechów, gdzie liczba ludności zwiększyła się w tym okresie o 0,83%. Większy przyrost liczby ludności zaobserwowano w mieście Miechowie (1,16%), wzrost na obszarze wiejskim był nieznaczny i wyniósł 0,36%. Niemniej jednak, w relacji do podobnych sobie jednostek, statystyki Gminy Miechów wypadają gorzej. Wszystkie gminy grupy porównawczej wykazały 1,64- do 4,46-procentowy wzrost liczby mieszkańców (największy w Gminie Nowy Wiśnicz).

By zbadać powody spadku liczby ludności w Gminie Miechów, przeanalizowano przebieg procesów demograficznych i dane dotyczące migracji w latach 2006-2011. Z danych wynika, że na przestrzeni całego badanego okresu Gmina Miechów wykazywała ujemny przyrost naturalny. Mimo, że liczba urodzeń na 1000 mieszkańców stale wzrastała w latach 2006-2008, pogłębiał się ujemny przyrost naturalny, w 2008 roku osiągając wartość -2,5%. Było to powodem rosnącej liczby zgonów, która przewyższała liczbę urodzeń. W kolejnych latach ujemny przyrost naturalny przyjmował korzystniejsze wartości, co w głównej mierze spowodowane było spadkiem liczby zgonów.

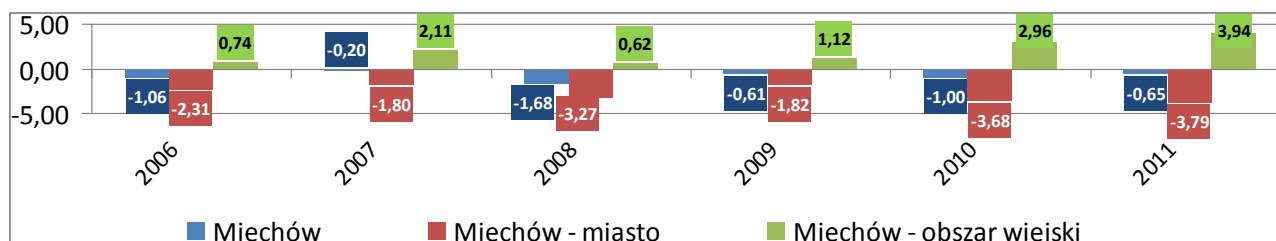
Wykres 3 Przebieg procesów demograficznych w Gminie Miechów w latach 2006-2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując ruch migracyjny, można zauważyć, że Gmina Miechów charakteryzuje się ujemnym saldem migracji, wynoszącym średnio $-0,87\%$. Ujemne saldo migracji dotyczy przede wszystkim terenów miejskich - zdecydowanie więcej osób opuszcza miasto Miechów niż do niego przybywa (średnie saldo wynosi $-2,79\%$). Dodatkowo saldo migracji charakteryzuje obszary wiejskie. Średnio na 1000 mieszkańców przybywa 1,91 osoby, a w roku 2011 saldo osiągnęło wartość najwyższą w badanym okresie, czyli $3,94\%$.

Wykres 4 Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców w Gminie Miechów w latach 2006-2011

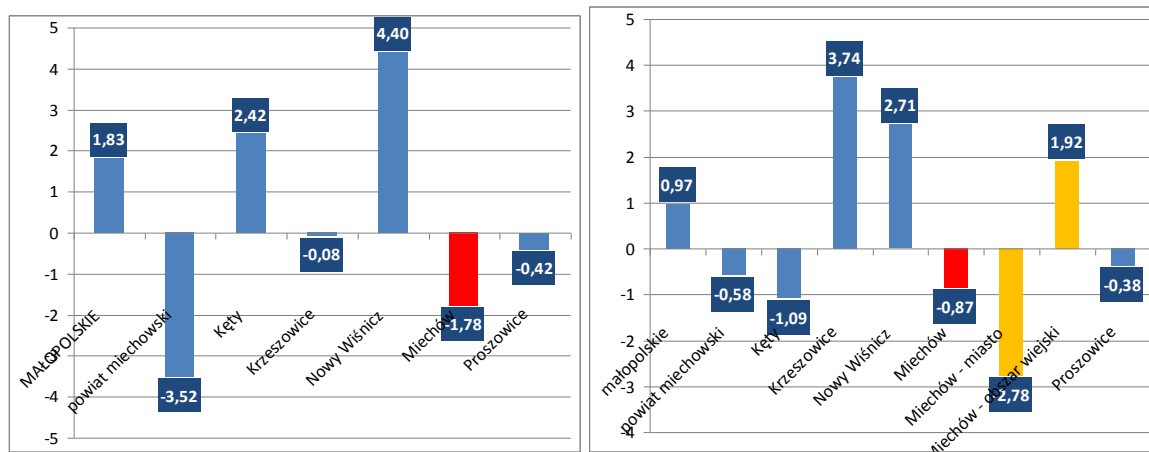
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Saldo migracji determinują przede wszystkim migracje wewnętrzne. Według danych GUS w ostatnich latach właśnie ten rodzaj migracji się nasilił. W latach 2010 i 2011 średnio 41 osób opuściło miasto Miechów, a 28 osób zasiedliło tereny wiejskie Gminy Miechów.

W latach 2006-2011 przeciętnie 8 mieszkańców Gminy Miechów udawało się na emigrację za granicę. Ruch ten jest w ostatnich latach mniej nasilony.

Omawiając ruchy ludności i podkreślając dodatnie saldo migracji terenów wiejskich, nie sposób nie poruszyć kwestii wzrostu znaczenia funkcji rezydencjalnej gminy Miechów. Obserwacja przemieszczania się ludności w regionie pozwala na zauważenie pewnych tendencji, a mianowicie: przenoszenia się ludności z wielkich miast (z Krakowa) na obszary podmiejskie (okoliczne gminy, zwłaszcza gminy powiatu krakowskiego, stające się „sypialniami” stolicy województwa). Trend ten trwa już znaczny okres czasu, co pozwoliło na dostosowanie się do niego np. rynku nieruchomości, co skutkuje wzrostem cen mieszkań, domów i terenów pod zabudowę w tych gminach. Ruch migracyjny z Krakowa na tereny podmiejskie zaczyna więc sięgać szerzej, także poza granice aglomeracji krakowskiej. Szereg korzystnych czynników (m.in. niższe ceny nieruchomości, dobre skomunikowanie z Krakowem, korzyści wynikające z zamieszkania na terenach mniej zurbanizowanych) włącza tereny gminy Miechów do kręgu zainteresowania osób, zmieniających miejsce zamieszkania.

Wykres 5 Przeciętny przyrost naturalny (z lewej) oraz przeciętne saldo migracji (z prawej) w latach 2006 – 2011 w grupie porównawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 5. przedstawia zestawienia omawianych statystyk w relacji z porównywanymi jednostkami samorządu terytorialnego. W odniesieniu do przeciętnego przyrostu naturalnego Gmina Miechów, legitymująca się przeciętnym przyrostem naturalnym na poziomie -1,78‰, wypada lepiej od powiatu miechowskiego, gdzie przyrost naturalny wyniósł średnio -3,52‰. Jednakowoż w odniesieniu do porównywanych gmin plasuje się na najmniej korzystnej pozycji – ujemny przyrost naturalny pozostałych jednostek jest niższy,

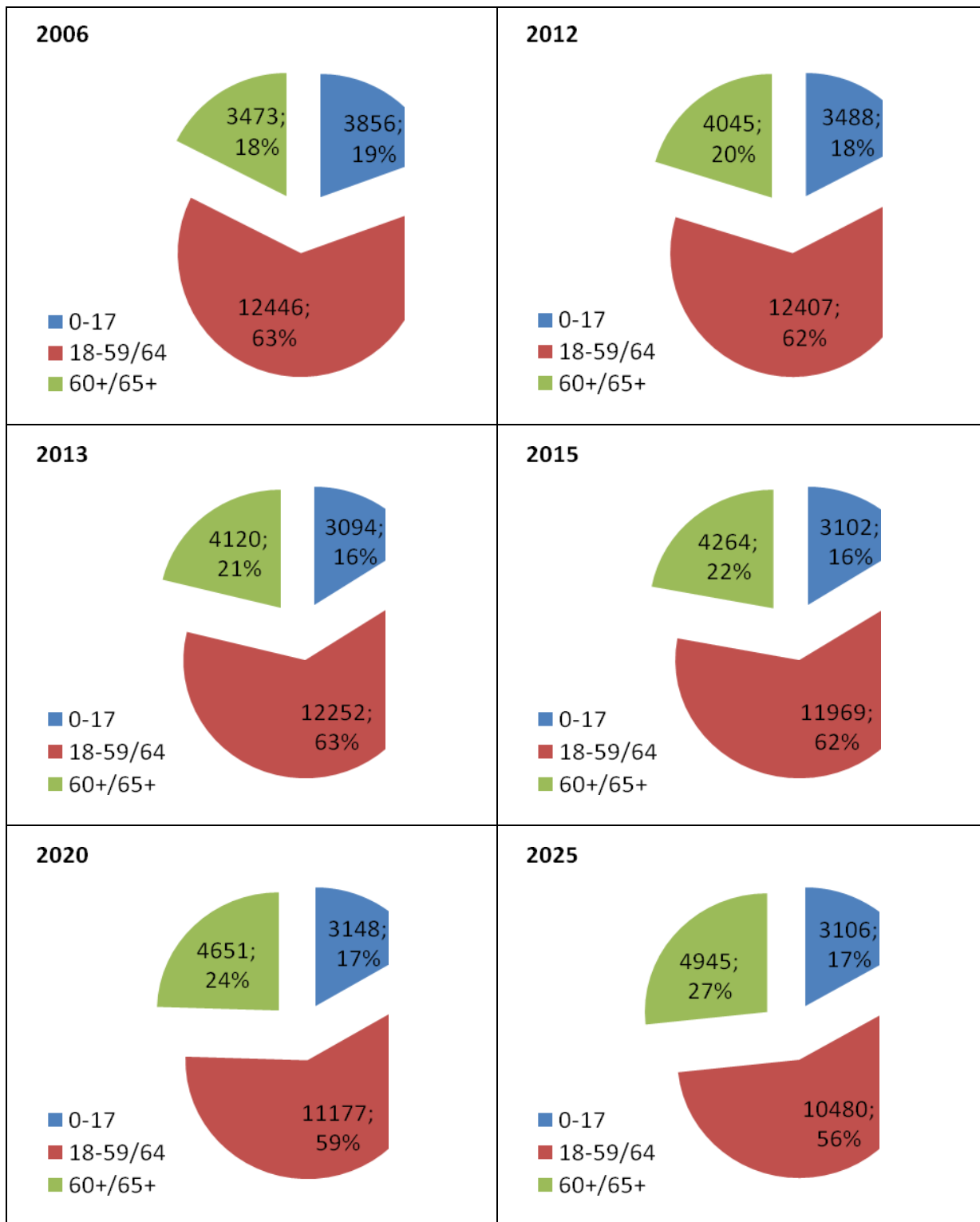
a gminy: Kęty i Nowy Wiśnicz mogą się pochwalić dodatnim przyrostem naturalnym. Przeciętne saldo migracji Gminy Miechów nie różni się znacząco od danych powiatu miechowskiego. Z grupy porównawczej dwie gminy – Krzeszowice i Nowy Wiśnicz – wykazały dodatnie saldo migracji.

Konkluzją przeprowadzonych analiz było wyspecyfikowanie trendów charakterystycznych dla Gminy Miechów, które posłużyły do symulacji liczby ludności do roku 2025. W tym celu wykorzystano także prognozę GUS opracowaną dla powiatu miechowskiego. Zmiany w obu przypadkach przebiegają w tych samych kierunkach i charakteryzują się zbliżonym nasileniem.

Zmiany struktury ludności w latach 2006–2012 sygnalizują występowanie negatywnych tendencji związanych z procesem starzenia się społeczeństwa. W okresie objętym badaniem liczba ludności Gminy Miechów uległa obniżeniu, natomiast zmiany w poszczególnych grupach wiekowych przebiegały z różnym natężeniem. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) obniżyła się w ujęciu względnym w największym stopniu, tj. aż o 9,54%. Zmiana liczby ludności w wieku produkcyjnym (18-59/64 lat) była stosunkowo niewielka i wyniosła jedynie -0,31%, natomiast w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym (60+/65+) nastąpił najbardziej znaczący wzrost liczby ludności, na poziomie przekraczającym 16%. Wprowadzone zmiany legislacyjne wydłużające wiek aktywności zawodowej złagodzą przebieg negatywnych tendencji, niemniej jednak dla potrzeb prognozy posłużono się przytoczonymi kategoriami podziału na grupy wiekowe, celem zachowania spójności danych i wniosków pomiędzy okresem wyjściowym a prognozowanym.

W zadanej perspektywie prognozy liczba mieszkańców Gminy Miechów obniży się o około 7% i w 2025 r. wynosić będzie niewiele ponad 18,5 tys. osób. Analizując zmianę struktury ludności należy stwierdzić, iż najbardziej dynamiczny spadek dotknie grupę mieszkańców w wieku produkcyjnym (-15,5%). Równie znaczący, choć nieco niższy prognozowany jest spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (-10,9%). Istotnemu wzrostowi ulegnie natomiast grupa mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 22,2%). Spadek liczby ludności w większym stopniu dotknie miasto Miechów (-9,2%), podczas gdy tereny wiejskie Gminy charakteryzować powinny się obniżeniem liczby ludności na poziomie ok -4%.

Wykres 6 Prognoza ludności Gminy Miechów w latach na lata 2013 – 2025 w podziale na ekonomiczne grupy wieku

Podsumowanie:

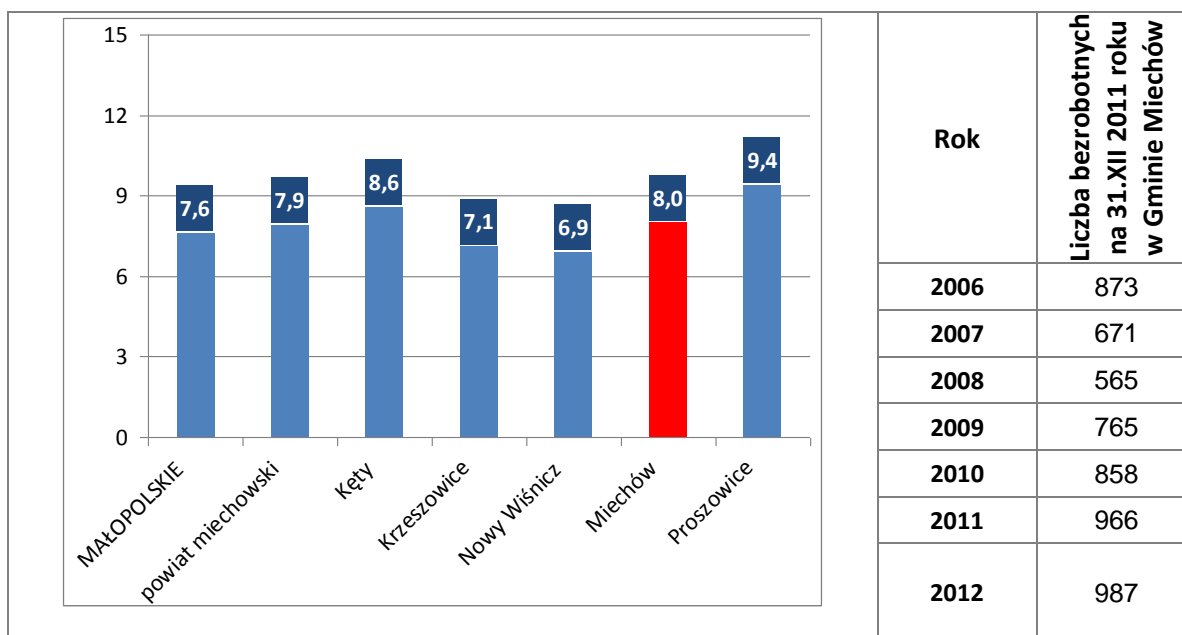
- populacja Gminy Miechów, wynosząca na koniec 2012 roku 19940 mieszkańców, maleje, co jest rezultatem utrzymującego się od wielu lat ujemnego przyrostu naturalnego (przeciętnie -1,78‰) i ujemnego salda migracji (przeciętnie -0,87‰);
- obszary wiejskie gminy charakteryzuje dodatnie saldo migracji, co może świadczyć o tendencji przesiedlania się mieszkańców miast na obszary podmiejskie oraz atrakcyjności osadniczej Gminy;
- prognozowane zmiany liczby oraz struktury ludności wskazują na systematyczny spadek liczby mieszkańców Gminy, w tym szczególnie osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a także wzroście liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym;
- zmiany w strukturze ludności Gminy, polegające na wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji, wpisują się w ogólną tendencję starzenia się społeczeństwa, co będzie miało swoje skutki w obszarze polityki społecznej i edukacji;
- migracje, zmiana liczby i struktury ludności mogą w przyszłości stać się problemem m.in. dla finansów publicznych Gminy, tracącej dochody z podatków, a stojącej w obliczu nowych wyzwań demograficznych i gospodarczych.

Rynek pracy, przedsiębiorczość i rolnictwo

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Miechowie, na koniec 2012 roku w Gminie Miechów zarejestrowanych było 987 bezrobotnych, z czego 53% stanowili mężczyźni (529 osób), a 47% kobiety (485 osób). Bezrobocie w Gminie Miechów w latach 2006-2008 wykazywało tendencję malejącą. Począwszy od roku 2009 liczba osób pozostających bez zatrudnienia zaczęła się zwiększać, osiągając w 2012 roku wartość o 13% wyższą niż w 2006 roku. Najgwałtowniejszy wzrost liczby bezrobotnych nastąpił w roku 2009, gdy w relacji z rokiem poprzedzającym przybyło 200 osób zarejestrowanych jako bezrobotne (to aż 35-procentowy wzrost). Jest to najprawdopodobniej reakcja na ogólny kryzys gospodarczy. Bezrobocie rosło szybciej wśród kobiet niż wśród mężczyzn – widać to szczególnie w relacji roku 2011 do 2010, gdy u mężczyzn bezrobocie wzrosło o 4,21%, natomiast u kobiet o 21,87%. Odmienną sytuację zaobserwowano w roku 2012, w którym liczba mężczyzn pozostających bez pracy zwiększyła się, a bezrobotnych kobiet – spadła. Bezrobotni Gminy Miechów stanowili w 2012 roku 41% bezrobotnych powiatu miechowskiego i 0,6% bezrobotnych województwa małopolskiego.

Wykres 7 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób w wieku produkcyjnym (dla roku 2012)

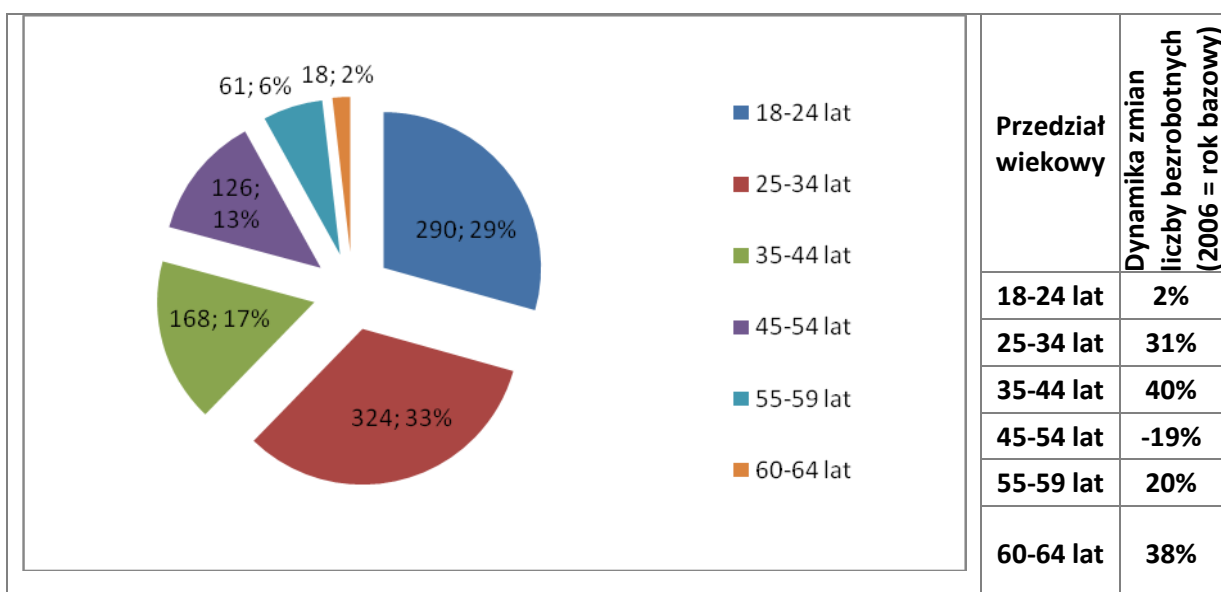

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Dla porównania stanu bezrobocia w Gminie Miechów z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, zestawiono wskaźniki udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób

w wieku produkcyjnym (dla 2012 roku). Ze statystyk wynika, że 8% osób w wieku produkcyjnym w Gminie Miechów było w 2012 zarejestrowane jako bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy. Wskaźnik ten jest wyższy niż dla powiatu miechowskiego (7,9%) i województwa małopolskiego (7,6%). Jest to także gorszy wynik niż statystyki gmin Krzeszowice i Nowy Wiśnicz, jednakże lepszy niż gmin Kęty i ostatniej w zestawieniu Gminy Proszowice.

Wykres 8 Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Miechów w roku 2012 wg wieku

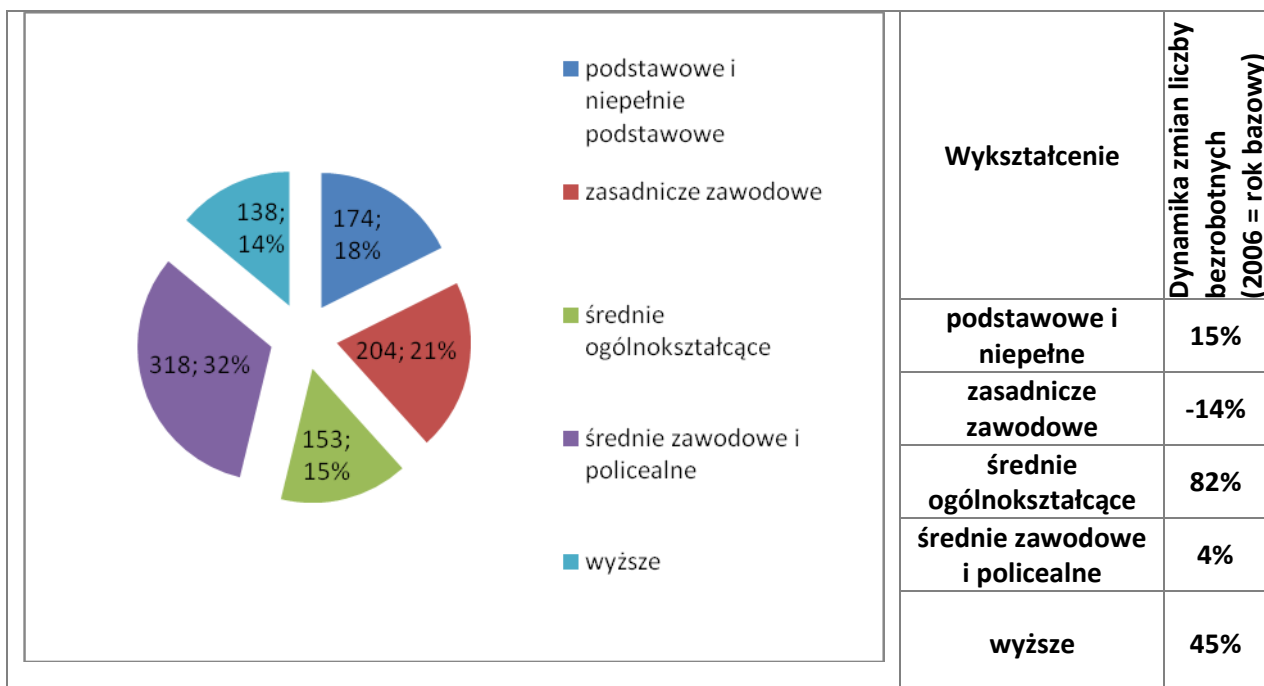

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Miechów.

Dalsza część analizy bezrobocia w Gminie Miechów zawiera dane dotyczące struktury bezrobotnych - ich podziału ze względu na: wiek, wykształcenie i czas pozostawania bez zatrudnienia.

Największą grupę bezrobotnych w Gminie Miechów stanowią osoby młode, w wieku od 25 do 34 lat (324 osoby). Obserwowalny był też duży skok liczby bezrobotnych w tym przedziale wiekowym w stosunku do 2006 roku. Największa dynamika zmian charakteryzowała jednak osoby bezrobotne w przedziale wiekowym od 35 do 44 lat, najmniejsza zaś w przedziale wiekowym od 18 do 24 lat. Oznacza to, że nie zmienił się w dużym stopniu ich udział w ogóle bezrobotnych, który w 2012 roku wyniósł 29%. W porównaniu z rokiem 2006 spadła jedynie liczba bezrobotnych w przedziale wiekowym od 45 do 54 lat. W 2012 roku stanowili oni 13% ogółu osób pozostających bez pracy.

Wykres 9 Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Miechów w roku 2012 wg wykształcenia

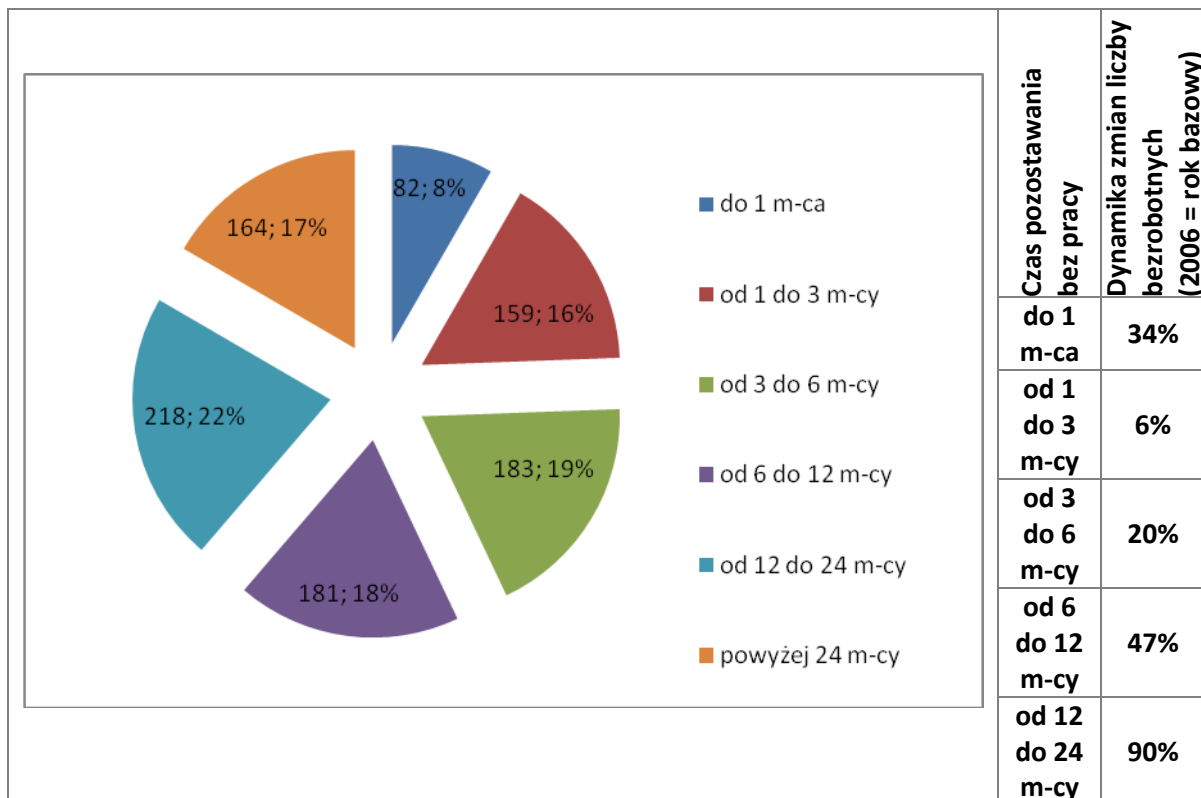

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Miechów.

Analizując strukturę bezrobotnych według wykształcenia, można zauważyć, że prawie $\frac{1}{3}$ z nich to osoby z wykształceniem średnim zawodowym i policealnym (31%). Najrzadziej bezrobocie dotyka osób z wykształceniem wyższym – stanowią one 14% ogółu osób pozostających bez pracy. Nieco wyższy odsetek osób bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, jednakże w ich przypadku zaobserwowano największy, bo 80-procentowy wzrost w stosunku do roku 2006. 45-procentowy wzrost liczby bezrobotnych przypadł w udziale osobom z wyższym wykształceniem. Spadła natomiast liczba osób bezrobotnych, legitymizujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym o 14%.

Ze struktury bezrobotnych ze względu na czas pozostawania bez pracy wynika, że najwięcej osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy nie pracowało przez okres roku do dwóch lat (22%). Ogólnie 40% osób bezrobotnych w Gminie Miechów pozostawało bez zatrudnienia długotrwale - dłużej niż rok. Krótki okres bezrobocia (do 3 miesięcy) przypadał w udziale 24% ogółu osób pozostających bez pracy. W przypadku wszystkich kategorii odnotowano wzrost w stosunku do 2006 roku – najmniejszy w grupie osób pozostających bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy (6%), największy z kolei (prawie dwukrotny) wśród osób, które pozostawały bez pracy od 12 do 24 miesięcy (90-procentowy wzrost).

Wykres 10 Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Miechów w roku 2012 ze względu na czas pozostawania bez pracy

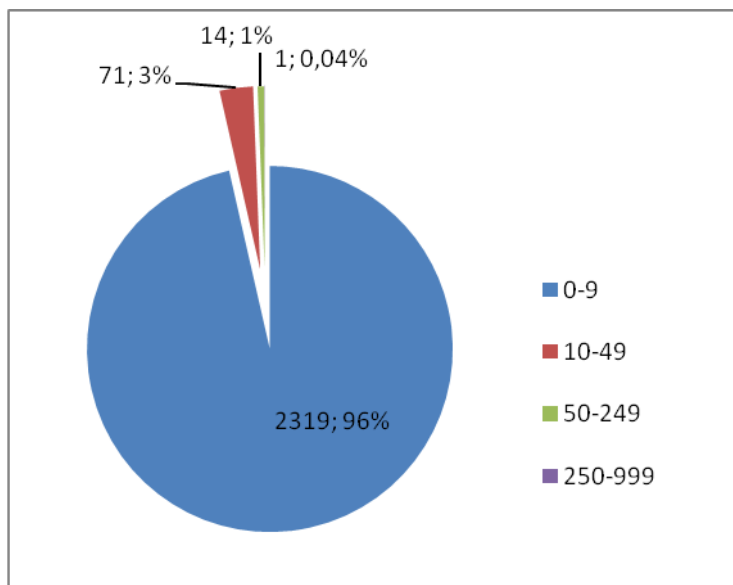

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Miechów

Kolejna część diagnozy dotyczy zagadnienia przedsiębiorczości w Gminie Miechów, ukazuje potencjał rozwojowy jednostki i tendencje występujące w tym zakresie.

Na koniec 2012 roku w Gminie Miechów działało 2405 podmiotów gospodarczych. Jest to liczba nieco większa niż w poprzednim roku. Zdecydowaną większość podmiotów gospodarczych stanowią te, które zatrudniają 0-9 pracowników. Mikro i małe przedsiębiorstwa stanowią blisko 99% wszystkich lokalnych podmiotów gospodarczych. Na terenie Gminy znajduje się tylko jedno przedsiębiorstwo, znajdujące się w kategorii przedsiębiorstw zatrudniających 50-249 pracowników.

Wykres 11 Liczba podmiotów gospodarczych według klas wielkości w Gminie Miechów i ich udział procentowy w ogóle podmiotów gospodarczych w roku 2011

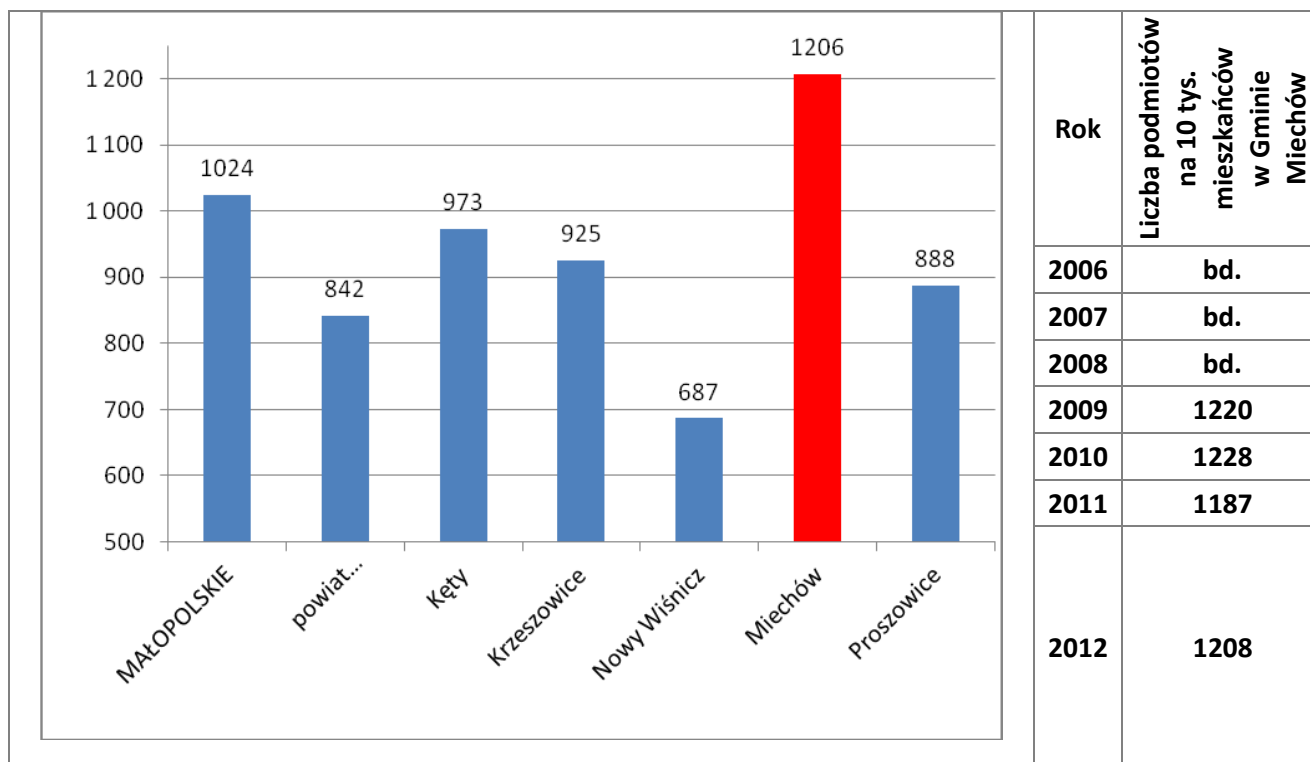

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

81% podmiotów z rejestru REGON stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ponadto, na terenie Gminy Miechów na koniec roku 2012 działało 12 spółdzielni, 54 spółki handlowe i 180 spółek cywilnych.

W celu zestawienia Gminy Miechów z jednostkami grupy porównawczej, posłużono się wskaźnikiem liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w roku 2012. Według danych dotyczących 2012 roku, Gmina Miechów, legitymując się 1206 podmiotami gospodarczymi na 10 tys. mieszkańców, osiągnęła wyniki lepsze od wskaźnika dla całego województwa małopolskiego, jak i powiatu miechowskiego oraz analizowanych gmin.

Wykres 5 Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w roku 2012.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Użycie danych całorocznych, pochodzących z Głównego Urzędu Statystycznego, a opartych na rejestrze REGON, motywuje się ich kompatybilnością z przyjętym sposobem prowadzenia analizy przez zestawienie jednolitych danych dla wszystkich analizowanych gmin. Dla rozszerzenia spojrzenia na kwestię gospodarki gminy Miechów przedstawiono poniżej możliwie najaktualniejsze dane (z początku sierpnia 2013 roku) o przedsiębiorcach, będących osobami fizycznymi, pochodzące z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG). Dodatkowym atutem poniższych statystyk jest uwzględnienie przez nie w znacznym stopniu realnej sytuacji w sferze przedsiębiorczości (ujęcie podmiotów aktywnych oraz zawieszonych, uniknięcie wliczenia w statystyki podmiotów nieaktywnych, które nie wypełniły obowiązku wyrejestrowania z REGON).

Tabela 4 Struktura podmiotów gospodarki narodowej (osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą) w Gminie Miechów wg sekcji PKD

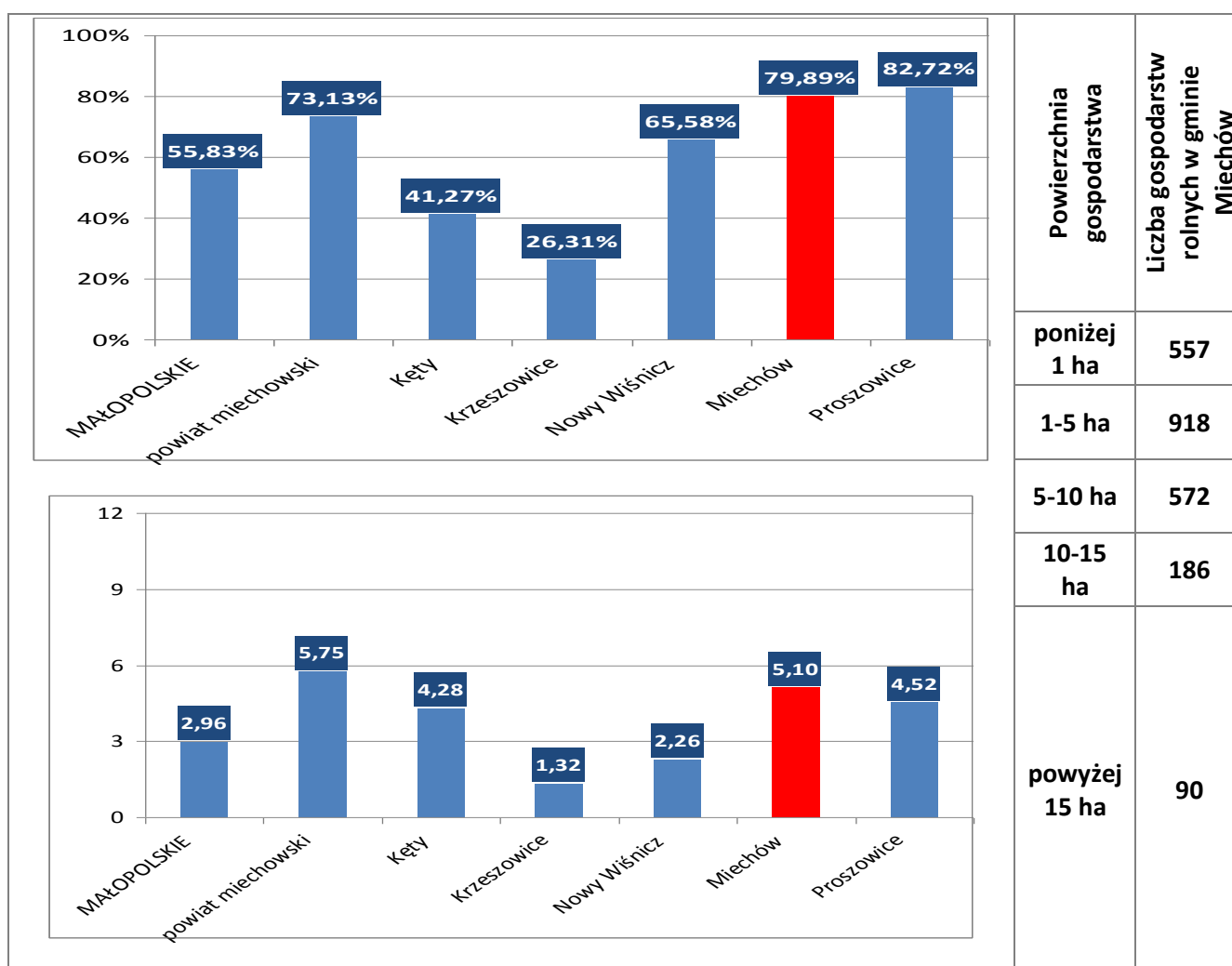
Sekcje PKD 2007	Liczba działalności
A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	20
C – Przetwórstwo przemysłowe	129
E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2
F – Budownictwo	192
G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	441
H - Transport i gospodarka magazynowa	168
I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	33
J - Informacja i komunikacja	26
K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	39
L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	13
M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	135
N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	31
P - Edukacja	27
Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	124
R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3
S - Pozostała działalność usługowa	57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG

Postępując się Polską Klasyfikacją Działalności, można zauważyć, że trzema sekcjami, w których działa najwięcej podmiotów gospodarczych w Gminie Miechów są: Sektor G – handel i naprawy, Sektor F – budownictwo oraz sektor H – transport i gospodarka magazynowa.

Gmina Miechów charakteryzuje się dużym udziałem gruntów ornych w całości powierzchni Gminy. Rolnictwo pozostaje ważną gałęzią gospodarki lokalnej. Dane wykorzystane w tej części diagnozy pochodzą z Powszechnego Spisu Rolnego z roku 2010. Wynika z nich, że na terenie Gminy działały 2323 gospodarstwa rolne, z czego 2075 z nich prowadziło działalność rolniczą. 24% ogółu stanowiły gospodarstwa o powierzchni do 1 ha. łączna powierzchnia wszystkich gospodarstw rolnych Gminy Miechów wynosiła 11852,46 ha, co stanowiło prawie 80% jej powierzchni.

Wykres 13 Udział powierzchni gospodarstw rolnych w powierzchni gminy ogółem (na górze) oraz przeciętna powierzchnia gospodarstw rolnych (w ha) w roku 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W porównaniu z innymi gminami, Gmina Miechów charakteryzuje się najwyższą przeciętną powierzchnią gospodarstw rolnych (wynoszącą 5,1 ha) – z wynikiem mocno przewyższającym wskaźniki dla pozostałych gmin (przykładowo w gminie Krzyszowice to jedynie 1,32 ha, w Nowym Wiśniczu – 2,26 ha), jak i dla województwa małopolskiego, gdzie przeciętna

wielkość gospodarstwa to 2,96 ha. Wynik Gminy Miechów jest nieco niższy niż średnia dla całego powiatu miechowskiego (5,75 ha).

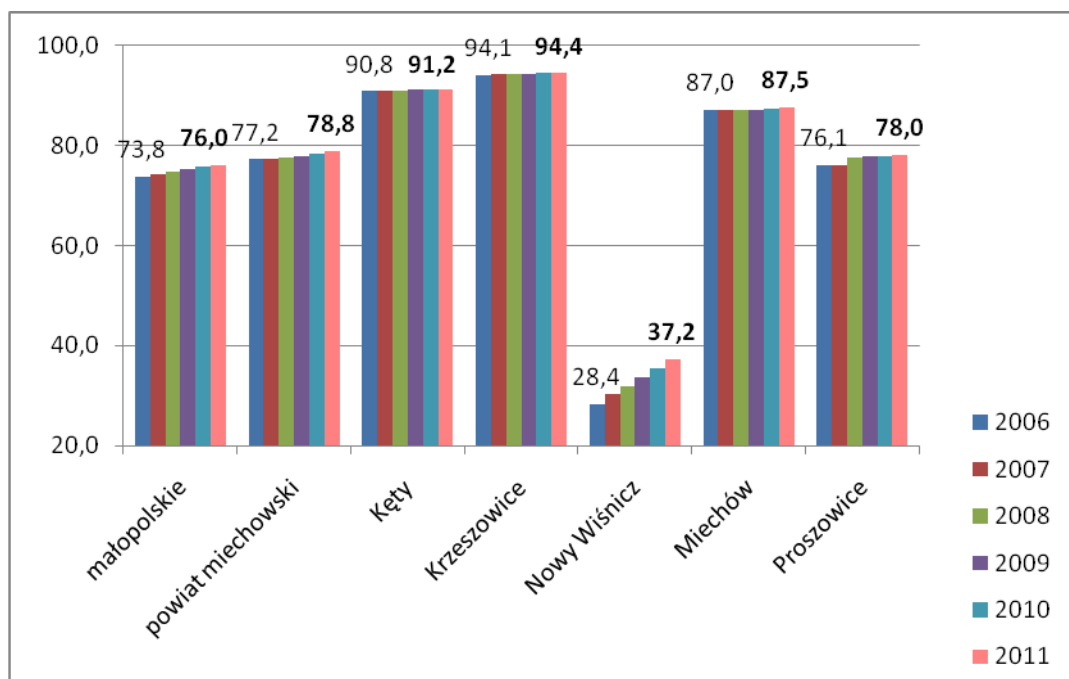
Podsumowanie:

- 8% osób w wieku produkcyjnym w Gminie Miechów to osoby bezrobotne, co jest wynikiem gorszym niż średnia dla powiatu miechowskiego (7,9%) i województwa małopolskiego – świadczy to o wymiarze niewykorzystywanego potencjału ludzkiego, który mógłby generować dochody, a tymczasem często wymaga ponoszenia wydatków publicznych w postaci zasiłków dla bezrobotnych i świadczeń pomocy społecznej;
- ponad połowa wszystkich bezrobotnych (62%) to osoby w wieku do 35 lat – tak duży odsetek ludzi młodych pozostających bez pracy może skutkować m.in. wykluczeniem społecznym oraz utrwaleniem się niekorzystnych tendencji w obszarze demografii (ujemny przyrost naturalny, emigracja);
- rośnie odsetek osób bezrobotnych, legitymizujących się wykształceniem wyższym, co świadczyć może z jednej strony o niewykorzystywaniu potencjału dobrze wykształconych osób, a z drugiej o upowszechnieniu posiadania wyższego wykształcenia;
- maleje liczba osób bezrobotnych, legitymizujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym, co dowodzi zapotrzebowania lokalnej i regionalnej gospodarki na wiedzę i umiejętności praktyczne;
- rośnie odsetek osób, które długotrwale pozostają bez pracy – zjawisko to należy interpretować jednoznacznie negatywnie, ponieważ długotrwale bezrobocie częstokroć prowadzi do wykluczenia i patologii;
- w Gminie Miechów działa ponad 2400 podmiotów gospodarczych, Gmina legitymuje się stosunkowo wysokim wskaźnikiem podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców (1206) – rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców, jako narzędzie przeciwdziałania bezrobociu, stanowić winien priorytetowe zadanie dla całej wspólnoty samorządowej;
- rolnictwo pozostaje ważną gałęzią gospodarki lokalnej, dominują gospodarstwa małe, a średnia ich powierzchnia to 5,1 ha.

Infrastruktura techniczna

Kolejna część diagnozy dotyczy kwestii związanych z infrastrukturą techniczną. Scharakteryzowana została przede wszystkim dostępność do sieci komunalnych: wodociągów, instalacji kanalizacyjnej i gazowej. Ma ona wpływ na jakość i komfort życia, częstokroć determinuje procesy migracyjne, czy rozwój działalności gospodarczej.

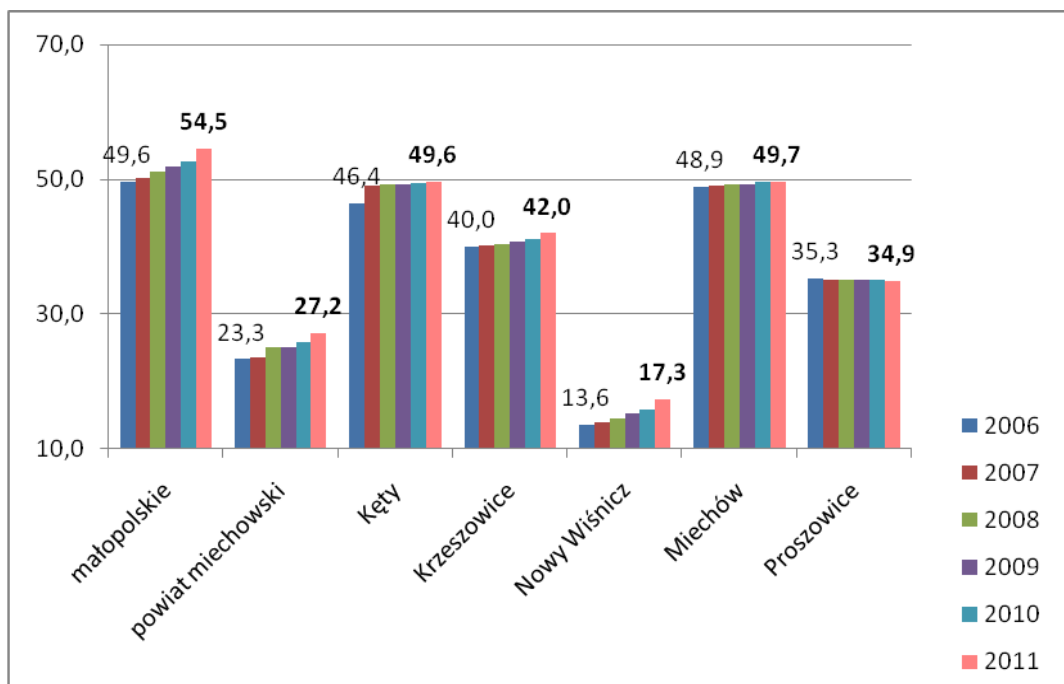
Wykres 14 Odsetek ludności korzystający z instalacji wodociągowej w latach 2006 – 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Spośród wymienionych trzech sieci komunalnych dla największego odsetka mieszkańców Gminy Miechów dostępna jest sieć wodociągowa. W 2011 roku korzystało z niej 87,5% mieszkańców. Jest to wynik lepszy niż wskaźnik dla województwa małopolskiego, powiatu miechowskiego czy Gminy Proszowice, jednakże gorszy od gmin: Kęty i Krzeszowice. Negatywnie w zestawieniu wyróżnia się gmina Nowy Wiśnicz, w której tylko 37,2% mieszkańców korzysta z instalacji wodociągowej. Warto nadmienić, że - w porównaniu z rokiem 2006 - wskaźnik dla Gminy Miechów zwiększył się jedynie o 0,5 punktu procentowego.

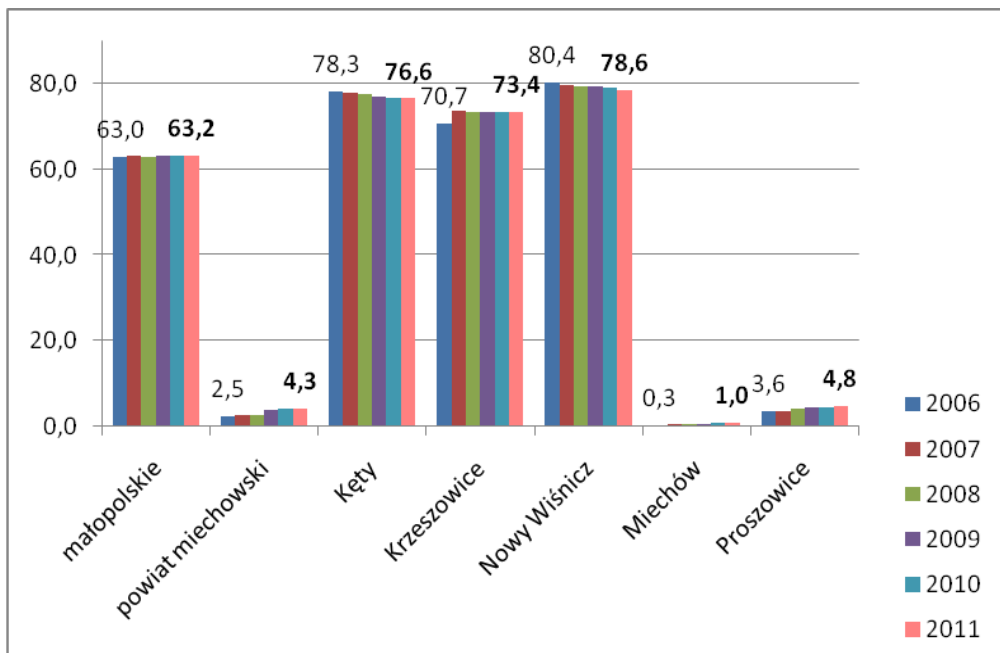
Wykres 15 Odsetek ludności korzystający z instalacji kanalizacyjnej w latach 2006 – 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W odniesieniu do kwestii dostępności do sieci kanalizacyjnej, Gmina Miechów wypada korzystnie w porównaniu z powiatem miechowskim, ale słabiej w zestawieniu z województwem małopolskim. Osiąga jednocześnie najlepsze wyniki spośród porównywanych gmin - 49,7% mieszkańców korzysta z dostępu do tej sieci (minimalnie gorszy wskaźnik osiąga Gmina Kęty). Najgorszy dostęp do sieci kanalizacyjnej zdiagnozowano w Gminie Nowy Wiśnicz.

Wykres 16 Odsetek ludności korzystający z instalacji gazowej w latach 2006 – 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W odniesieniu do kwestii dostępności do instalacji gazowej, Gmina Miechów odnotowuje gorsze wyniki w porównaniu z innymi gminami, w których ta dostępność kształtuje się w przedziale 73,4-80,4% (wyłączając Gminę Proszowice, gdzie tylko 4,8% mieszkańców ma dostęp do instalacji gazowej). W Gminie Miechów tylko 1 na 100 mieszkańców korzysta z sieci gazowej, co jest wynikiem zdecydowanie gorszym niż średnia dla województwa i nieco słabszym niż przeciętna dla powiatu miechowskiego.

Istotnym elementem życia społeczno-gospodarczego gminy jest także infrastruktura komunikacyjna. Gminę Miechów przecina droga krajowa nr 7 stanowiąca główny trakt komunikacyjny do Krakowa. Przez Miechów przebiega także linia kolejowa nr 8, zapewniająca mieszkańcom bezpośrednie połączenie z Krakowem i Warszawą. Z tutejszej stacji kolejowej dojechać można także do Przemyśla, Szczecina, Olsztyna czy Zakopanego.

Gmina Miechów charakteryzuje się relatywnie dobrym skomunikowaniem ze stolicą regionu. Opracowanie, sporządzone przez Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ¹ informuje, że dojazd z gminy Miechów do Krakowa zajmuje maksymalnie 60 minut, zarówno

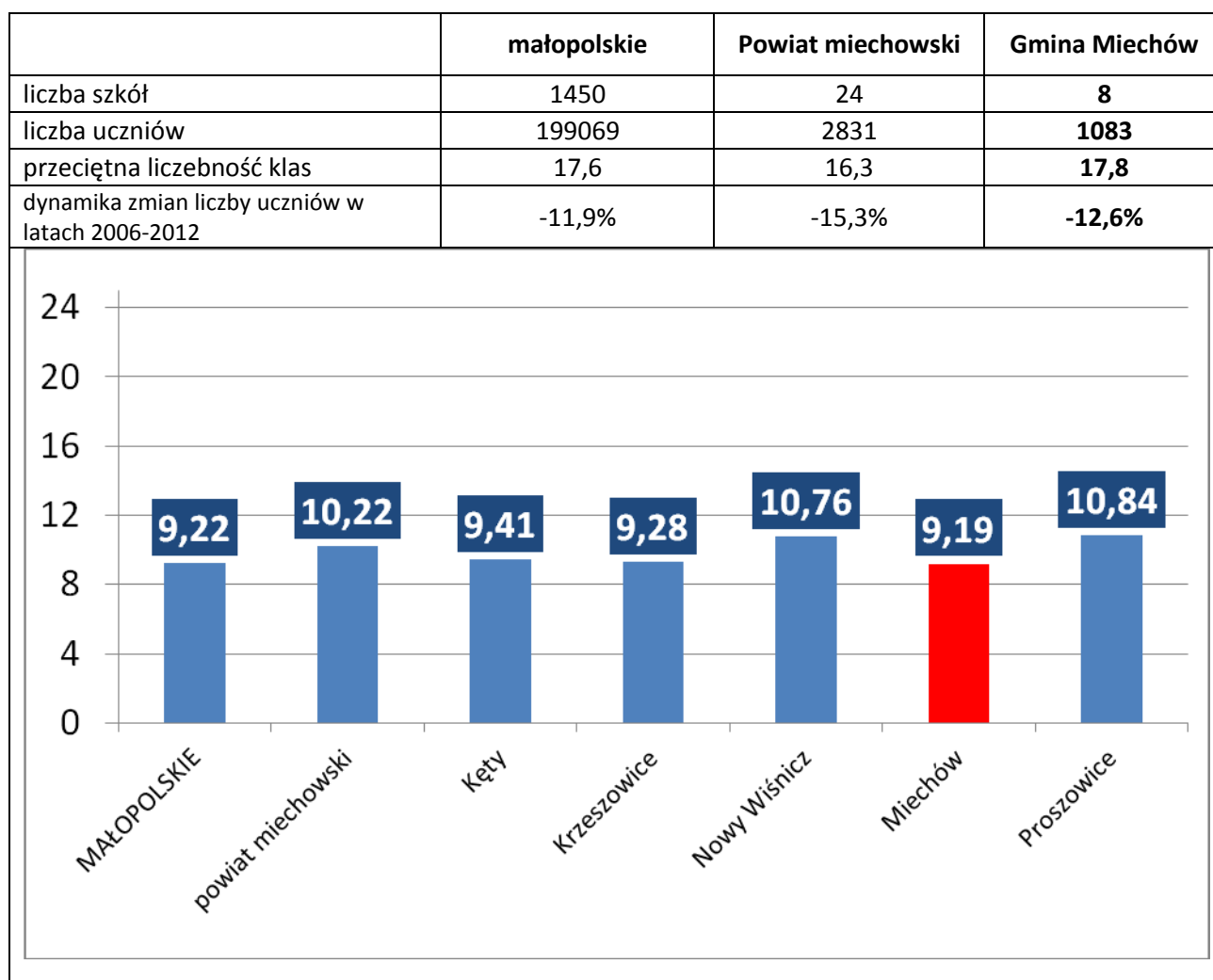
¹ Dostępność komunikacyjna wybranych miast Małopolski 2011-2020, Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju, Kraków 2011

połączeniami kolejowymi, jak i drogowymi. Ponadto wskutek planowanych usprawnień, spodziewana jest poprawa dostępności kolejowej – dojazd pociągiem do Krakowa powinien zająć w 2020 roku maksymalnie 30 minut. Daje to nadzieję na zdyktalizowanie procesów rozwojowych w gminie Miechów, zwłaszcza w kontekście wzrostu znaczenia funkcji rezydencjalnej gminy.

Infrastruktura społeczna

Kolejny obszar analizy stanowią elementy infrastruktury społecznej. W pierwszej kolejności omówiono obszar szkolnictwa, skupiając się na danych dotyczących szkół podstawowych i gimnazjalnych.

Wykres 17 Wybrane charakterystyki szkolnictwa podstawowego w Gminie Miechów w 2012 r. (razem ze szkołami specjalnymi) oraz liczba uczniów szkół podstawowych przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu (bez szkół specjalnych; dane na rok 2012)

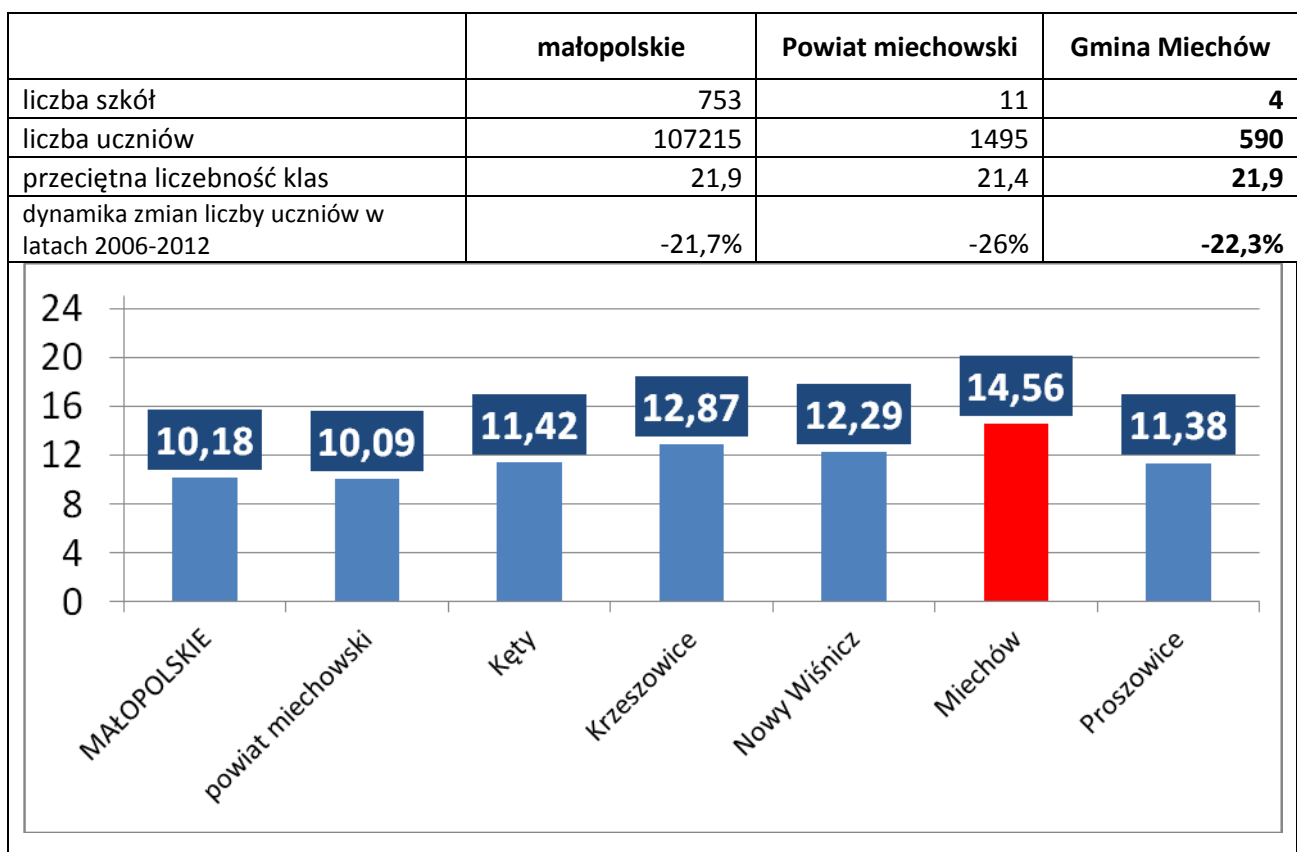
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wg danych BDL GUS, w 2012 r. na terenie Gminy Miechów funkcjonowało 8 szkół podstawowych, w tym 1 szkoła podstawowa specjalna dla dzieci i młodzieży. Ogółem, do szkół tych uczęszczało 1083 uczniów, z czego 18 osób do szkoły specjalnej. Przeciętnie w jednej klasie uczyło się 18 uczniów – jest to poziom średniej w województwie i nieco

więcej niż przeciętnie w szkołach powiatu miechowskiego. Niż demograficzny, będący powodem spadku liczby uczniów w szkołach podstawowych, w porównywalnym stopniu dotknął gminę oraz województwo. W Miechowie spadek liczby uczniów wyniósł 12,6% w stosunku do 2006 roku.

Dane dotyczące szkolnictwa uzupełniono o informacje odnoszące się do infrastruktury technicznej - wskaźnika, opisującego liczbę uczniów przypadających na jeden komputer z dostępem do Internetu (biorąc pod uwagę szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych). Kształtują się one na porównywalnym poziomie we wszystkich objętych analizą gminach, oscylując wokół 10 uczniów na jeden komputer. Wskaźnik dla Gminy Miechów wynosi 9,19 i jest nieco korzystniejszy od wskaźników pozostałych analizowanych jednostek.

Wykres 18 Wybrane charakterystyki szkolnictwa gimnazjalnego w Gminie Miechów w 2012 r. (razem ze szkołami specjalnymi) oraz liczba uczniów gimnazjów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu (bez szkół specjalnych; dane na rok 2012)

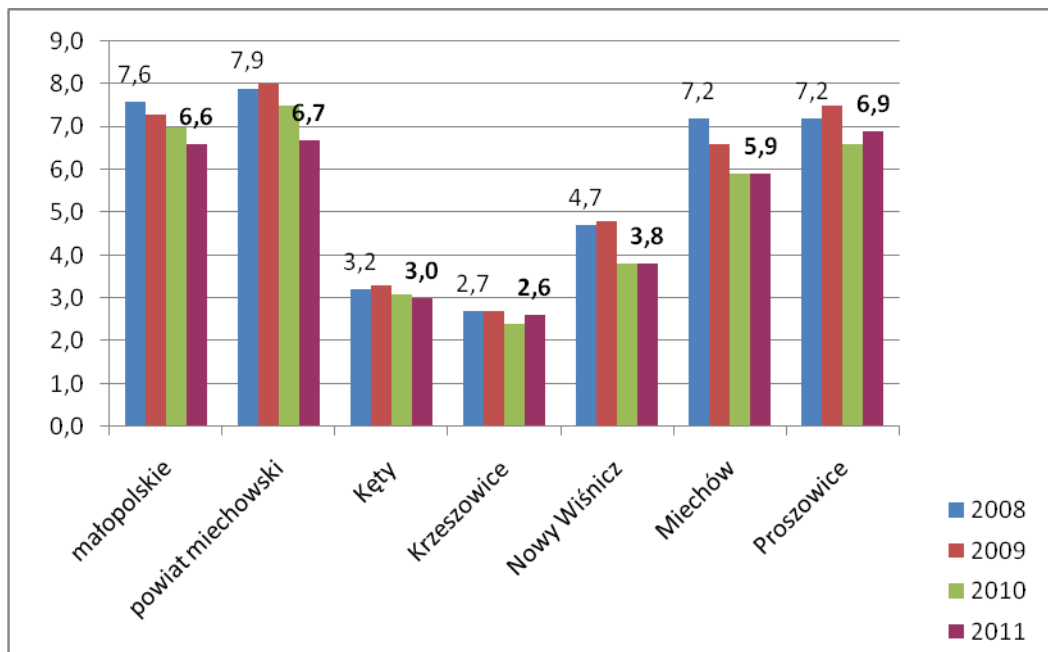
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wg danych BDL GUS, w 2012 r. na terenie Gminy Miechów funkcjonowały 4 szkoły gimnazjalne, w tym 1 gimnazjum dla dzieci i młodzieży specjalne. Ogółem, do szkół tych uczęszczało 590 uczniów, z czego 1 osoba do szkoły specjalnej. Przeciętnie w jednej klasie

uczyło się 22 uczniów – jest to poziom średniej w województwie i w powiecie miechowskim. W przypadku gimnazjów spadek liczby uczniów w porównaniu z rokiem 2006 wyniósł 22,3% (czyli zdecydowanie więcej niż w przypadku szkół podstawowych). Gmina Miechów charakteryzuje się najwyższą liczbą gimnazjalistów przypadających na jeden komputer z dostępem do Internetu (15,1; biorąc pod uwagę gimnazja bez specjalnych). We wszystkich gminach grupy porównawczej, w województwie i powiecie wynik ten jest korzystniejszy.

Wskaźnikiem, odnoszącym się w dużym stopniu do kwestii jakości życia ludności, jest odsetek liczby mieszkańców, korzystających z usług pomocy społecznej. Można go interpretować w dwojaki sposób. Z jednej strony, rosnący udział osób, którym udziela się pomocy społecznej, może obrazować skalę wykluczenia społecznego - sytuacja mieszkańców jest niekorzystna, przez co potrzebują oni większej pomocy ze strony administracji publicznej. Z drugiej strony, rosnący wskaźnik może odpowiadać większym możliwościom rozwiązywania problemów społecznych i zaspokajania potrzeb mieszkańców. Trudno jest jednoznacznie zinterpretować przedmiotowe statystyki, jednakże na potrzeby analizy przyjęto, że zmniejszający się odsetek osób objętych usługami pomocy społecznej świadczy o mniejszym zapotrzebowaniu na nie.

Wykres 19 Odsetek korzystających z usług pomocy społecznej w latach 2008 – 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na podstawie analizy danych obserwuje się mniejsze zapotrzebowanie (w stosunku do 2008 roku) na usługi pomocy społecznej w Gminie Miechów, co odpowiada tendencjom zaobserwowanym w województwie małopolskim oraz powiecie miechowskim. W 2011 roku z usług pomocy społecznej korzystało 6 na 100 mieszkańców Gminy Miechów. Niższym odsetkiem takich osób charakteryzowały się gminy: Krzeszowice (2,6), Kęty (3,0) i Nowy Wiśnicz (3,8). W pozostałych jednostkach wskaźnik ten był wyższy. Ponadto Gmina Miechów cechuje się jednym z największych spadków tej wartości na przestrzeni analizowanych 4 lat, bo o 18,06% - tylko w Nowym Wiśniczu spadek był większy (19,15%).

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zadania publiczne mogą być realizowane przez podmioty trzeciego sektora. Na terenie Gminy i Miasta Miechów funkcjonuje wiele organizacji pozarządowych, które są potencjalnymi partnerami samorządu w realizacji zapisów strategii rozwoju. Wspólne zaangażowanie, uwzględniające wszystkich aktorów życia społeczno-gospodarczego gminy, bazujące na wspólnych zaufaniu, pozwoli na zrównoważony i trwały rozwój. Poniższa tabela zawiera listę przykładowych partnerów.

Tabela 5 Lista organizacji pozarządowych, działających na terenie Gminy Miechów

Nazwa organizacji
Bractwo Rycerskie Ziemi Miechowskiej
Miechowski Klub Karate „SHORIN-RYU”
Miechowskie Stowarzyszenie Silva Rerum
Miechowskie Stowarzyszenie Gmin Jaksza LGD
Miechowskie Stowarzyszenie Turystyki i Rekreacji
Liga Obrony Kraju LOK
Miechowskie Towarzystwo 1163 roku
Polski Czerwony Krzyż PCK
Miejski Klub Sportowy „Pogoń”
Stowarzyszenie „Podaruj życie dzieciom”
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym
Powiatowy Szkolny Związek Sportowy przy LO Miechów
Stowarzyszenie „Teraz My”
Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów RSW RP
Stowarzyszenie im. Macieja Miechowity

Stowarzyszenie MFWiEE „European”
Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych EVEREST
Stowarzyszenie Miłośników Odnowy Zabytków w Miechowie
Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Ochrony Krajobrazu w Bukowskiej Woli
Stowarzyszenie Promyk na Górcie w Miechowie
Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Przesławicach
Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Ziemi Miechowskiej
Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta
Towarzystwo Przyjaciół Sztuki TPS w Miechowie
Towarzystwo Sportowe „Jaksa”
Uczniowski Klub Sportowy „Ekonomik” przy Zespole Szkół nr 1
Uczniowski Klub Sportowy „Kosynier” przy LO T. Kościuszki
Uczniowski Klub Sportowy „Picador” przy SP nr 2
Uczniowski Klub Sportowy „Spartakus” przy Gimnazjum Nr 1
Uczniowski Klub Sportowy „GRYF” przy SOS-W w Zagorzycach
Uczniowski Klub Sportowy „Herkules” przy SP nr 1
Uniwersytet Trzeciego Wieku „Aktywne Życie”
Zespół Placówek Opiekuńczo – Leczniczych CARITAS
Związek Harcerstwa Polskiego
ZWBPS – DPS Betania
Uczniowski Klub Sportowy „Junior” przy SP w Pstroszycach
Koło Gospodyń Wiejskich w Brzuchani
Koło Gospodyń Wiejskich w Dziewięciołach
Koło Gospodyń Wiejskich w Nasiechowicach
Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich w Szczepanowicach
Koło Gospodyń Wiejskich w Parkoszowicach
Koło Gospodyń Wiejskich w Pstroszycach I
Stowarzyszenie Jaksanki
Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Podleśnej Woli
Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Bukowskiej Woli
Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Pojałowicach
OSP w Pojałowicach
OSP w Pstroszycach I
OSP w Pstroszycach II
OSP w Przesławicach
OSP w Szczepanowicach

OSP w Sławicach
OSP w Strzeżów II
OSP w Wymysłowie
OSP w Zagorzycach
OSP w Zarogowie
OSP w Podleśnej Woli
OSP w Jaksicach
OSP w Biskupicach
OSP w Dziewięciołach
OSP w Falniowie
OSP w Kalinie Małej
OSP w Miechowie
OSP w Nasiechowicach
OSP w Brzuchani
OSP w Bukowskiej Woli

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Miechów

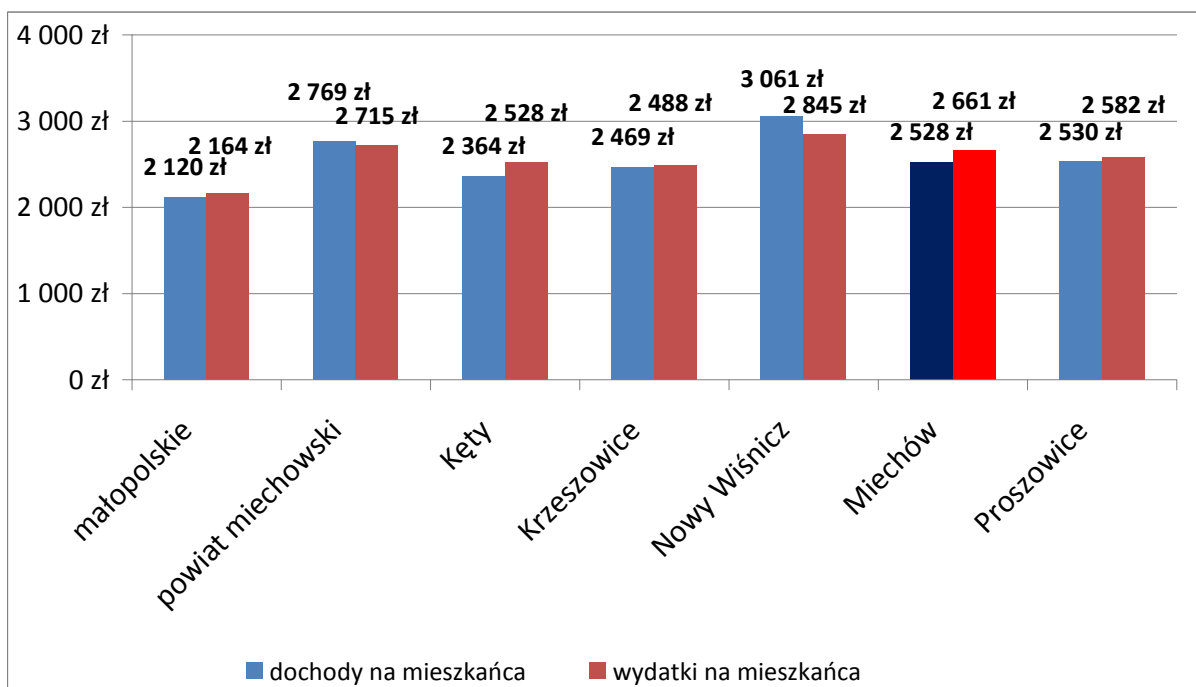
Podsumowanie:

- odsetek ludności Gminy Miechów korzystający z sieci wodociągowej wynosił w 2011 r. 87,5%, z sieci kanalizacyjnej prawie 50%, a z gazowej zaledwie 1% - potrzeba kolejnych inwestycji/działań w tych zakresach, które pozwolą na podniesienie jakości i komfortu życia mieszkańców oraz jeszcze większą atrakcyjność osadniczą Gminy;
- w obszarze edukacji Gmina Miechów stoi przed koniecznością odpowiedzi na zmiany sytuacji demograficznej – zmniejszającej się liczby uczniów, co może wymagać w przyszłości podjęcia poważnych decyzji w tym zakresie funkcjonowania szkół;
- widać zaangażowanie władz Gminy w konieczność zapewnienia dostępu do nowych technologii w szkołach – Gmina Miechów bardzo dobrze wypada w tym obszarze w porównaniu z innymi gminami;
- spadek odsetka osób korzystających z pomocy społecznej do 5,9% świadczyć może o dobrej kondycji gospodarstw domowych Gminy i polepszającej się sytuacji ekonomicznej ludności.

Finanse samorządu terytorialnego

Budżet Gminy Miechów w roku 2012 zamknął się w sumie dochodów, wynoszącej 50,55 mln zł i sumie wydatków wynoszącej 53,23 mln zł, co oznacza deficyt na poziomie 2,68 mln zł. Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 2 528 zł, z kolei wydatki per capita sięgnęły 2 661 zł. Wydatki majątkowe ogółem stanowiły 17,1% wszystkich wydatków i w całości były wydatkami inwestycyjnymi.

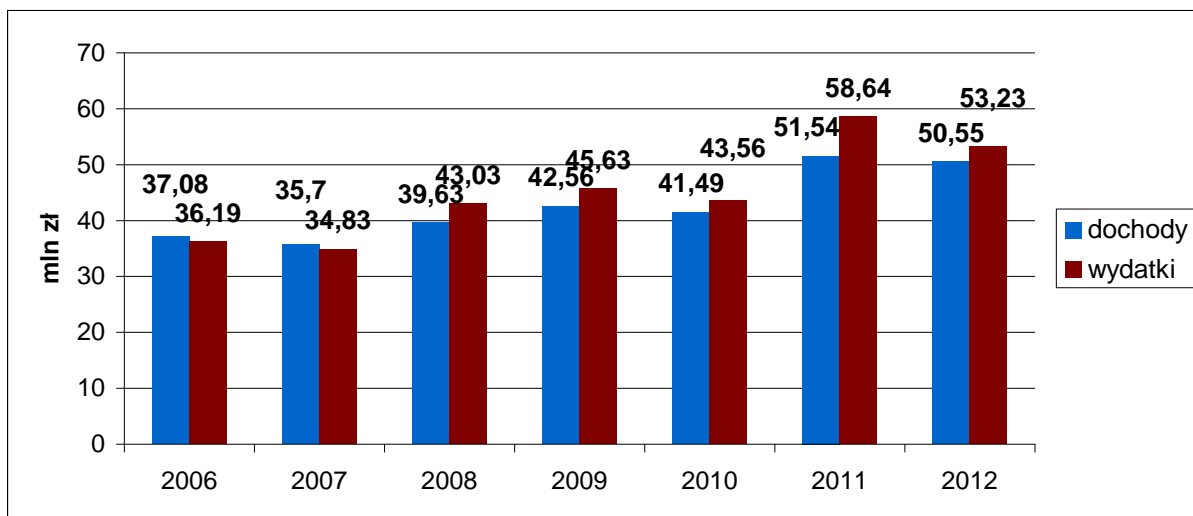
Wykres 20 Dochody i wydatki budżetów gmin na mieszkańca w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres poniżej pokazuje dynamikę dochodów i wydatków budżetu Gminy Miechów w latach 2006-2012. Jeszcze w latach 2006 i 2007 występowała przewaga dochodów nad wydatkami. Od 2008 roku zauważalna jest zmiana tendencji.

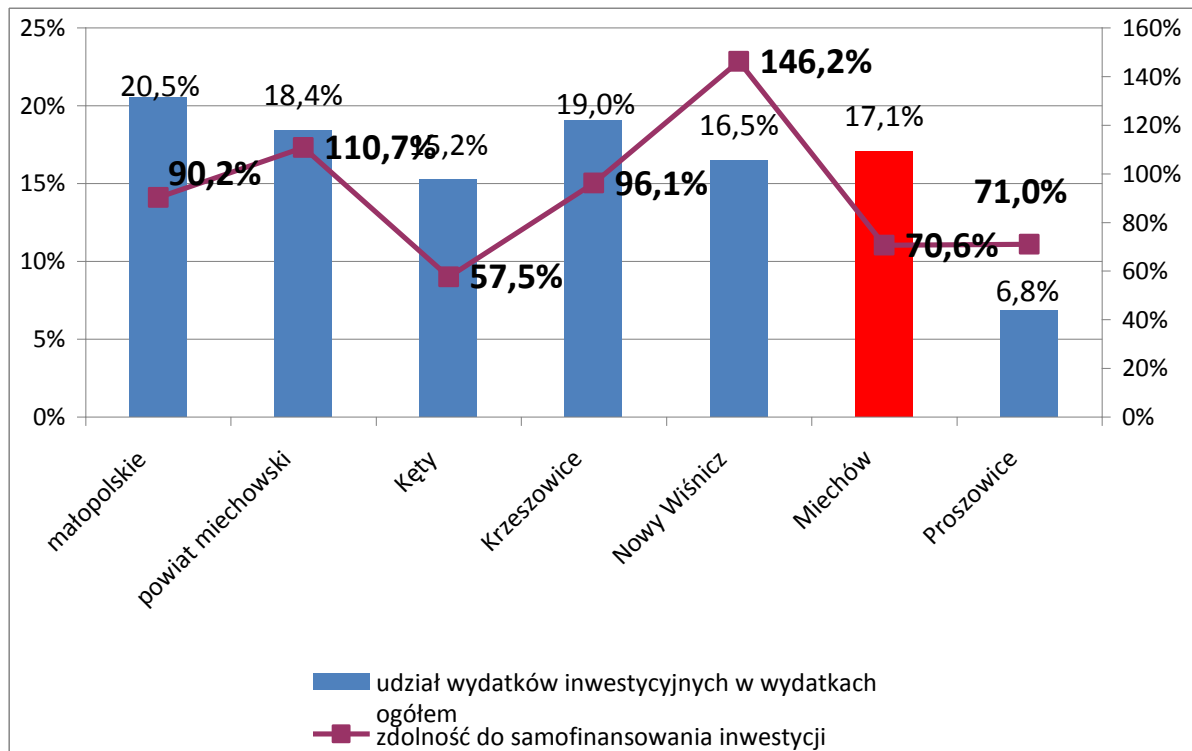
Wykres 21 Dochody i wydatki budżetu Gminy Miechów w latach 2006-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

By lepiej scharakteryzować sytuację finansową Gminy Miechów, podjęto analizę kształtowania się podstawowych wskaźników budżetowych. Należy do nich między innymi wskaźnik udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem. Wyższa wartość tego wskaźnika obrazuje rozwojowy charakter gminy. Analizę jego wartości dobrze jest połączyć z badaniem wskaźnika samofinansowania inwestycji. Wysokie wartości tego wskaźnika dowodzą, że gmina radzi sobie dobrze z samodzielnym finansowaniem inwestycji. Najbardziej pożądaną sytuacją są wysokie wartości obu tych wskaźników. Sytuacja, gdy pierwszy z nich jest niski, a drugi przybiera wysokie wartości, może świadczyć o nieumiejętnym wykorzystaniu potencjału inwestycyjnego i przypadku hamowania zdolności rozwojowych.

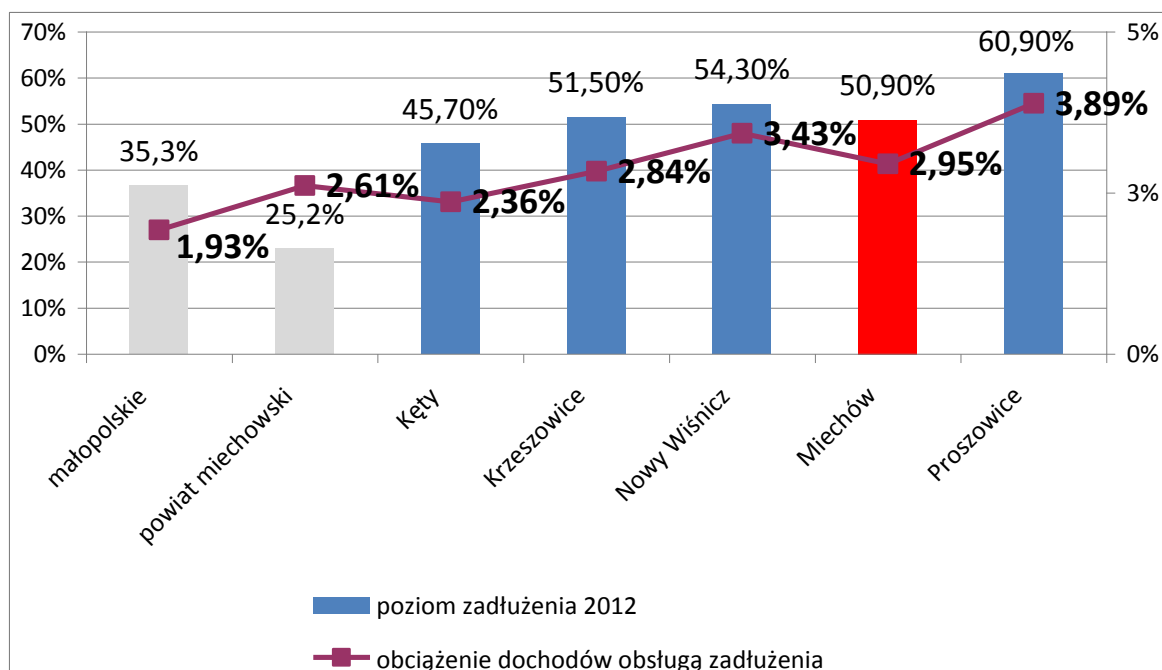
Wykres 22 Wydatki inwestycyjne i zdolność inwestycyjna gmin w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wskaźnik udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Miechów w 2012 roku był wyższy od wskaźników gmin: Kęty, Nowy Wiśnicz i Proszowice (w tej ostatniej wskaźnik był zdecydowanie niższy od wyników pozostałych gmin), a jednocześnie niższy od wskaźnika dla Gminy Krzeszowice. Można wysnuć wniosek, że gmina dosyć dobrze wykorzystuje swój potencjał finansowy do kreowania rozwoju. Warto jednak skupić się na tym, by wielkości wydatków inwestycyjnych nie przeforsowały możliwości do ich finansowania ze środków własnych.

Wykres 23 Wskaźniki zadłużenia budżetów gmin w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Jednym z podstawowych elementów planowania rozwoju gminy powinna być analiza poziomu zadłużenia, mierzona przede wszystkim relacją zadłużenia ogółem do dochodów ogółem. Nie bierze się w tym wypadku pod uwagę ustawowej granicy 60%, która odnosi się do zadłużenia z wyłączeniem zobowiązań związanych z realizacją projektów unijnych. Poziom zadłużenia Gminy Miechów wyniósł na koniec 2012 roku 50,9%, co jest jednym z niższych wyników w zestawieniu z jednostkami grupy porównawczej, jednakże stale dosyć wysokim, zwłaszcza w porównaniu z przeciętnym zadłużeniem gmin województwa małopolskiego i powiatu miechowskiego. Innym wskaźnikiem, mówiącym o uciążliwości zaległych zobowiązań dla funkcjonowania gminy jest udział wydatków na obsługę zadłużenia w dochodach ogółem. Dla Gminy Miechów ten wskaźnik wynosi 2,95%, co jest dobrym wynikiem w zestawieniu z innymi analizowanymi jednostkami. Podsumowując, relatywnie niski poziom zadłużenia w Gminie daje szansę zdynamizowania procesów rozwojowych, wykorzystując potencjał inwestycyjny budżetu gminy.

Próba podsumowania:

- sytuacja finansów publicznych Gminy Miechów nie różni się znacząco od sytuacji podobnych jednostek; Gmina projektuje swój budżet z pewnym deficytem, a jej obciążenie dochodów obsługą zadłużenia kształtuje się na poziomie 2,95%;
- Gmina Miechów dobrze wykorzystuje swoje możliwości inwestycyjne, co w sposób pozytywny wpływa na jej rozwój gospodarczy, a w konsekwencji na poprawę jakości życia jej mieszkańców.

Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się gmina. Służy ona porządkowaniu i segregacji informacji, stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów własnych i wpływu otoczenia, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Nazwa metody pochodzi od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (strengths), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats).

S -> STRENGTHS, czyli silne strony

W -> WEAKNESSES, czyli słabe strony

O -> OPPORTUNITIES, czyli okazje

T -> THREATS, czyli zagrożenia

Silne i słabe strony traktowane są jako czynniki wewnętrzne, natomiast szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki.

Tabela 5 Wyniki analizy SWOT - Gmina Miechów

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Wysoka dostępność komunikacyjna: <ul style="list-style-type: none"> • droga krajowa nr 7, • perspektywa budowy drogi ekspresowej, • droga wojewódzka, • ważne znaczenie tranzytowe miasta i gminy, • dostępność kolejowa; 2. Korzystne położenie – w pobliżu dwóch aglomeracji: krakowskiej i śląskiej (rynek pracy, możliwość kształcenia, dostęp do usług publicznych);	1. Niezadowalający stan infrastruktury drogowej, szczególnie na terenach wiejskich; 2. Brak chodników i wydzielonych poboczy, szczególnie na obszarach wiejskich; 3. Niewystarczające wyposażenie placówek oświatowych w sprzęt komputerowy i multimedialny (w tym m.in. komputery, rzutniki, tablice multimedialne itp.) oraz potrzeby w zakresie modernizacji budynków; 4. Brak odpowiedniego wyposażenia placówek kształcących kompetencje zawodowe i umiejętności praktyczne;
3. Zadowalający poziom wykształcenia mieszkańców gminy;	

<p>4. Wielość efektywnie działających na terenie gminy organizacji pozarządowych;</p> <p>5. Potencjał dla rozwoju turystyki weekendowej, pielgrzymkowej, aktywnej oraz agroturystyki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bogate walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz dobry stan środowiska naturalnego; • bogactwo dziedzictwa kulturowego i religijnego, m.in. Zespół Poklasztorny Bożogrobców z Bazyliką Grobu Bożego, Cmentarz Żydowski (Kirkut), kościoły w poszczególnych sołectwach, wieża ciśnień, Dworek „Zacisze”; • historia i tradycja Ziemi Miechowskiej, żywa kultura ludowa (święto plonów - dożynki, działalność zespołów folklorystycznych i kół gospodyń wiejskich), tradycyjne potrawy kuchni lokalnej, Cech Rzemiosł Różnych; • wielość oraz różnorodność oferty instytucji kultury, działających na terenie gminy, m.in. Miechowskiego Domu Kultury, Biura Wystaw Artystycznych "U Jaksy", Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej czy Muzeum Ziemi Miechowskiej; • organizacja dwóch dużych, cyklicznych imprez – festynu średniowiecznego pn. Miechowskie Dni Jerozolimy (we współpracy z Zakonem Rycerskim Świętego Grobu Bożego w Jerozolimie, Komisariatem Ziemi Świętej Zakonu Franciszkanów, Parafią Grobu Bożego w Miechowie oraz Powiatem Miechowskim) oraz Międzynarodowych Plenerów Malarskich "Barwy Małopolski"; • wielość obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie gminy (m.in. kryta pływalnia z częścią rekreacyjno- 	<p>5. Infrastruktura techniczna ochrony zdrowia, nieodpowiadająca w pełni nowoczesnym standardom usług i niezadawalający standard obsługi pacjenta;</p> <p>6. Brak wystarczającej infrastruktury turystycznej, w tym odpowiedniej bazy gastronomicznej (m.in. brak kawiarenki na miechowskim Rynku) oraz hotelowej – negatywny wpływ na ruch turystyczny i pielgrzymkowy;</p> <p>7. Niewystarczający poziom dbałości mieszkańców gminy o estetykę i czystość przestrzeni publicznych;</p> <p>8. Niska świadomość społeczna w zakresie ekologii;</p> <p>9. Brak spójnej i skoordynowanej promocji Miechowszczyzny, w tym walorów turystycznych, kulturowych oraz produktów lokalnych;</p> <p>10. Problemy w funkcjonowaniu wewnątrzgminnego systemu informacji (na linii: miasto-sołectwa);</p> <p>11. Niewielkie możliwości zbytu produktów rolnych;, brak przebiecia na rynki zewnętrzne;</p> <p>12. Wysoki odsetek ludzi młodych pozostających bez pracy (ponad połowa wszystkich bezrobotnych w gminie to osoby w wieku do 35 lat);</p> <p>13. Niski odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej i gazowej – potrzeby w zakresie rozbudowy infrastruktury;</p> <p>14. Niewystarczająca ilość mieszkań komunalnych i socjalnych;</p>
--	--

<p>sportową, Basen Miejski, boiska sportowe, place zabaw, stoki);</p> <p>6. Wysoki udział powierzchni gospodarstw rolnych w powierzchni gminy ogółem (ok. 80%) oraz stosunkowo duża przeciętna powierzchnia gospodarstw rolnych (5,1 ha) – w porównaniu do średniej wojewódzkiej;</p> <p>7. Urodzajne gleby i zwarte obszary rolnicze;</p> <p>8. Warunki dla produkcji zdrowej żywności;</p> <p>9. Potencjał osadniczy/rezydencjonalny obszarów wiejskich;</p> <p>10. Wysoki wskaźnik podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców (1206 podmiotów – wynik lepszy od wskaźnika dla całego województwa małopolskiego, jak i powiatu miechowskiego).</p>	<p>15. Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;</p> <p>16. Niski poziom absorpcji środków zewnętrznych przez organizacje pozarządowe działające na terenie gminy.</p>
---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie prac z Konwentem Strategicznym

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>1. Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, w tym m.in. nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej;</p> <p>2. Rozwój współpracy terytorialnej, międzysektorowej i międzyorganizacyjnej;</p> <p>3. Planowane inwestycje zewnętrzne, zwiększające dostępność komunikacyjną Miechowa: budowa drogi ekspresowej S7, obwodnicy miasta w ciągu drogi wojewódzkiej oraz rozwój kolei aglomeracyjnej;</p> <p>4. Wykreowanie z Miechowa silnego centrum funkcji lokalnych (usługi edukacyjne, kulturalne, zdrowotne, sportowe, itp.) – zgodnie z założeniami Strategii Rozwoju</p>	<p>1. Malejąca liczba mieszkańców gminy - utrzymujący się od kilku lat ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji (szczególnie na terenie miasta);</p> <p>2. Zmiany w strukturze ludności gminy, polegające na wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji;</p> <p>3. Emigracja młodych i wykształconych osób;</p> <p>4. Rosnący odsetek mieszkańców gminy, którzy długotrwale pozostają bez pracy;</p> <p>5. Zagrożenie wzrostu zjawisk patologicznych w społeczności lokalnej;</p> <p>6. Niski poziom patriotyzmu lokalnego i ogólnokrajowego (w wymiarze</p>

<p>Województwa Małopolskiego;</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Rozwój szkolnictwa zawodowego i praktycznego; 6. Zintegrowanie pomocy w zakresie ochrony zdrowia w gminie, w tym m.in. inwestycje infrastrukturalne oraz podniesienie standardu obsługi pacjenta; 7. Inwestycje w infrastrukturę turystyczną, np. budowa ścieżek rowerowych, dostosowanie oferty do potrzeb mieszkańców Krakowa oraz aglomeracji śląskiej oraz sprawny i efektywny system promocji; 8. Promocja przez samorząd wojewódzki turystyki pielgrzymkowej (integracja działań); 9. Rozwój obszarów przeznaczonych pod działalność gospodarczą; 10. Rozwój centrów logistycznych i magazynowych, wykorzystujących znaczenie tranzytowe miasta i gminy; 11. Modernizacja produkcji rolnej i rozwój przetwórstwa; 12. Rozwój organizacji zrzeszających rolników; 13. Różnicowanie działalności rolniczej w zależności od warunków naturalnych i ekonomicznych; 14. Zainteresowanie zdrowym stylem życia, w tym zmiana przyzwyczajeń żywieniowych (powstanie rynku zbytu dla produkowanej na terenie gminy zdrowej, naturalnej żywności); 15. Nowe technologie energetyczne, bazujące na odnawialnych źródłach energii. 	<p>ekonomicznym);</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Globalny kryzys gospodarczy, mający wpływ na kondycję/sytuację przedsiębiorców /zakładów pracy; 8. Konkurencja dla lokalnych rolników ze strony zagranicznych producentów żywności; 9. Niska opłacalność produkcji rolnej; 10. Niedostateczne nakłady państwa na ochronę przed klęskami żywiołowymi; 11. Niewystarczająca ilość środków na remonty, modernizację i budowę dróg (skutkujące m.in. niską jakością wykonania); 12. Nieuregulowany stan prawny gruntów pod inwestycje infrastrukturalne.
---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie prac z Konwentem Strategicznym

Wizja rozwoju

Wizja rozwoju Gminy stanowi projekcję, opis pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie 2020 roku. Określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota Gminy Miechów, tj. władze samorządowe oraz ich partnerzy (lokalni oraz ponadlokalni), wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu. Wizja ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierza Gmina. Wskazuje ona zasadniczy kierunek działania.

Obraz, określony zapisami poniższej wizji, przewiduje stworzenie warunków do trwałego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy Miechów.

W 2020 roku Miasto Miechów pełni rolę silnego ośrodka subregionalnego z rozwiniętymi funkcjami gospodarczymi i usługowymi, wykorzystując wysoką dostępność komunikacyjną oraz atrakcyjność inwestycyjną. Mieszkańcy Gminy i Miasta Miechów korzystają z dobrej jakości usług edukacyjnych, kulturalnych, zdrowotnych i sportowo-rekreacyjnych, które stanowią również magnes dla nowego osadnictwa oraz rozwoju funkcji rezydencjonalnej. Gmina stopniowo buduje oryginalną ofertę turystyczno-rekreacyjną, wykorzystując niepowtarzalne walory przyrodnicze i kulturowe.

Wyzwania rozwojowe

W wyniku dyskusji nad zasobami wewnętrznymi oraz otoczeniem Gminy i Miasta Miechów, a także w oparciu o wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej i wizji rozwoju, można sformułować kilka wyzwań społeczno-gospodarczych, stojących przed Miechowszczyzną. Na pierwszy plan wyłaniają się potrzeby w zakresie dynamizowania rozwoju gospodarczego i wykorzystania atutów Miechowa (położenie, skomunikowanie, dostępność i ceny nieruchomości, itp.). Niezwykle ważnym wyzwaniem jest rozpropagowanie bardzo oryginalnej oferty kulturowej Miechowszczyzny (wydarzenia kulturalne, zabytki, kultura ludowa, tradycje rolnicze, itp.), która w bardzo małym zakresie dociera do potencjalnych odbiorców (np. aglomeracja krakowska, czy górnośląska), a decyduje o wizerunku Gminy i Miasta. Do pozostałych wyzwań o charakterze strategicznym zaliczyć należy aktywizację społeczności lokalnej oraz rozwój usług publicznych. Wyzwania niniejsze szerzej zostały opisane poniżej. Na ich kanwie zidentyfikowano strategiczne obszary rozwoju.

Wyzwania rozwojowe Gminy i Miasta Miechów do 2020 r.:

Budowanie nowego profilu gospodarczego – który w przyszłości może stać się rozwiązaniem dla istniejących problemów społecznych oraz zapewnić stabilizację dla finansów publicznych. Zbudowanie nowego profilu nie będzie ani łatwe, ani szybkie i jest uwarunkowane inwestycjami zewnętrznymi (m.in. budową drogi ekspresowej S7, budową obwodnicy Miechowa w ciągu drogi wojewódzkiej, dalszą modernizacją linii kolejowych, itp.). Dotychczasowa, trwała orientacja gospodarki miechowskiej opierała się na produkcji rolnej, w dużej mierze nieprzetworzonej, wykorzystującej dobre warunki glebowe i klimatyczne. Kontekst globalnych realiów ekonomicznych wydaje się narzucać w pierwszej kolejności ukierunkowanie zmian na poszukiwanie luk rynkowych o charakterze lokalnym i regionalnym. Szansę można upatrywać w tworzeniu stref aktywności gospodarczej, dobrze skomunikowanych z przyszłą drogą ekspresową S7 i obwodnicą Miechowa oraz przyciąganiem na ich teren inwestorów (rodzimych i nowych). Wykorzystując bliskie położenie Krakowa, jego potencjał intelektualny i naukowy (wysokospecjalizowana kadra pracownicza), dobre skomunikowanie ze stolicą województwa oraz relatywnie tańsze ceny nieruchomości i gruntów, można budować atrakcyjną ofertę inwestycyjną w przygotowanych

strefach aktywności gospodarczej. Większość z dotychczas podejmowanych przekształceń restrukturyzacyjnych opierała się na wspieraniu aktywności gospodarczych wykorzystujących tanie zasoby pracy, a poziom kwalifikacji pracowników utrudniał przyciąganie nowoczesnych działalności. Uwzględniając możliwości wytwórcze oraz istniejące, chociaż niedostateczne w stosunku do potrzeb, zainteresowanie inwestorów, warto wspierać powstawanie nowych firm produkcyjnych oraz logistycznych. W długim czasie powinno się dążyć do stworzenia w oparciu o nie nowego profilu gospodarczego. Może pojawią się inicjatywy klastrowe czy inne formy współpracy przedsiębiorstw, ale cenne będą również indywidualne przedsięwzięcia, warunkujące nie tylko miejsca pracy dla mieszkańców, ale przede wszystkim intelektualną wartość dodaną działalności oraz technologiczne osiągnięcia.

Budowanie marki w otoczeniu – przede wszystkim poprzez oryginalne przedsięwzięcia kulturalne, które z jednej strony powinny przełożyć się na wzrost zainteresowania Miechowszczyzną wśród potencjalnych odwiedzających (mieszkańcy aglomeracji krakowskiej i górnośląskiej, przejezdnych na trasie Kraków-Warszawa, turystów kwalifikowanych – zainteresowanych oryginalnymi walorami kulturowymi gminy, itp.), a z drugiej strony przyczynić do wzrostu zamożności mieszkańców i w konsekwencji wykreować wewnętrzny popyt na rynku. Ten zaś ma szansę stanowić podstawowe uzasadnienie dla podejmowania różnych działalności gospodarczych zorientowanych na ponadlokalnych nabywców, w tym świadczących usługi rynkowe w ramach przemysłów czasu wolnego. Oryginalność wybranych produktów kulturowo-turystycznych już teraz zapewniają różne instytucje publiczne i pozarządowe (np. festyn średniowieczny pn. Miechowskie Dni Jerozolimy, Międzynarodowy Plener Malarski „Barwy Małopolski”, prężna działalność instytucji kultury: Miechowskiego Domu Kultury, Biura Wystaw Artystycznych „U Jaksy”, Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej czy Muzeum Ziemi Miechowskiej, oryginalny Zespół Poklasztorny Bożogrobców z Bazyliką Grobu Bożego, Dworek „Zacisze”, żywa kultura ludowa, karczmy z regionalną kuchnią – np. „Siedlisko”, ekologiczne produkty rolne, itp.), ale regionalne znaczenie Miechowszczyzny musi potwierdzać wiele inicjatyw, szeroko popularyzowanych i tworzących markę Gminy. Potrzebny jest nowy wizerunek, splatający tradycje rolnicze z walorami kulturowymi i rekreacyjnymi. Oryginalność niektórych produktów terytorialnych, jakie mogą być przedmiotem konsumpcji dla mieszkańców, turystów, inwestorów czy codziennie

przybywających na obszar Gminy powinna być traktowana jako ważny argument w działaniach promocyjnych. Wiele jest do zaoferowania, a wśród zalet niektóre aspekty przestrzeni wydają się być wyjątkowo niedoceniane. Krajobrazy Wyżyny Miechowskiej, malownicze łąki i tereny rolne czy bogactwo historyczne i kulturowe to potencjały nadające się nie tylko do turystyczno-rekreacyjnego wykorzystania. Należy aktywnie zaangażować się w tworzenie ich dostępności, przy zachowaniu warunków zrównoważonego korzystania z ich walorów, ale jednocześnie zapewnienia szans na uzyskiwanie korzyści, nie tylko finansowych, ale również oddziałujących na wizerunek całej Gminy.

Inicjowanie aktywności mieszkańców – zawierające również aspekt wyrażanej przez nich kreatywności związanej z angażowaniem się w miejscowe inicjatywy, które bardziej twórczym osobom umożliwiać będą działalność o zasięgu ponadlokalnym. Problem bierności niektórych środowisk lokalnych jest konsekwencją zaistnienia wielu różnych czynników, z których warunki ekonomiczne są może najłatwiej dostrzegalne wśród negatywnie oddziałujących, ale niekoniecznie najtrudniejsze do pokonania. Skala zaniedbań społecznych, w tym braków inicjatyw instytucji publicznych jest różna i w wielu miejscach wskazać można grupy osób bardzo zaangażowanych w likwidację skutków niepożądanych zjawisk, choć są również obszary pojawiania się konfliktów. Problemy występowania patologii społecznych, dziedziczenia ubóstwa czy wykluczenia obserwowane są w wielu miejscach całego województwa i nie są cechą charakterystyczną wyłącznie dla Gminy i Miasta Miechów. Jednak stanowią duże zagrożenie dla realizacji wyzwań gospodarczych i wizerunkowych, w związku z czym powinny stanowić istotną część strategii. Przeciwdziałanie tym niekorzystnym tendencjom społecznym (które na obszarach rolniczych często posiadają charakter ukryty) powinno być realizowane m.in. poprzez utrzymywanie wysokiej jakości kształcenia od pierwszych jego etapów, angażowanie mieszkańców do świadomego udziału w kulturze oraz inicjatywach lokalnych, kreowanie wartości przedsiębiorczych i estetycznych. Przyczyni się to w przyszłości do zapewnienia odpowiedniej zaradności i operatywności mieszkańców (np. aktywne poszukiwanie pracy w Miechowie oraz aglomeracji krakowskiej), odpowiedzialności za dobro wspólne (np. estetyka kamienic i gospodarstw rolnych, odnowa centrów wsi i miejsc publicznych) oraz przedsiębiorczości (np. usługi gastronomiczne i kawiarniane, atrakcje turystyczne i rekreacyjne, zrzeszanie się rolników, produkcja wysokiej

jakości produktów rolnych). W warunkach Miechowszczyzny, ważne jest aby wspierać wszelkie inicjatywy integrujące mieszkańców i szczególnie w mniejszych miejscowościach ukierunkowywać je tak, aby przyczyniały się do tworzenia lokalnych społeczności, w rozumieniu samodzielnych małych grup, pomagających rozwiązywać codzienne problemy swoich członków.

Ważne centrum usług publicznych w województwie małopolskim – którym Miechów powinien stać się w najbliższych latach, aby z jednej strony wykorzystać szansę płynącą ze Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, z drugiej zahamować niekorzystne procesy gospodarcze i demograficzne, jakie stanowią o aktualnych słabościach. Realizacja tego aspektu przyszłości Miechowa wymagać będzie jednak wykazania się przynajmniej regionalną konkurencyjnością, w znaczeniu budowy oferty usług publicznych, kierowanych do mieszkańców (w tym potencjalnych – nowych), o wysokiej jakości. Mowa głównie o usługach edukacyjnych, zdrowotnych, kulturalnych, rekreacyjno-sportowych, administracyjnych, które jako kompleksowa oferta społeczna nierzadko decyduje o jakości kapitału społecznego i atrakcyjności dla nowego osadnictwa. Miechowszczyzna, poprzez swoje dogodne położenie (i spodziewaną w przyszłości poprawę skomunikowania z aglomeracjami – droga ekspresowa S7, kolej aglomeracyjna, obwodnica Miechowa, itp.) już stanowi atrakcyjny teren osadniczy. Wobec ogólnokrajowych, niekorzystnych tendencji demograficznych, rozwój funkcji rezydencjonalnych i osadniczych gminy należy postrzegać jako poważną szansę rozwojową, a każdego nowego mieszkańca jako swoistego inwestora (klienta wszystkich usług świadczonych w gminie). Rozwój silnego centrum usług publicznych w Miechowie jest warunkiem koniecznym, aby tę szansę wykorzystać. W realiach małopolskich Gmina i Miasto Miechów musi zacieśniać współpracę z Krakowem i innymi jednostkami samorządu terytorialnego w ramach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, m.in. dla skutecznej realizacji ważnych inwestycji (kolej aglomeracyjna, rozwój stref aktywności gospodarczej, podnoszenie jakości usług publicznych, itp.). Ważnym aspektem jest również współpraca międzysektorowa (z organizacjami pozarządowymi) na rzecz rozwoju i poprawy efektywności niektórych usług publicznych oraz ciągłe doskonalenie systemów zarządczych, które bezpośrednio wpływają na jakość usług administracyjnych.

Plan operacyjny

Obszary strategiczne, wyszczególnione w ramach strategii, wynikają z przyjętej wizji rozwoju Gminy Miechów do 2020 roku i zdefiniowanych wyzwań rozwojowych. Ze względu na stwarzanie w perspektywie długookresowej największych możliwości wzrostu, uznane one zostały za priorytetowe. Wyodrębniono zatem cztery obszary, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się:

EDUKACJA I GOSPODARKA

DZIEDZICTWO, TURYSTYKA I REKREACJA

USŁUGI PUBLICZNE

ZARZĄDZANIE ROZWOJEM GMINY

Dla każdego ze strategicznych obszarów rozwoju sformułowany został cel strategiczny (w perspektywie 2020 roku), z którego wynikają cele operacyjne. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębniono natomiast kierunki interwencji – przykładowe zadania i projekty do realizacji. Należy je traktować jako pewną propozycję, otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, określającą ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej całej wspólnoty Gminy Miechów w perspektywie długofalowej.

Ponadto, dla zapewnienia kontroli nad stopniem realizacji poszczególnych celów niniejszej Strategii Rozwoju stworzono listę rekomendowanych mierników – z określeniem źródła ich uzyskania. Mierniki te są użyteczne przede wszystkim w czasie dokonywania monitoringu realizacji oraz aktualizacji dokumentu. Lista mierników stanowi bazową propozycję, która podczas prowadzenia procesów monitorowania i przeglądu strategicznego może być modyfikowana i uzupełniana – zgodnie z potrzebami jednostek wdrażających.

Rysunek 2 Schemat prezentujący plan strategiczny Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014 – 2020

EDUKACJA I GOSPODARKA	DZIEDZICTWO, TURYSTYKA I REKREACJA	USŁUGI PUBLICZNE	ZARZĄDZANIE ROZWOJEM GMINY
<p><i>Cel strategiczny: Konkurencyjna gospodarka oparta na kapitale intelektualnym oraz aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców gminy</i></p>	<p><i>Cel strategiczny: Silna kultura i tożsamość lokalna oraz efektywne wykorzystanie potencjałów dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej Gminy oraz popytu na turystykę</i></p>	<p><i>Cel strategiczny: Wysoka dostępność i jakość usług publicznych - Miechów jako silne centrum funkcji lokalnych</i></p>	<p><i>Cel strategiczny: Sprawny, efektywny i partnerski system zarządzania publicznego</i></p>
<p>Cel operacyjny 1.1 Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców;</p> <p>Cel operacyjny 1.2 Efektywny system edukacji, wspierający rozwój kapitału intelektualnego i zatrudnienia;</p> <p>Cel operacyjny 1.3 Budowa infrastruktury gospodarczej;</p> <p>Cel operacyjny 1.4 Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy i minimalizowanie negatywnych skutków bezrobocia;</p> <p>Cel operacyjny 1.5 Wysoka wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna.</p>	<p>Cel operacyjny 2.1 Ochrona przestrzeni kulturowej i tożsamości lokalnej;</p> <p>Cel operacyjny 2.2 Wsparcie dla rozwoju turystyki i skuteczny system promocji turystycznej.</p>	<p>Cel operacyjny 3.1 Rozwijanie systemów infrastruktury technicznej;</p> <p>Cel operacyjny 3.2 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej, skierowanej do różnych grup odbiorców;</p> <p>Cel operacyjny 3.3 Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy w wymiarze publicznym, zdrowotnym i społecznym;</p> <p>Cel operacyjny 3.4 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju gminy.</p>	<p>Cel operacyjny 4.1 Sprawny system zarządzania i administracji oraz skuteczna promocja;</p> <p>Cel operacyjny 4.2 Kształtowanie i rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmacnianie kapitału społecznego;</p> <p>Cel operacyjny 4.3 Rozwój współpracy terytorialnej oraz rozwój współpracy w ramach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie prac z Konwentem Strategicznym

OBSZAR I

EDUKACJA I GOSPODARKA

Cel strategiczny: Konkurencyjna gospodarka oparta na kapitale intelektualnym oraz aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców gminy

Strategia postępowania:

Jednym z najważniejszych celów rozwojowych Gminy i Miasta Miechów jest budowanie pozycji regionu atrakcyjnego dla inwestycji oraz korzystającego z wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców. Jakość i konkurencyjność gospodarki (w tym lokalnej) jest dziś uzależniona nie tylko od warunków ekonomicznych i prawnych, ale nade wszystko od jakości kapitału ludzkiego. „Kapitał intelektualny jest sumą kapitału, jaki tworzą ludzie i instytucje, potencjał zewnętrznego wizerunku oraz wewnętrzne relacje społeczne. (...) Umiejętne i pełne wykorzystanie tych atutów powinno prowadzić do nowego – strategicznego spojrzenia na obszary przewagi konkurencyjnej”². Rozwój zależy od otwartości i gotowości do współpracy, jakości kadr gospodarki, poziomu przedsiębiorczości mieszkańców, uniwersalnych kwalifikacji pracowników, zdolności do tworzenia i absorpcji innowacji oraz zdolności do elastycznego reagowania na zachodzące na rynku pracy zmiany. Tym samym, edukacja w gminie nie może rozwijać się bez uwzględnienia jej wpływu na lokalną gospodarkę, tworzące ją podmioty, kadry i przedsiębiorczość. Podobnie gospodarka nie może się rozwijać bez wzajemnych relacji w zakresie kierunków i jakości sfery edukacji oraz jakości lokalnego rynku pracy. Potrzebne jest zatem nowe podejście do wsparcia przedsiębiorczości oraz kształcenia postaw przedsiębiorczych zarówno osób dorosłych, jak i dzieci i młodzieży, intensyfikacja współpracy i jej koordynacja w zakresie lepszego dopasowania systemu kształcenia do zmieniających się

---

² Zarząd Województwa Małopolskiego, Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020: „Małopolska 2020. Nieograniczone Możliwości”, Kraków 2011, s. 39.

warunków społecznych oraz gospodarczych, zacieśnianie współpracy sfery gospodarki ze sferą nauki i edukacji oraz uspołnianie współpracy pomiędzy sektorem gospodarczym i systemem instytucji rynku pracy oraz partnerami społecznymi. Służyć temu mają zintegrowane interwencje w zakresie edukacji, przedsiębiorczości i rynku pracy. Szansą na rozwój Gminy i Miasta Miechów jest inteligentne gospodarowanie i pomnażanie lokalnych zasobów (potencjałów) oraz umiejętne korzystanie z atrakcyjnego położenia gminy w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym. Ponadto, w długiej perspektywie, zwiększenie tempa rozwoju nie będzie możliwe bez tworzenia infrastruktury gospodarczej, stanowiącej o konkurencyjności Gminy i Miasta Miechów i atrakcyjności inwestycyjnej. Potrzebne są również inwestycje, podnoszące wewnętrzną i zewnętrzną dostępność komunikacyjną gminy, która stanowi jedną z podstawowych determinant rozwoju każdej jednostki samorządu terytorialnego.

Cele operacyjne:

1.1 Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców;

1.2 Efektywny system edukacji, wspierający rozwój kapitału intelektualnego i zatrudnienia;

1.3 Budowa infrastruktury gospodarczej;

1.4 Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy i minimalizowanie negatywnych skutków bezrobocia;

1.5 Wysoka wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna.

Mierniki osiągnięć:

Cel operacyjny	Mierniki	Źródło danych
1.1. Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podmiotów nowozarejestrowanych w rejestrze REGON na 1 tys. mieszkańców; Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. 	BDL GUS BDL GUS
1.2. Efektywny system edukacji, wspierający rozwój kapitału intelektualnego i zatrudnienia	<ul style="list-style-type: none"> Przeciętne wyniki sprawdzianu po VI klasie; Przeciętne wyniki sprawdzianu gimnazjalnego – część matematyczno-przyrodnicza. 	OKE OKE
1.3. Budowa infrastruktury gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> % powierzchni gminy, objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego; Wysokość wpływów do budżety gminy z podatku CIT. 	BDL GUS Dane wewnętrzne, RIO
1.4. Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy i minimalizowanie negatywnych skutków bezrobocia	<ul style="list-style-type: none"> Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym; Liczba pracujących (wg faktycznego miejsca pracy) w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (bez prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne oraz podmiotów gospodarczych do 9 osób). 	BDL GUS BDL GUS
1.5 Wysoka wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna	<ul style="list-style-type: none"> Przeciętny czas dojazdu (komunikacją publiczną) do Krakowa; Długość dróg nowopowstałych i zmodernizowanych. 	Dane przewoźników, dane własne Dane wewnętrzne

Cel operacyjny 1.1 Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców***Kierunki interwencji (zadania kluczowe):***

- Rozwój oferty oraz poprawa dostępności instrumentów wspierania mikro i małej przedsiębiorczości;
- Rozwój oferty oraz poprawa dostępności instrumentów wsparcia dla rozwoju ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa oraz marketingu wysokiej jakości produktów żywnościowych;
- Kształcenie cech przedsiębiorczych wśród młodzieży, współpraca szkół z sektorem gospodarczym;
- Współpraca z lokalnym biznesem w kreowaniu warunków do prowadzenia małej przedsiębiorczości;
- Promocja działalności gospodarczej i społeczno-zawodowej rzemiosła (rozwój cechów);
- Rozwój ekonomii społecznej;
- Inicjowanie powstawania, wspieranie i promocja różnorodnych organizacji zrzeszających rolników;
- Wsparcie i promocja tworzenia gospodarstw agroturystycznych oraz produkujących zdrową żywność;
- Wsparcie dla modernizacji produkcji rolnej;
- Pomoc w tworzeniu rolniczych zrzeszeń gospodarczych, np. grup producenckich;
- Organizacja miejsc sprzedaży produktów lokalnych.

Cel operacyjny 1.2 Efektywny system edukacji, wspierający rozwój kapitału intelektualnego i zatrudnienia

Kierunki interwencji (zadania kluczowe):

- Modernizacja i rozwój infrastruktury służącej edukacji, doposażenie placówek edukacyjnych;
- Rozwój zajęć pozalekcyjnych w placówkach edukacyjnych – szczególnie w odniesieniu do kompetencji kluczowych, profilaktyki bezpieczeństwa, zdrowia, sportu, kształcenia regionalnego;
- Racjonalizacja systemu dowozu dzieci i młodzieży do szkół gimnazjalnych;
- Wzrost liczby miejsc w przedszkolach i punktach przedszkolnych;
- Promowanie programów autorskich, własnych oraz innowacji w systemie kształcenia;
- Wdrożenie mechanizmów odkrywania, kształtowania i wspierania talentów, w tym wsparcie uzdolnionej młodzieży poprzez system stypendiów i nagród;
- Wsparcie edukacji ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych, w tym m.in. kreatywności, innowacyjności i przedsiębiorczości;
- Realizacja projektu pn. „Inwestycja w przyszłość gimnazjalistów powiatu miechowskiego”, którego celem jest rozwój kompetencji kluczowych (matematycznych i podstawowych kompetencji naukowo-techniczne, kompetencji informatycznych, kompetencji społecznych i obywatelskich, rozwój świadomości i ekspresji kulturalnej, doskonalenie porozumiewanie się w języku ojczystym i w językach obcych) oraz zapewnienie uczniom gimnazjów poradnictwa i wsparcia edukacyjno-zawodowego;
- Podnoszenie kwalifikacji kadr edukacyjnych;
- Kształtowanie i promocja postaw związanych z uczeniem się przez całe życie;
- Poprawa jakości i dostępności usług świadczonych przez ośrodki kształcenia ustawicznego, poszerzenie oferty, rozwój współpracy z uczelniami wyższymi;
- Promocja i wsparcie uczestnictwa osób starszych w systemie kształcenia ustawicznego;

- Współpraca z powiatem oraz lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie nowych kierunków oraz nowoczesnych metod kształcenia zawodowego – kształcenie w miejscu pracy;
- Rozwój sieci szkół i wyposażenia bazy kształcenia zawodowego;
- Rozwój kierunków kształcenia zawodowego, dostosowanych do rynku pracy;
- Utworzenie na terenie gminy certyfikowanego centrum szkoleniowego.

Cel operacyjny 1.3 Budowa infrastruktury gospodarczej

Kierunki interwencji (zadania kluczowe):

- Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego;
- Planowanie i tworzenie stref aktywności gospodarczej, w tym m.in. we współpracy z podmiotami komercyjnymi;
- Współpraca w zakresie rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości oraz innych form stowarzyszeniowych, w szczególności ukierunkowanych na przedsiębiorców lokalnych;
- Wzmacnianie potencjału oraz rozwój sieci instytucji otoczenia biznesu (rozwój ofert wsparcia dla biznesu);
- Rozwój oferty inwestycyjnej oraz poprawa standardów obsługi inwestorów;
- Utworzenie punktu informacyjnego dla przedsiębiorców;
- Wspieranie lokalnych inicjatyw gospodarczych, m.in. poprzez wprowadzenie ulg i zachęt dla przedsiębiorców i osób planujących rozpocząć własną działalność gospodarczą;
- Wsparcie rozwoju nowoczesnych technologii.

Cel operacyjny 1.4 Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy i minimalizowanie negatywnych skutków bezrobocia***Kierunki interwencji (zadania kluczowe):***

- Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitoringu i analizy lokalnego rynku pracy oraz struktury osób bezrobotnych;
- Rozwój systemu szkoleń i kursów zawodowych dla osób bezrobotnych oraz wymagających zmiany kwalifikacji;
- Rozwój pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego;
- Wspieranie szkoleń i doradztwa w zakresie przedsiębiorczości, w tym dotyczących zakładania i prowadzenia własnego biznesu;
- Rozwój oferty w zakresie usług dotyczących podnoszenia oraz zmiany kwalifikacji na różnych etapach życia – w powiązaniu z potrzebami lokalnego rynku pracy;
- Wspieranie instytucji realizujących programy kształcenia zawodowego.

Cel operacyjny 1.5 Wysoka wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna***Kierunki interwencji (zadania kluczowe):***

- Budowa, modernizacja i przebudowa dróg gminnych do parametrów normatywnych;
- Budowa, modernizacja i przebudowa chodników oraz poboczy, w szczególności na obszarach wiejskich;
- Budowa, modernizacja i przebudowa miejsc parkingowych, szczególnie przy obiektach użyteczności publicznej, turystycznych, itp.;
- Lobbowanie i współpraca w zakresie zwiększenia zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy - budowa, modernizacja i przebudowa dróg krajowych i wojewódzkich, a także infrastruktury kolejowej;
- Tworzenie warunków dla rozwoju centrów logistycznych i magazynowych;
- Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym;

- Współpraca w zakresie dostosowania rozkładu jazdy komunikacji autobusowej i kolejowej do potrzeb mieszkańców i turystów;
- Udrożnienie systemu komunikacji wraz z budową parkingów na trasie Krakowskiej Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej oraz przy planowanej trasie S7;
- Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego oraz edukacja mieszkańców w zakresie wykorzystania rozwiązań teleinformatycznych;
- Regulacja stanu prawnego dróg i pasów drogowych;
- Budowa dróg dojazdowych do pól;
- Współpraca z innymi zarządcami dróg w zakresie modernizacji infrastruktury drogowej.

OBSZAR II

DZIEDZICTWO, TURYSTYKA I REKREACJA

Cel strategiczny: Silna kultura i tożsamość lokalna oraz efektywne wykorzystanie potencjałów dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej Gminy oraz popytu na turystykę

Strategia postępowania:

Rozwój turystyki i rekreacji w Gminie i Mieście Miechów, bazując na naturalnych przewagach regionu, takich jak historia i tradycja Ziemi Miechowskiej, atrakcyjne walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz dobry stan środowiska naturalnego, bogactwo dziedzictwa kulturowego i religijnego (m.in. Zespół Poklasztorny Bożogrobców z Bazyliką Grobu Bożego), działalność instytucji kultury czy wielość obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie gminy, powinien opierać się o funkcjonowanie takiej oferty produktów turystycznych, które z uwagi na swoje unikalne cechy i oryginalną filozofię funkcjonowania będą chętniej wybierane na rynku. Osiągnięcie takiej przewagi rynkowej jest procesem długotrwałym i skomplikowanym, wymaga bowiem zaangażowania wielu zasobów i środków. Potrzeba kreatywności i sprawnego zarządzania, aby przygotować takie propozycje i rozwiązania, które przesądzą o niepowtarzalnym charakterze gminnej oferty turystycznej i kulturowej oraz pozwolą na osiągnięcie istotnej przewagi konkurencyjnej nad innymi jednostkami w regionie. Pewną trudnością w realizacji niniejszego celu może być fakt ogromnej przewagi potencjału turystycznego i kulturowego Miasta Krakowa. Oferta Miasta i Gminy Miechów nie może być w związku z tym budowana na zasadzie konkurencji, ale na uzupełnianiu i współpracy, włączając własne oryginalne zasoby w obieg turystyczny Krakowa. Wysoka dostępność komunikacyjna gminy sprawia, że powinna ona również być atrakcyjną propozycją dla mieszkańców Krakowa i aglomeracji górnośląskiej, szczególnie w zakresie aktywnego wypoczynku i rekreacji.

Wyzwaniem dla całej wspólnoty samorządowej jest zatem ochrona przestrzeni kulturowej i tożsamości lokalnej – poprzez m.in. profesjonalne zarządzanie kulturą i dziedzictwem

kulturowym, dbałość o zabytki i ich wysoką dostępność dla mieszkańców oraz turystów, włączanie wartości dziedzictwa w obieg gospodarczy, kultywowanie tradycji oraz wspieranie i promocję organizacji oraz twórców i artystów lokalnych, budowanie tożsamości i samoświadomości, a także zintegrowanie ochrony krajobrazu kulturowego i środowiska przyrodniczego. Jednym z narzędzi realizacji winna być szeroka współpraca terytorialna i międzysektorowa. Ponadto, potrzebne jest wspomaganie rozwoju turystyki i skuteczny system promocji turystycznej – poprzez m.in. wsparcie dla rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej na terenie gminy, wspomaganie rozwoju branży usługowej, kreowanie nowych produktów turystycznych i kulturowych, w tym imprez o charakterze ponadlokalnym. Również w tym przypadku wymagane jest sprawne i efektywne współdziałanie pomiędzy gminą i innymi partnerami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi, turystycznymi, instytucjami kultury, a także przedsiębiorcami i przedstawicielami mediów lokalnych i regionalnych.

Prawidłowy rozwój turystyki i rekreacji, przy optymalnym wykorzystaniu zasobów Gminy i Miasta Miechów oraz szans pojawiających się w otoczeniu, skutkować będzie wzrostem gospodarczym. Pozytywne zmiany zachodzące na rynku lokalnym, dzięki rozwojowi turystyki i dziedzictwa kulturowego, widoczne będą także w innych sektorach gospodarczych oraz społecznych.

Cele operacyjne:

2.1 Ochrona przestrzeni kulturowej i tożsamości lokalnej;

2.2 Wsparcie dla rozwoju turystyki i skuteczny system promocji turystycznej.

Mierniki osiągnięć:

Cel operacyjny	Mierniki	Źródło danych
2.1 Ochrona przestrzeni kulturowej i tożsamości lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> Liczba obiektów objętych działaniami konserwatorskimi i ochronnymi; Udział wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa w budżecie gminy. 	<p>Dane wewnętrzne</p> <p>Dane wewnętrzne</p>
2.2 Wsparcie dla rozwoju turystyki i skuteczny system promocji turystycznej	<ul style="list-style-type: none"> Gęstość bazy noclegowej (miejsca noclegowe na 1 km² i/lub miejsca noclegowe na 1 tys. mieszkańców); Wykorzystanie potencjału noclegowego (liczba noclegów na 1 miejsce noclegowe); Pracujący (faktyczne miejsca pracy) wg sekcji, PKD 2007 - Sekcja I (Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi). 	<p>BDL GUS</p> <p>US Kraków</p> <p>BDL GUS</p>

Cel operacyjny 2.1 Ochrona przestrzeni kulturowej i tożsamości lokalnej

Kierunki interwencji (zadania kluczowe):

- Sprawne i efektywne zarządzanie kulturą i dziedzictwem kulturowym, w tym rozwój partnerstwa międzysektorowego;
- Poprawa stanu i sposobu użytkowania zabytków dziedzictwa kulturowego, zachowanie, rewaloryzacja i przeciwdziałanie procesowi ich degradacji oraz udostępnianie (ze szczególnym uwzględnieniem dni weekendowych);
- Współpraca z sektorem biznesu w zakresie wykorzystania potencjału ekonomicznego dziedzictwa kulturowego gminy (włączanie wartości dziedzictwa w obieg gospodarczy, m.in. współpraca w zakresie organizacji różnorodnych imprez);
- Odtworzenie wielokulturowego bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej szczególnie poprzez kultywowanie i promocję folkloru, tradycji lokalnych oraz twórczości ludowej, w tym m.in. restauracja ginących zawodów oraz wyrobów rzemiosła, wspieranie lokalnych twórców i artystów, odtwarzanie starych przepisów kulinarnych i kreowanie potraw lokalnych jako produktów turystycznych, organizacja wydarzeń kulturalnych, bazujących na obrzędach i zwyczajach wiejskich oraz na produkcji rolnej;
- Wspieranie i promocja organizacji zrzeszających twórców ludowych, w tym zespołów folklorystycznych, a także kół gospodyń wiejskich;
- Inicjowanie i wspieranie działań, mających na celu rozbudzenie i podnoszenie społecznej świadomości i wrażliwości w zakresie dziedzictwa kulturowego, w tym m.in. badanie i dokumentowanie lokalnego i regionalnego dziedzictwa kulturowego;
- Współpraca międzysamorządowa i międzysektorowa w zakresie ochrony przestrzeni kulturowej i tożsamości lokalnej Miechowszczyzny;
- Kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w tym programy rewitalizacyjne łączące turystykę i rolnictwo;
- Rewitalizacja miasta Miechowa;

- Zintegrowanie ochrony krajobrazu kulturowego i środowiska przyrodniczego, zachowanie i przywracanie wysokiego poziomu estetycznego otoczenia i ładu przestrzennego;
- Tworzenie i realizacja planów odnowy miejscowości;
- Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie promocji regionu poprzez kulturę rolniczą oraz tradycję i historię Miechowszczyzny.

Cel operacyjny 2.2 Wsparcie dla rozwoju turystyki i skuteczny system promocji turystycznej

Kierunki interwencji (zadania kluczowe):

- Wsparcie dla rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej na terenie gminy;
- Rozwój szlaków turystycznych, m.in. pieszych (w tym dla potrzeb osób uprawiających nordic walking), rowerowych, konnych czy ścieżek edukacyjnych, kulturowych, poznawczych – w tym m.in. zintegrowanie ciągów i podniesienie poziomu bezpieczeństwa;
- Realizacja projektu „W drodze do Grobu Bożego – podniesienie atrakcyjności turystycznej północnej części Małopolski poprzez budowę szlaków rowerowych”, który zakłada m.in. budowę szlaków rowerowych, biegnących przez powiat krakowski i miechowski: „Małopolskiego Szlaku Bożogrobców” (przy uwzględnieniu rzeki Szreniawa) oraz szlaku „Trasą starej kolejki wąskotorowej”;
- Wspieranie rozwoju branży usługowej, działającej na rzecz turystów i mieszkańców gminy, w tym m.in. wprowadzenie systemu ulg i zachęt dla przedsiębiorców;
- Rozwój, promocja oraz tworzenie nowych produktów turystycznych i kulturowych w oparciu o tradycje gminy i regionu, w tym o tradycje kulinarne;
- Skuteczny i profesjonalny system promocji walorów turystyczno-rekreacyjnych gminy oraz wsparcie promocyjne lokalnej oferty przemysłów czasu wolnego, w szczególności produktów turystycznych i wydarzeń kulturalnych, w tym folklorystycznych i twórczych;

- Rozwój informacji turystycznej, w szczególności rozwój Punktu informacji Turystycznej, w tym przygotowanie publikacji dot. walorów turystycznych miasta, gminy i poszczególnych sołectw;
- Organizacja imprez o charakterze ponadlokalnym, bazujących na tradycji i specyfice gminy;
- Rozwój dużych, cyklicznych imprez, w szczególności: Miechowskich Dni Jerozolimy oraz Międzynarodowych Plenerów Malarskich "Barwy Małopolski";
- Wsparcie i rozwój współpracy gminy, organizacji pozarządowych, turystycznych (np. Małopolska Organizacja Turystyczna) i instytucji kulturalnych, w tym m.in. opracowanie wieloletniego programu współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi z komponentem dot. rozwoju potencjału turystycznego gminy;
- Współpraca z mediami lokalnymi i regionalnymi w zakresie promocji miasta, gminy i poszczególnych sołectw;
- Tworzenie kalendarza imprez we współpracy z sąsiednimi jednostkami samorządu terytorialnego;
- Tworzenie warunków dla rozwoju kawiarni na miechowskim rynku.

OBSZAR III

USŁUGI PUBLICZNE

Cel strategiczny: Wysoka dostępność i jakość usług publicznych - Miechów jako silne centrum funkcji lokalnych

Strategia postępowania:

Sektor usług publicznych wpływa bezpośrednio na jakość życia mieszkańców danej gminy. Zaliczają się do niego przede wszystkim usługi społeczne – edukacja, kultura, sport i rekreacja, opieka społeczna i medyczna oraz techniczne – gospodarka komunalna.

Kultura stanowi jeden z podstawowych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego – wzmacnia otwartość, chęć współpracy, gotowość do ponoszenia ryzyka, prowadzenia własnej działalności gospodarczej, inwestowania, hamuje też rozwój patologii społecznych, pozytywnie wpływa na poziom integracji społecznej, jest sposobem na pielęgnację i rozwój więzi lokalnych. Równie ważnym aspektem życia społecznego jest sport i rekreacja. Działania służące promocji zdrowia, zdrowego stylu życia oraz kreowaniu mody na sport, rekreację ruchową i aktywność fizyczną, to szansa m.in. na zmniejszenie problemów zdrowotnych mieszkańców. Dlatego też niezwykle istotnym zadaniem stojącym przed całą wspólnotą Gminy i Miasta Miechów jest rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej, skierowanej do różnych grup odbiorców.

Kolejnym wyzwaniem jest dbałość o wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy w wymiarze zdrowotnym, publicznym i społecznym. Jakość opieki medycznej stanowi jeden z wyróżników stopnia rozwoju gospodarczego danego społeczeństwa. Konieczne jest zatem ciągłe doskonalenie bazy infrastrukturalnej, wyposażenia oraz standardu obsługi w ośrodkach zdrowia, a także zwiększanie dostępności i standardu usług. Realizacja polityki społecznej musi natomiast odzwierciedlać obecne problemy społeczne oraz wykorzystywać nowoczesne rozwiązania. W związku ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa, w naturalny sposób zwiększa się popyt na usługi z zakresu pomocy osobom starszym, niezdolnym do

samodzielnego funkcjonowania. Działania instytucji pomocy społecznej winny uwzględniać zmiany demograficzne i związane z nimi zmiany zapotrzebowania na określone usługi. Potrzebne są również przedsięwzięcia, mające na celu zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego. Wysoka stopa bezrobocia czy rozwarstwienie społeczeństwa mogą bowiem powodować negatywne skutki społeczne w postaci wzrostu przestępczości czy wandalizmu, co znacząco zmniejsza atrakcyjność osadniczą gminy.

Dbłość o wysoki komfort życia mieszkańców gminy realizować się winna także poprzez rozwijanie systemów infrastruktury technicznej, w tym służącej poprawie bezpieczeństwa ekologicznego. Dążenie do równowagi sfery społecznej, gospodarczej i środowiska naturalnego winno stanowić podstawowe założenie rozwojowe Gminy i Miasta Miechów.

Systematyczne podwyższanie jakości świadczonych usług publicznych, a także dążenie do osiągnięcia jak najlepszej dostępności do nich uznano za strategiczny cel Gminy i Miasta w perspektywie 2020 roku. Pomoże to wzmocnić poziom zadowolenia społecznego oraz przyczyni się do budowania korzystnego wizerunku gminy jako miejsca do życia, pracy i wypoczynku.

Cele operacyjne:

3.1 Rozwijanie systemów infrastruktury technicznej;

3.2 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej, skierowanej do różnych grup odbiorców;

3.3 Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy w wymiarze publicznym, zdrowotnym i społecznym;

3.4 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju gminy.

Mierniki osiągnięć:

Cel operacyjny	Mierniki	Źródło danych
3.1 Rozwijanie systemów infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> • Odsetek mieszkańców korzystających z instalacji kanalizacyjnej w ludności ogółem; • Odsetek mieszkańców korzystających z instalacji wodociągowej w ludności ogółem; • Odsetek mieszkańców korzystających z instalacji gazowej w ludności ogółem. 	BDL GUS BDL GUS BDL GUS
3.2 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej, skierowanej do różnych grup odbiorców	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba imprez kulturalnych organizowanych przez instytucje kultury na 10 tys. mieszkańców; • Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych i sportowych (w skali roku). 	BDL GUS Dane wewnętrzne, badana własne
3.3 Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy w wymiarze publicznym, zdrowotnym i społecznym	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca; • Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem. 	BDL GUS BDL GUS
3.4 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków; • Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska. 	BDL GUS BDL GUS

Cel operacyjny 3.1 Rozwijanie systemów infrastruktury technicznej

Kierunki interwencji (zadania kluczowe):

- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej;
- Rozdzielenie sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej;
- Realizacja programów obejmujących budowę przydomowych oczyszczalni ścieków;
- Budowa nowych odcinków sieci wodociągowej;
- Przebudowa starych odcinków sieci wodociągowej oraz odcinków zawierających azbest;
- Rozbudowa sieci gazociągowej;
- Modernizacja kotłowni w zakresie wymiany źródeł grzewczych na nowoczesne i ekologiczne;
- Wymiana sieci ciepłowniczych przynoszących straty ciepła;
- Budowa nowych systemów ciepłowniczych;
- Przebudowa i rozwój systemu oświetlenia ulicznego;
- Wymiana naziemnej sieci elektroenergetycznej na podziemną – w centrum miasta.

Cel operacyjny 3.2 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej, skierowanej do różnych grup odbiorców

Kierunki interwencji (zadania kluczowe):

- Zrównoważony rozwój infrastruktury kulturalnej i rekreacyjno-sportowej – modernizacja i budowa boisk, place zabaw, ścieżki rowerowe;
- Zwiększanie poziomu społecznego uczestnictwa w kulturze oraz aktywnych formach spędzania czasu wolnego, w tym zachęcanie do korzystania z dostępnej infrastruktury kulturalnej i rekreacyjno-sportowej;
- Informowanie o ofercie kulturalnej i rekreacyjno-sportowej oraz zapewnianie jej dostępności i różnorodności;

- Stworzenie i realizacja programu promocji kulturalnej Gminy i Miasta Miechów;
- Wsparcie dla organizacji zajęć pozalekcyjnych;
- Opracowanie koncepcji rozwoju systemu tras rowerowych na terenie gminy – we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Cel operacyjny 3.3 Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy w wymiarze publicznym, zdrowotnym i społecznym

Kierunki interwencji (zadania kluczowe):

- Poszerzanie monitoringu w miejscach publicznych;
- Wspieranie budowy nowej komendy policji;
- Wspieranie straży miejskiej, policji oraz straży pożarnej w zakresie doposażania sprzętowego;
- Wspieranie OSP w zakresie modernizacji strażnic;
- Prewencja, edukacja i profilaktyka wśród dzieci i młodzieży – bezpieczeństwo na drodze, unikanie zagrożeń, pierwsza pomoc;
- Doskonalenie bazy infrastrukturalnej, wyposażenia oraz standardu obsługi w Gminnym Ośrodku Zdrowia;
- Kształtowanie i promocja postaw, aktywna edukacja na rzecz zdrowego i aktywnego stylu życia;
- Organizowanie i wspieranie akcji oraz programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców gminy;
- Organizowanie i wspieranie akcji informacyjno-uświadamiających dot. bezpieczeństwa w zakresie zdrowotnym i społecznym;
- Organizowanie i wspieranie funkcjonowania świetlic socjoterapeutycznych;
- Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym wykorzystanie mechanizmu ekonomii społecznej;

- Działania dostosowawcze w ramach polityki społecznej w kontekście starzenia się społeczeństwa (adaptacja działań do zmieniających się potrzeb społecznych, rozszerzenie oferty dla osób starszych);
- Wsparcie i aktywizacja osób niepełnosprawnych, w tym wyrównywanie szans w dostępie do edukacji oraz rynku pracy, a także likwidacja barier architektonicznych;
- Prowadzenie działań z zakresu profilaktyki uzależnień, w tym wśród dzieci i młodzieży;
- Wspieranie działań w zakresie rozwoju poradnictwa związanego z uzależnieniami – punkty konsultacyjne, grupy samopomocowe;
- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- Przeciwdziałanie i zwalczanie dysfunkcji w rodzinie;
- Poszerzanie zasobów mieszkań socjalnych i chronionych.

Cel operacyjny 3.4 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju gminy

Kierunki interwencji (zadania kluczowe):

- Wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (w tym m.in. fotowoltaika i kolektory słoneczne);
- Optymalizacja kosztów energii poprzez organizowanie grupowych (z innymi samorządami) zakupów energii;
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i obiektów zamieszkania zbiorowego;
- Program ograniczania niskiej emisji;
- Sprawny i efektywny system gospodarki odpadami (w tym utylizacja i recykling);
- Zapobieganie i przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych (powodzie, susze, osuwiska, itp.) – właściwe zagospodarowanie przestrzeni, systemy monitoringu i wczesnego ostrzegania;

- Zachowanie środowiska przyrodniczego oraz działania rekultywacyjne;
- Edukacja ekologiczna i promocja postaw ekologicznych;
- Program ochrony pszczół (współpraca z Powiatowym Związkiem Pszczelarskim w Miechowie).

OBSZAR IV

ZARZĄDZANIE ROZWOJEM GMINY

Cel strategiczny: Sprawny, efektywny i partnerski system zarządzania publicznego

Strategia postępowania:

Sprawny system zarządzania publicznego determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów urzędu gminy (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów, itp.). To właśnie od jakości pracy administracji (profesjonalnego zarządzania) w dużej mierze zależy tempo rozwoju wspólnoty lokalnej – od stosowanych rozwiązań zarządczych, w tym nowoczesnych, związanych z elektroniczną administracją, kompetencjami pracowników, przejrzystymi kryteriami dystrybucji środków finansowych, budowanym klimatem dla rozwoju społeczno-gospodarczego, od prowadzenia mądrej polityki rozwoju na poziomie strategicznym, od otwartości i umiejętności współpracy, a także wykorzystywania szans, pojawiających się w otoczeniu jednostki, w tym związanych z możliwościami zewnętrznego finansowania działań rozwojowych. Na skuteczność administracji samorządowej szczególną uwagę zwrócono w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego. Swój wyraz znalazło to w wydzieleniu osobnego celu głównego KSRR pod nazwą „sprawność”, który jest równoważny do takich działań, jak rozwój infrastruktury, przedsiębiorczości czy rozwój społeczny. Jako działania szczególnie rekomendowane przez KSRR w odniesieniu do funkcjonowania administracji samorządowej zaliczyć należy: tworzenie narzędzi i praktyk do okresowej oceny sprawności struktury organizacyjnej pod kątem realizacji strategicznych celów jednostki, orientacja działań na osiąganie rezultatów pod kątem racjonalizacji kosztów funkcjonowania administracji publicznej, usprawnienie procesu podejmowania decyzji publicznych na podstawie analiz i zintegrowanych wskaźników, tworzenie płaszczyzn współpracy na rzecz pokonywania barier rozwojowych oraz szerokie podejście do rozwoju jednostki. Istotę sprawnego zarządzania podkreślili także autorzy Strategii Rozwoju Województwa

Małopolskiego na lata 2011-2020, wyodrębniając osobny obszar i cel strategiczny dotyczący zarządzania rozwojem województwa (Efektywnie zarządzane województwo, którego rozwój oparty jest na współpracy i mobilizowaniu zasobów³). Zgodnie z założeniami nowego paradygmatu polityki regionalnej, zawartymi m.in. we wspomnianych dokumentach, podstawą wdrażania polityki rozwoju na każdym poziomie zarządzania państwem, w tym na szczeblu gminnym, winno być partnerstwo i zintegrowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter problemów (wyzwań rozwojowych) przed jakimi stoją samorządy, wymagają bowiem kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii. Potrzebny jest rozwój współpracy terytorialnej, międzysektorowej i międzyorganizacyjnej, która powinna być ukierunkowana na osiągnięcie określonych rezultatów w różnych dziedzinach funkcjonowania samorządu (współpraca z partnerami prywatnymi, pozarządowymi i innymi jednostkami samorządu terytorialnego). W przypadku Gminy i Miasta Miechów szczególnie ważne jest sprawne i efektywne współdziałania w ramach Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Wszystkie te zagadnienia znalazły wyraz w ramach niniejszego obszaru strategicznego, którego celem priorytetowym jest wdrożenie sprawnego, efektywnego i partnerskiego system zarządzania rozwojem gminy.

Cele operacyjne:

4.1 Sprawny system zarządzania i administracji oraz skuteczna promocja;

4.2 Kształtowanie i rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmacnianie kapitału społecznego;

4.3 Rozwój współpracy terytorialnej oraz rozwój współpracy w ramach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego.

---

³ Zarząd Województwa Małopolskiego, Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020: „Małopolska 2020. Nieograniczone Możliwości”, Kraków 2011, s. 81.

Mierniki osiągnięć:

Cel operacyjny	Mierniki	Źródło danych
4.1 Sprawny system zarządzania i administracji oraz skuteczna promocja	<ul style="list-style-type: none"> Liczba usług publicznych w gminie świadczonych za pomocą sieci Internet; Przeciętny czas oczekiwania na wydanie decyzji w Urzędzie. 	Dane wewnętrzne Dane wewnętrzne
4.2 Kształtowanie i rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmacnianie kapitału społecznego	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zadań publicznych, zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym; Wysokość środków publicznych, przekazanych organizacjom pozarządowym w ramach otwartych konkursów ofert. 	Dane wewnętrzne Dane wewnętrzne
4.3 Rozwój współpracy terytorialnej oraz rozwój współpracy w ramach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego	<ul style="list-style-type: none"> Liczba partnerów samorządowych gminy; Liczba współrealizowanych z innymi jednostkami samorządu terytorialnego programów i projektów. 	Dane wewnętrzne Dane wewnętrzne

Cel operacyjny 4.1 Sprawny system zarządzania i administracji oraz skuteczna promocja***Kierunki interwencji (zadania kluczowe):***

- Wdrażanie nowoczesnych instrumentów zarządzania publicznego;
- Opracowanie systemu doskonalenia kadr samorządowych (wzmocnienie potencjału administracji);
- Oparcie rozwoju gminy o zasady planowania i zarządzania strategicznego;
- Promowanie systemu wartości etycznych wśród pracowników samorządowych, przejrzystość pracy urzędu (w załatwianiu spraw i w dostępie do informacji publicznej);
- Rozwój usług elektronicznych e-administracja;
- Budowa i promocja marki gminy, ze szczególnym uwzględnieniem promocji walorów turystycznych i produktów lokalnych;
- Uspójnienie i koordynacja działań wszystkich podmiotów, które realizują zadania z zakresu promocji, w tym:
  - powołanie zespołu ds. promocji,
  - opracowanie długookresowej strategii promocji miasta, gminy i poszczególnych sołectw,
  - przygotowywanie i realizacja rocznych programów promocji (m.in. opracowanie profesjonalnego informatora o Miechowie i rozwój portalu informacyjno-promocyjnego);
- Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej.

Cel operacyjny 4.2. Kształtowanie i rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmacnianie kapitału społecznego

Kierunki interwencji (zadania kluczowe):

- Promocja i wspomaganie aktywności obywatelskiej oraz partycypacji społecznej mieszkańców gminy;
- Edukacja obywatelska mieszkańców gminy, w szczególności dzieci i młodzieży;
- Doskonalenie procedur konsultacji społecznych;
- Wzmacnianie rozwoju instytucjonalnego, profesjonalizacji oraz integracji sektorowej i inicjowanie powstawania nowych organizacji pozarządowych;
- Inicjowanie współpracy z nowymi partnerami (społecznymi i gospodarczymi) oraz intensyfikacja dotychczasowych procesów współdziałania – współpraca międzysektorowa i międzyorganizacyjna;
- Zlecenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym;
- Promocja i wspieranie wolontariatu;
- Promocja i wykorzystanie partnerstwa publiczno-prywatnego;
- Wzmacnianie potencjału miechowskich organizacji pozarządowych – doskonalenie umiejętności aplikowania po środki zewnętrzne, nawiązywanie współpracy międzysektorowej, współpraca międzynarodowa.

Cel operacyjny 4.3. Rozwój współpracy terytorialnej oraz rozwój współpracy w ramach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego

Kierunki interwencji (zadania kluczowe):

- Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego - wspólne projekty w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej;
- Aktywny udział różnego rodzaju sieciach współpracy: krajowych i międzynarodowych;
- Współpraca z samorządami z kraju i z zagranicy w zakresie promocji turystycznej, w tym m.in. wspólne organizowanie wystaw, mających na celu promowanie produktów lokalnych oraz zdobywanie i wymianę doświadczeń;

- Współpraca z m. Krakowem w zakresie rozwoju transportu, usług i infrastruktury;
- Sprawny i efektywny system informacji wewnątrzgminnej (pomiędzy miastem i poszczególnymi sołectwami).

System monitoringu i ewaluacji Strategii

Procedury wdrażania, monitorowania i aktualizacji zawierają listę działań, których podjęcie ma na celu ułatwienie realizacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020 oraz umożliwienie stałego monitorowania i dostosowywania jej zapisów do zmieniających się warunków otoczenia społeczno-gospodarczego. Proces wdrażania Strategii jest rozpatrywany na trzech głównych poziomach:

- organizacyjnym,
- merytorycznym,
- społecznym.

POZIOM ORGANIZACYJNY

Strategia proponuje przede wszystkim zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji działających na polu aktywizacji mieszkańców gminy, które mogą być partnerami administracji samorządowej w procesie wdrażania. Tak realizowana zasada partnerstwa jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu podmiotów, wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji celów wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze będzie zależała od komórki zarządzającej jej wdrażaniem – **Centrum Koordynacji** – powołanej Zarządzeniem Burmistrza Gminy i Miasta Miechów.

Koordynacja procesu wdrażania i aktualizacji Strategii będzie odbywać się poprzez wykorzystanie samorządowego modelu zarządzania strategią. Model ten przekazuje proces zarządzania Strategią w ręce przedstawicieli władz jednostek samorządowych, a więc w tym przypadku – Burmistrza Gminy i Miasta Miechów oraz Rady Miejskiej. Decyzje, podejmowane w porozumieniu tych organów, oparte na kompleksowym podejściu do uwarunkowań społeczno-gospodarczych, będą w bardzo istotny sposób wpływały na rozwój lokalny Gminy Miechów. Celem wystąpienia efektu synergii w odniesieniu do działań władz samorządowych w zakresie stymulowania rozwoju gminy zostanie utworzony ośrodek koordynacji podejmowanych decyzji (Centrum Koordynacji). W tym modelu niezmiernie

ważna jest współpraca Centrum z odpowiednimi komórkami organizacyjnymi w Urzędzie. Podstawowymi zadaniami Centrum w zakresie wdrażania Strategii i rozwoju lokalnego powinny być:

- koordynacja współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorstwami,
- harmonizacja realizacji działań zapisanych w Strategii i innych dokumentach branżowych,
- przygotowanie okresowych raportów o stanie społeczno-gospodarczym gminy,
- pozyskiwanie partnerów do realizacji zadań zapisanych w Strategii.

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celów Strategii Rozwoju jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiąganych w zakresie wdrażanych kierunków interwencji oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami realizacji kluczowych zadań. Wszyscy partnerzy realizujący zadania w Strategii Rozwoju będą poproszeni o aktywną współpracę z Centrum. W tym celu u każdej jednostki koordynującej zadania w Strategii powinna zostać wyznaczona osoba do kontaktu z Centrum, szczególnie w kontekście aktualizacji i monitorowania dokumentu. Utworzenie takiej struktury poziomej na terenie gminy z pewnością przyczyni się do koordynacji zadań w zakresie wspierania rozwoju lokalnego, efektywniejszego generowania pomysłów na wspólne projekty oraz realnego zarządzania Strategią Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020.

Sprawozdawczość z monitoringu oraz aktualizacja Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020 dokonywana będzie co dwa lata. Centrum Koordynacji dokonuje okresowej oceny stopnia realizacji Strategii w oparciu o dwa elementy podsystemu monitorowania i ewaluacji:

- analizę wskaźnikową, opracowywaną przez Centrum na podstawie informacji otrzymanych od wydziałów i referatów Urzędu Gminy i Miasta w Miechowie oraz jednostek gminy, bazującą na miernikach wyznaczonych dla każdego celu operacyjnego;

- raport z realizacji kierunków interwencji Strategii Rozwoju, przygotowywany przez Centrum na podstawie informacji otrzymanych od wydziałów i referatów Urzędu Gminy i Miasta w Miechowie oraz jednostek gminy.

Analiza wskaźnikowa, bazującą na miernikach wyznaczonych dla każdego celu operacyjnego Strategii Rozwoju, będzie przygotowywana przez Centrum w oparciu o pozyskane dane statystyczne i informacje, w skład których wchodzi następujące źródła informacji:

- statystyka publiczna – generowana przez Główny Urząd Statystyczny w ramach Banku Danych Lokalnych, dostępna pod adresem www.stat.gov.pl – z uwzględnieniem opóźnienia w zamieszczaniu aktualnych danych statystycznych w Banku Danych Lokalnych;
- statystyka prowadzona przez samorząd gminny – generowana i gromadzona przez poszczególne wydziały i referaty Urzędu Gminy i Miasta w Miechowie oraz jednostki gminne, zobowiązane do terminowego przekazywania danych i informacji do Centrum;
- statystyka prowadzona przez podmioty prywatne, pozarządowe, samorząd powiatowy, samorząd regionalny i administrację rządową dot. działań zbieżnych merytorycznie z badanym celem operacyjnym – przekazywanie informacji i danych przez te podmioty i jednostki zewnętrzne do Centrum powinno odbywać się na mocy porozumień pomiędzy samorządem gminy oraz wskazanymi podmiotami i jednostkami. Porozumienia te dotyczą takich podmiotów i jednostek zewnętrznych, jak np.: izby i stowarzyszenia gospodarcze, Małopolska Organizacja Turystyczna, Wojewódzki Konserwator Zabytków, zarządcy dróg, Starostwo Powiatowe w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego czy Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie.

W wyborze mierników określających postęp realizacji celów Strategii Rozwoju, przyjęto zasadę ograniczonej liczby mierników monitorowania dla każdego z celów – zgodnie z rekomendacjami zawartymi w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego. Przy doborze mierników kierowano się adekwatnością, jednak głównym ograniczeniem była dostępność danych. Podstawowym źródłem danych do monitorowania poziomu realizowania Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów stała się statystyka publiczna, a w niektórych przypadkach

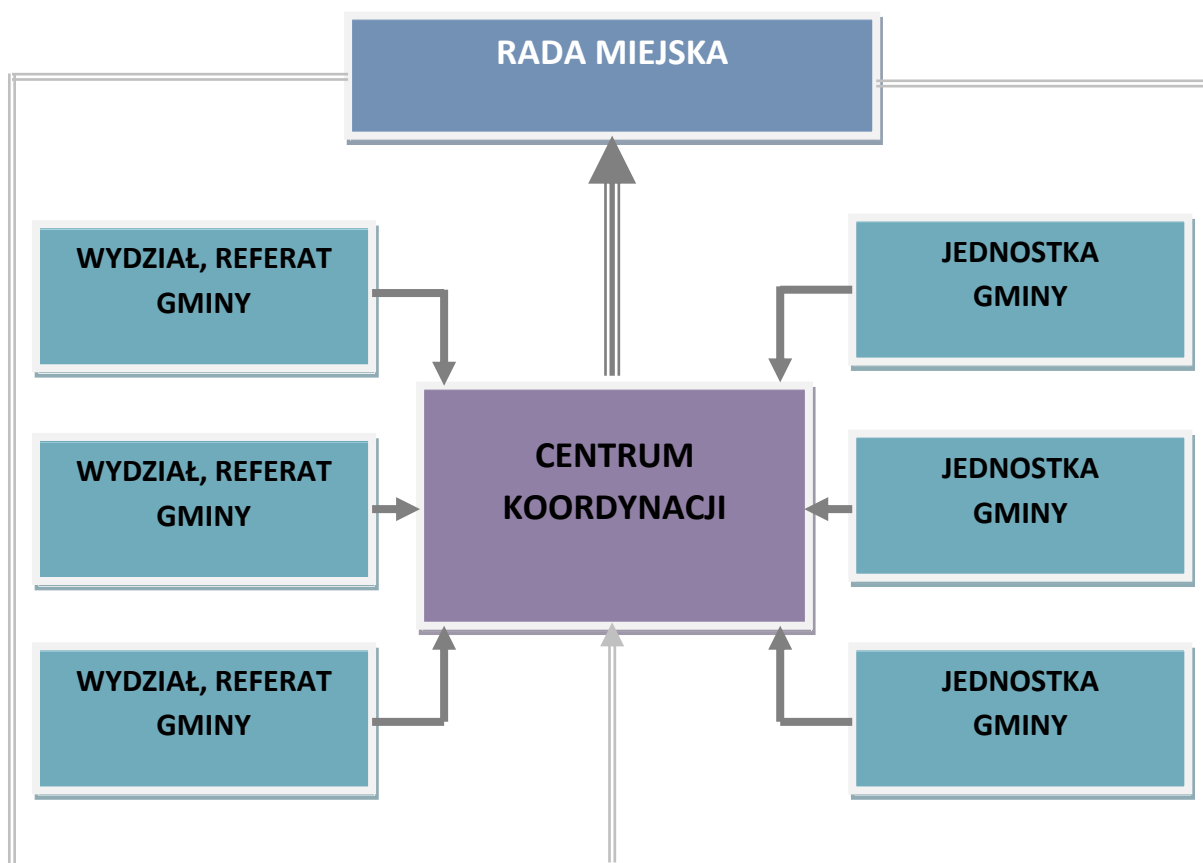
konieczne jest zawiązanie porozumień z podmiotami i jednostkami zewnętrznymi. W ramach analizy wskaźnikowej realizowanej przez Centrum, mierniki pochodzące ze statystyki publicznej (BDL GUS) mogą zostać przedstawione w układach porównawczych, tj. np. w porównaniach względnych do innych gmin oraz średniej dla powiatu miechowskiego, województwa małopolskiego czy kraju. Zakres czasowy analizy powinien obejmować zmiany w stosunku do roku bazowego (2013 r.) i roku ostatniego badania (dynamika).

Pomocnicza tabela do przekazywania danych statystycznych do Centrum przez wydziały i referaty Urzędu Gminy i Miasta w Miechowie oraz jednostki gminy (jako dane własne oraz pozyskane od instytucji zewnętrznych) wygląda następująco:

Cel operacyjny nr			
Nazwa miernika	Źródło danych i jednostka miary	Wartość dla roku bazowego (2013 r.)	Wartość dla roku badanego (..... r.)
1.			
2.			
3.			

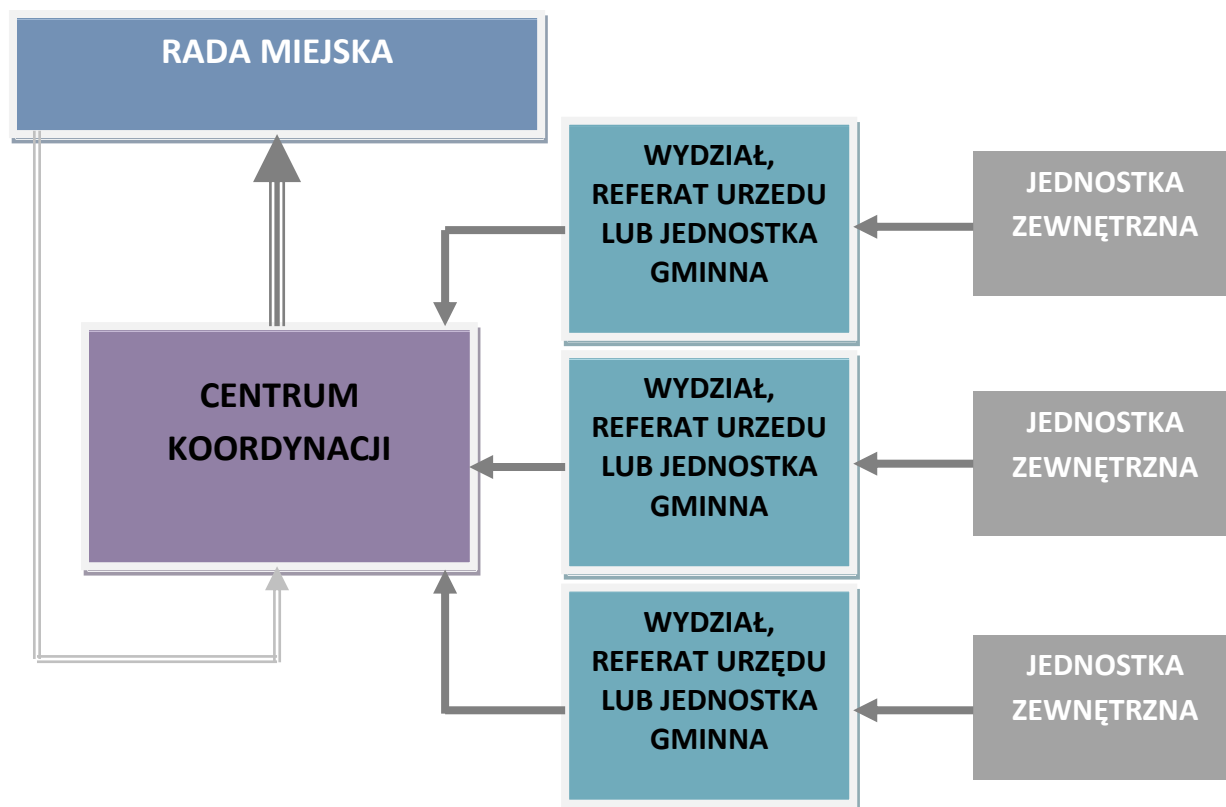
Raport z realizacji kierunków interwencji, przygotowywany przez Centrum, opiera się na informacjach dotyczących stanu realizacji danego kierunku interwencji, przekazywanych przez poszczególne wydziały i referaty Urzędu Gminy i Miasta w Miechowie oraz jednostki gminy, zbieżne merytorycznie z badanym celem operacyjnym. Konkretny wydział, referat lub

jednostka gminy składa co dwa lata sprawozdanie do Centrum (na określonym formularzu sprawozdawczym), które jest podstawą zbiorczego raportu z realizacji kierunków interwencji całej Strategii. Schemat przepływu informacji sprawozdawczej dla kierunków interwencji wygląda następująco:

Jeżeli dany kierunek interwencji mieści się w kompetencjach podmiotu zewnętrznego (podmioty prywatne, pozarządowe, samorząd powiatowy, samorząd regionalny i administracja rządową), to jednostką monitorującą ze strony Gminy i Miasta Miechów jest konkretny wydział, referat Urzędu Gminy i Miasta w Miechowie lub jednostka gminna, która merytorycznie jest zbieżna z przedmiotem danego kierunku interwencji. W przypadku takich kierunków interwencji, jednostka monitorująca ze strony Gminy i Miasta Miechów pozyskuje informacje od podmiotu zewnętrznego, dotyczące stanu wdrożenia danego kierunku interwencji i składa co dwa lata sprawozdanie do Centrum (na określonym formularzu sprawozdawczym), które jest podstawą zbiorczego raportu z realizacji kierunków interwencji

całej Strategii. Schemat przepływu informacji sprawozdawczej w tym przypadku wygląda następująco:

Okresowe sprawozdania z realizacji poszczególnych kierunków interwencji są składane przez wydziały i referaty Urzędu Gminy i Miasta w Miechowie oraz jednostki gminne do Centrum Koordynacji. Na podstawie złożonych sprawozdań z danego okresu sprawozdawczego, Centrum opracowuje raport z realizacji kierunków interwencji, który wraz z analizą wskaźnikową jest podstawą dla Rady Miejskiej do podejmowania oceny realizacji Strategii Rozwoju, wprowadzania uzupełnień oraz dokonywania niezbędnych i uzasadnionych zmian (reagowanie na zmieniające się uwarunkowania społeczno-gospodarcze w otoczeniu). Dla zwiększenia efektywności procesu sprawozdawczego z realizacji kierunków interwencji Strategii Rozwoju, wydziały i referaty Urzędu Gminy i Miasta w Miechowie oraz jednostki gminne składają sprawozdania na ujednoliconym formularzu sprawozdawczym, wg następującego wzoru:

KIERUNEK INTERWENCJI:															
CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	JEDNOSTKA MONITORUJĄCA ZE STRONY GMINY:	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA (JEŚLI DOTYCZY):												
.....	.....	.....	.....												
<p>OPIS STANU REALIZACJI KIERUNKU INTERWENCJI</p> <p>(m.in.: zrealizowane przedsięwzięcia w danym okresie, stopień realizacji kierunku interwencji, skuteczność zastosowanych instrumentów realizacyjnych, ocena partnerów realizacyjnych, sukcesy realizacyjne, uzyskane efekty)</p>															
<p>OPIS POWSTAŁYCH TRUDNOŚCI REALIZACYJNYCH</p> <p>(m.in.: problemy powstałe na etapie realizacji, opóźnienia i ich przyczyny, środki podjęte w celu przezwyciężenia trudności, rekomendacje dotyczące zmian w realizacji kierunku interwencji, możliwe usprawnienia)</p>															
<p>OPIS ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA</p> <p>(wielkość środków finansowych wydatkowanych na realizację kierunku interwencji w danym okresie (lata realizacji), w podziale na źródła finansowania)</p> <table border="0"> <tr> <td>Budżet gminy</td> <td>(kwota w zł)</td> <td>(% kwoty ogółem)</td> </tr> <tr> <td>Budżet jednostki realizującej</td> <td>(kwota w zł)</td> <td>(% kwoty ogółem)</td> </tr> <tr> <td>Środki zewnętrzne .....</td> <td>(kwota w zł)</td> <td>(% kwoty ogółem)</td> </tr> <tr> <td>Ogółem</td> <td>(kwota w zł)</td> <td>(% kwoty ogółem)</td> </tr> </table>				Budżet gminy	(kwota w zł)	(% kwoty ogółem)	Budżet jednostki realizującej	(kwota w zł)	(% kwoty ogółem)	Środki zewnętrzne	(kwota w zł)	(% kwoty ogółem)	Ogółem	(kwota w zł)	(% kwoty ogółem)
Budżet gminy	(kwota w zł)	(% kwoty ogółem)													
Budżet jednostki realizującej	(kwota w zł)	(% kwoty ogółem)													
Środki zewnętrzne	(kwota w zł)	(% kwoty ogółem)													
Ogółem	(kwota w zł)	(% kwoty ogółem)													

POZIOM MERYTORYCZNY

Poziom merytoryczny obejmuje wdrażanie i monitorowanie realizacji celów zapisanych w Strategii Rozwoju oraz przegląd jej zapisów i ich aktualizację. W konsekwencji systematycznych działań wdrożeniowych i monitorujących, osiągnięte zostaną cele operacyjne (średniookresowe) i strategiczne (długookresowe). Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Miechów określona została na lata 2014-2020. Okres ten odzwierciedla kolejny

okres budżetowy Unii Europejskiej oraz działania aktualizacyjne dokumentów regionalnych i krajowych.

Strategia jest nadrzędnym dokumentem prowadzącym do osiągnięcia celów średniookresowych i długookresowych w rozwoju społeczno-gospodarczym gminy.

Na poziomie merytorycznym ważną rolę przypisuje się Radzie Miejskiej, reprezentującej różnorodne środowiska lokalne. Tym samym Rada będzie wsparciem merytorycznym dla Centrum Koordynacji. Monitoring i aktualizacja będzie dokonywana w przedstawiony poniżej sposób:

1. Zadania związane z monitoringiem i aktualizacją Strategii powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Miechów.
2. Odpowiedzialność za zwoływanie posiedzeń Rady Miejskiej w zakresie ewaluacji i aktualizacji Strategii powierza się Przewodniczącemu Rady, na wniosek Burmistrza Gminy i Miasta Miechów.
3. Odpowiedzialność za obsługę techniczną i organizacyjną prac aktualizacyjnych i monitorujących Rady Miejskiej powierza się Centrum Koordynacji.
4. Co dwa lata wyznaczony kierownik Centrum Koordynacji będzie składał Burmistrzowi Gminy i Miasta Miechów raport z realizacji kierunków interwencji oraz analizę wskaźnikową realizacji celów Strategii za dany okres sprawozdawczy.
5. Zakres raportu z realizacji kierunków interwencji obejmuje:
  - skrótkowe przedstawienie aktualnego stanu realizacji poszczególnych kierunków interwencji,
  - skrótkowe przedstawienie ewentualnych trudności realizacyjnych dla poszczególnych kierunków interwencji, z uwzględnieniem proponowanych działań naprawczych,
  - wielkość środków finansowych wydatkowanych na realizację kierunków interwencji w badanym okresie, w podziale na źródła finansowania.
6. Zakres analizy wskaźnikowej realizacji celów strategii obejmuje:
  - porównanie wskaźników bazowych (dla roku 2013) ze wskaźnikami dla badanego okresu realizacji Strategii,

- wskazanie tendencji wzrostowych i malejących w poszczególnych celach operacyjnych Strategii.
7. Raport z realizacji kierunków interwencji oraz analiza wskaźnikowa są przygotowywane przez Centrum Koordynacji w oparciu o informacje i dane statystyczne przesłane przez jednostki realizujące lub jednostki monitorujące ze strony Gminy i Miasta Miechów.
  8. Centrum Koordynacji, na początku stycznia odpowiedniego roku, przesyła powiadomienie o rozpoczęciu procesu sprawozdawczego za dany okres do wszystkich jednostek realizujących lub do jednostek monitorujących ze strony Gminy i Miasta Miechów, jeżeli w przypadku danego kierunku interwencji jednostką realizującą jest podmiot zewnętrzny. Wraz z powiadomieniem Centrum Koordynacji przesyła formularze sprawozdawcze zawarte w Strategii oraz wykaz kierunków interwencji realizowanych lub monitorowanych przez dany wydział, referat Urzędu Gminy i Miasta w Miechowie lub jednostkę gminy.
  9. Informacje o stopniu realizacji poszczególnych kierunków interwencji oraz osiągniętych wskaźnikach za dany okres, jednostki przygotowują na formularzach sprawozdawczych przesłanych przez Centrum - do końca stycznia odpowiedniego roku.
  10. Raporty z realizacji kierunków interwencji oraz analizy wskaźnikowe realizacji celów Strategii w badanym okresie, będą przedstawiane Radzie Miejskiej w terminie do końca I kwartału odpowiedniego roku oraz podawane do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej.
  11. Przewodniczący Rady, na wniosek Burmistrza Gminy i Miasta Miechów, może zaprosić do prac Rady w zakresie monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii przedstawicieli innych instytucji.
  12. Na specjalnym posiedzeniu Rada Miejska dokonuje ewaluacji i aktualizacji Strategii.
  13. Przewodniczący Rady, na wniosek Burmistrza Gminy i Miasta Miechów, zwołuje posiedzenie ewaluacyjne i aktualizujące – w październiku lub listopadzie odpowiedniego roku – dotyczące realizacji Strategii.
  14. Przewodniczący Rady, na wniosek Burmistrza Gminy i Miasta Miechów, może zwołać dodatkowe posiedzenia ewaluacyjne i aktualizujące.

15. Rada Miejska na posiedzeniu ewaluacyjnym i aktualizującym dokonuje:

- oceny realizacji celów Strategii na podstawie materiałów przygotowanych przez Centrum Koordynacji (stan osiągnięcia wskaźników przyjętych dla poszczególnych celów operacyjnych Strategii),
- identyfikacji problemów, które ograniczyły bądź uniemożliwiły realizację wyznaczonych celów,
- opracowania propozycji niezbędnych zmian w zakresie realizowanych celów.

16. Propozycje niezbędnych zmian w zakresie realizowanych celów Rada Miejska przedstawia Burmistrzowi Gminy i Miasta Miechów, który podejmuje decyzję o ich ewentualnym uwzględnieniu w Strategii.

17. Prace Rady Miejskiej na specjalnym posiedzeniu ewaluacyjnym i aktualizującym są protokołowane. Efektem posiedzeń jest sprawozdanie z posiedzeń Rady przygotowywane przez Biuro Rady.

POZIOM SPOŁECZNY

Poziom społeczny dotyczy upowszechniania zapisów Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020 wśród społeczności lokalnej oraz pozyskiwania partnerów (lokalnych i zewnętrznych) dla realizacji zadań Strategii. Głównym adresatem zapisów dokumentu są mieszkańcy gminy, a w szczególności:

1. Radni, pracownicy Urzędu i gminnych jednostek organizacyjnych;
2. Posłowie i senatorowie reprezentujący w Parlamencie region oraz radni Sejmiku Wojewódzkiego, związani z regionem;
3. Przedsiębiorcy, przedstawiciele sektora gospodarczego, instytucje otoczenia biznesu, instytucje szkoleniowe z regionu;
4. Sektor finansowy – banki, instytucje pożyczkowe i kredytowe;
5. Wyższe uczelnie z terenu regionu;
6. Organizacje pozarządowe z terenu gminy, Powiatowy Urząd Pracy, placówki edukacyjne.

Upowszechnienie zapisów Strategii wśród społeczności lokalnej ma na celu:

1. Poinformowanie o zakończeniu prac nad opracowaniem Strategii Rozwoju;
2. Objaśnienie dalszych etapów procesu planowania rozwoju społeczno-gospodarczego w gminie – realizacja zapisów Strategii, zaproszenie partnerów do współpracy;
3. Prezentację lokalnego potencjału społeczno-gospodarczego Gminy i Miasta Miechów, priorytetów i kierunków jego rozwoju w najbliższych latach (obszary priorytetowe i cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki interwencji);
4. Objaśnienie roli funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w finansowaniu rozwoju lokalnego i sposobu ich pozyskiwania poprzez przygotowanie projektów wynikających ze Strategii Rozwoju – z kierunków interwencji;
5. Zachęcenie do wzięcia udziału w realizacji zapisów Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020.

W celu upowszechnienia treści Strategii należy przeprowadzić proponowane działania:

1. Opracowanie krótkiego materiału przybliżającego mieszkańcom treść Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020.
2. Umieszczenie do pobrania w wersji elektronicznej na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) materiału przybliżającego zainteresowanym Strategię.
3. Udzielanie przez władze samorządowe gminy wywiadów dla prasy lokalnej i regionalnej oraz lokalnych rozgłośni radiowych na temat zakończenia prac nad Strategią Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020 oraz sposobów realizacji jej zapisów.
4. Przekazanie bibliotekom publicznym oraz szkołom z terenu gminy wydrukowanego egzemplarza tekstu Strategii wraz z nagraniem płytą CD, zawierającą materiał informacyjny.

Ważnym adresatem Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020 jest również otoczenie jednostki, szczególnie:

- Sąsiednie gminy,
- Powiat miechowski,
- Zarząd Województwa Małopolskiego,

- Wojewoda Małopolski,
- Organizacje samorządu gospodarczego o ponadlokalnym zasięgu,
- Organizacje rządowe, samorządowe i pozarządowe o ponadlokalnym zasięgu (regionalnym i krajowym);
- Potencjalni inwestorzy zainteresowani inwestycjami w gminie,
- Zagraniczni partnerzy samorządowi Gminy Miechów.

Ramy współpracy międzysektorowej i międzygminnej w zakresie realizacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Miechów na lata 2014-2020

Partnerów, biorących udział w realizacji Strategii Rozwoju można podzielić na trzy główne grupy (zgodnie z zasadą „trójkąta współpracy”):

1. instytucje publiczne (władze samorządowe, instytucje użyteczności publicznej, agendy rządowe, przedsiębiorstwa komunalne),
2. prywatni przedsiębiorcy i organizacje otoczenia biznesu (firmy, spółdzielnie, instytucje finansowe, izby gospodarcze, cechy rzemiosł, fundacje, stowarzyszenia gospodarcze),
3. organizacje pozarządowe (towarzystwa i stowarzyszenia, fundacje, związki zawodowe, grupy nieformalne).

Praca zespołowa, partnerska na rzecz gminy wymaga od osób i organizacji pełnego zaangażowania i wiąże się z podejmowaniem ryzyka. Być „partnerem” oznacza w pełni odpowiadać za działania własne i tych, z którymi wspólnie podejmujemy decyzje.

Niezależnie od tego, czym zajmuje się partnerstwo lokalne, można określić zestaw zasad, ram postępowania, którymi powinno się ono kierować, jeśli jego działania mają być skuteczne:

- **realizm** – cele i terminy ich realizacji ustalane przez partnerów muszą być możliwe do osiągnięcia;
- **pragmatyzm** – zdając sobie sprawę z wagi dalekosiężnych planów, partnerstwo powinno poszukiwać wymiernych i szybko osiągalnych rozwiązań, jasno zdefiniowanych problemów;

- **stosowność** – metody pracy i zasoby muszą być dostosowane do wymogów konkretnych działań, partnerstwo musi umożliwiać osiągnięcie postępu w rozwoju lokalnym, przewyższanie kryzysów i osiągnięcie akceptowalnych rozwiązań;
- **podzielanie wspólnej wizji** przyszłości gminy, która rozwija się i wzbogaca wraz z realizacją projektów na rzecz rozwoju;
- **otwartość i elastyczność** pozwalające uczestniczyć jak największej liczbie osób w partnerstwie i gwarantujące jego zróżnicowany skład, to warunek jego pomysłowości i innowacyjności;
- **wysłuchiwanie, szacunek i zaufanie**, dzięki którym można przełamać potencjalne konflikty, uwzględnić różne punkty widzenia i osiągnąć prawdziwe porozumienie w miejsce pozornego konsensusu;
- **wzajemne zrozumienie** umożliwiające poznanie umiejętności i możliwości różnych partnerów i szybkie osiągnięcie najlepszej formy współdziałania i podziału obowiązków w konkretnych sytuacjach;
- **rozumienie i dostosowanie się do potrzeb różnych grup społecznych** w celu zmobilizowania i uczynienia odpowiedzialnymi wszystkich mieszkańców gminy;
- **przejrzystość działań** i troska o informowanie tak, by wszyscy mogli uczestniczyć w działaniu i przez to zmieniać swoją mentalność;
- **dyskusja** nad rolą, funkcją i działaniami każdego z partnerów w celu wzmocnienia jego poparcia i zaangażowania;
- **determinacja** (na ogół ze strony kilku kluczowych osób) gwarantująca spójność Strategii jako całości i uniemożliwiająca rozpraszanie działań.